

DEMOKRACIJA

Janez Drnovšek je
nadvse dejaven:
angažira se
humanitarno,
ustanavlja svoje
gibanje, izstopil je
iz LDS in pomilostil
Danila Kovačiča.

MILOSTLJIVI VLADAR

INTERVJU

Marko Kryžanowski

Glavno besedo bodo imeli lastniki

VITAMINSKI NABOJ!

BREZ KONZERVANSOV

Iz Pivovarne Union.

Milostljivi vladar

Metod Berlec

Če je bilo mogoče v prejšnjih mesecih številne Drnovškove poteze, pobude in dejanja pohvaliti, je prejšnji teden prav gotovo negativno presenetil s pomilostitvijo nekdanjega prvega hitovca Danila Kovačiča. Slednji se je vrsto let na najrazličnejše načine izogibal roki pravice. Ko pa je bil končno pravnomočno obsojen, se je prestajanju zaporne kazni poskušal izogniti s tem, da se je zatekel v psihiatrično bolnišnico. Danilo Kovačič je ena redkih "velikih rib", ki je bila obsojena zaradi tako imenovane divje privatizacije družbene lastnine oziroma zaradi zlorabe položaja. V njegovem primeru zaradi sporne privatizacije novogoriškega Hita oziroma velikega osiromašenja družbenega premoženja na račun astronomskega naraščanja zasebnega premoženja Kovačiča in nekaterih njegovih najožjih sodelavcev. V slovenski javnosti je veljal za enega redkih oziroma praktično edinega znanega direktorja, ki je bil zaradi oškodovanja družbene lastnine pravnomočno obsojen. In prav njega je predsednik republike pomilostil. In to v času, ko dosojene kazni še dobro prestajati ni začel. Povsem drugače bi bilo, če bi ga pomilostil nekaj mesecev pred iztekom tri leta in osem mesecev dolge zaporne kazni. Vsekakor milostna poteza, ki je na moč sporna in s katero se pravosodni minister Lovro Šturm in generalna državna tožilka Barbara Brezigar ne moreta strinjati. Pri tem seveda ne moremo mimo dejstva, kako sporočilo, ki ga pomilostitev prinaša, da se namreč ljudje z denarjem in vplivom lahko izognejo pravični kazni, slabo vpliva na slovensko javnost, policijo, sodstvo in tožilstvo. Za organe pregona to lahko pomeni, da se jim pravzaprav sploh ne splača truditi pri pregonu storilcev kaznivih dejanj. Ne smemo niti pozabiti, da je imela država velike stroške, ko ji je obdolženca po dolgih letih pravedanja uspelo tudi obsoditi.

Drnovškova pomilostitev Danila Kovačiča ima lahko dolgoročne posledice. Zdi se, da bo imel dolgoročne posledice tudi Drnovškov izstop iz Liberalne demokracije Slovenije. Njegovemu zgledu sta sledila

še Ivo Vajgl, ki je dobil na zadnjem kongresu LDS, ko se je za predsedniško mesto spopadel s Kacinom in Školčem, podporo dobrih sto trideset delegatov, in Bogdan Biščak, ki je bil pred leti eden najvplivnejših članov te stranke. Aktualnega predsednika LDS Jelka Kacina javno to prav nič ne gane. Na neki način še pozdravlja njuno odločitev in pojasnjuje, da se pač nista strinjala z njim, zato je bolje, da odideta svojo pot, bo vsaj stranka enotnejša. Kacin s tem daje jasno znamenje drugim v stranki, ki nimajo enakih stališč kot on, da je zanje najbolje, da molčijo, v nasprotnem primeru pa naj iz stranke raje izstopijo. Za nezadovoljne člane LDS je Drnovškovo ustanavljanje Gibanja za pravičnost in razvoj upanje za njihovo politično preživetje, čeprav nihče ne more vedeti, kaj se bo iz tega izkristaliziralo. Kljub Drnovškovi sporni pomilostitvi Kovačiča se zdi, da bi se morebitna Drnovškova lista na volitvah dobro odrezala. Vendar je pri tem preveč neznank, da bi bilo mogoče kar koli napovedovati.

Dejstvo je, da se predsednik republike nadvse angažira v primeru zahodne sudanske pokrajine Darfur, v kateri pripadniki islamske milice džandžavidi ob tišem soglasju uradne sudanske oblasti iztrebljajo in preganjajo večinoma nemuslimansko črnsko prebivalstvo. V okviru svojih prizadevanj za rešitev krize v tej pokrajini je Drnovšek pripravil celo mirovni načrt in ga posredoval sptima stranema, sudanski vladi in upornikom. S humanitarnimi organizacijami pa se dogovarja za še izdatnejšo pomoč prizadetim na tem območju. Prejšnji četrtek je na tiskovni konferenci pol ure pojasnjeval svoja humanitarna prizadevanja za pomoč prizadetim in ogroženim ljudem v Darfurju. Na koncu pa je močno shujšani predsednik republike dal novinarjem priložnost, da ga sprašujejo še druge stvari. Seveda vprašanj, povezanih s sporno pomilostitvijo Kovačiča, ni manjkalo. A bila so zelo obzirna. Nekako se je vsem zdelo neumestno "moriti" človeka, ki si kot samarijan prizadeva pomagati pomoči potrebnim in je tako milostljiv, povrh pa še bolj slabega zdravja ... **D**

Če je bilo mogoče v prejšnjih mesecih številne Drnovškove poteze, pobude in dejanja pohvaliti, je prejšnji teden prav gotovo negativno presenetil s pomilostitvijo nekdanjega prvega hitovca Danila Kovačiča.

UVODNE STRANI

- 9 Reforme tudi v medijih
10 **Pogledi:** Strel v prazno?
11 **Kolumna:** Medijski vrtljak

POLITIKA

- 12 Konec napornega zavezništva
16 Referendumski pomisleki

GOSPODARSTVO

- 18 Čudne poteze Aktive Invest
20 Kako privatizirati banke?
23 Negotovost se povečuje

SLOVENIJA

- 24 Vladarjeva pomilostitev
26 Če bi Metelko še živel ...

TUJINA

- 29 Evropa obsodila komunizem
30 Iskanje nadomestil za črno zlato
31 **Globus:** Ultimatum Beogradu
32 **Tuji tisk:** Živalski zakon

INTERVJU

- 34 Marko Kryžanowski

NEKOČ IN DANES

- 38 Kje so korenine slovenskih besed?
41 Muze na fronto!
42 **Naši kraji:** Bloke

KULTURA

- 46 Oživljena kinoteka
47 Prešernovanje

OGLEDALO

- 48 **Film:** Godne za možitev
50 **Avtomobilizem:** Še vedno mlad
52 **Znanost:** Kralji dizajna
54 **Šport:** Olimpijada Agnellijevih
56 **Črna kronika:** Tožilka užalila pedofila
58 **Rumeno:** Podeljene nagrade Srf
60 **TV-kuloar:** Slakova Trenja
62 **Kronika časa:** Matija Majar Zilski
66 Književnik s hrbtenico

34 Intervju: Marko Kryžanowski

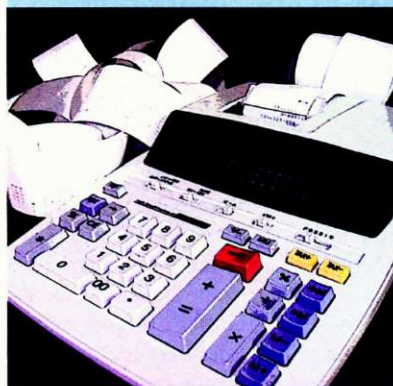
Odločitev o lastnini je stvar lastnikov, ne uprave. Lahko povem samo svoje osebno mnenje, ne kot predsednik uprave, temveč kot državljani Republike Slovenije in hkrati kot mali delničar Petrola. Osebno bi zagotovo želel, da država ostane solastnica.

12 Konec napornega zavezništva

Predsednik Janez Drnovšek je pretekli teden v suhoparnem sporočilu za javnost zapisal, da izstopa iz Liberalne demokracije Slovenije. Ob tem se postavlja vprašanje, kaj to pomeni za samo LDS in slovenski politični prostor v celoti.

16 Referendumski pomisleki

Začele so se priprave na spremembe zakona o referendumu in ljudski iniciativi. Usmerjene naj bi bile v racionalizacijo in naj bi zagotavljale resnejši odnos do instituta referenduma.

18 Čudne poteze Aktive Invest

Potem ko so lastniki družbe Aktiva Invest poskušali opehariti najmanj 60 tisoč malih delničarjev, je čas, da oblast vzame pod drobnogled tudi delovanje nekdanjih pidov oziroma zdajšnjih finančnih družb.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič,
Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja
Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner,
Peter Avsenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič,
dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag.
Klemen Jaklič, Esad Babačić

Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte,
Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič,
Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij
ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98)
sodi tehnik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava
davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelk: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo
položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v
mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina
za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Z zavodom se bomo izenačili z že obstoječimi inštituti

Gašper Blažič

O Inštitutu Nove revije – Zavodu za humanistiko smo se pogovarjali s pesnikom in urednikom Nove revije Nikom Grafenauerjem. Povprašali smo ga o vladnih reformah in kako komentira programski svet RTV Slovenija.

Pred nedavnim je bil ustanovljen Inštitut Nove revije – Zavod za humanistiko. Kakšno vlogo bo imel?

Inštitut je tako rekoč naravna posledica tega, kar je založba že doslej počela s svojim programom. Izdaja pet humanističnih revij: Novo revijo, Ampak, Phainomeno, Poligrafe in Dignitas. Že to je neka podstat, ki združuje humanistične avtorje. Drugo so naše knjižne zbirke, kot so na primer Paradigme, Hieron, Phainomena, Libra, Korenine, Pričevanja in še kaj. Vse to predstavlja tisto zaledje sodelavstva, ki bo navzoče tudi v delokrogu našega inštituta. Z Inštitutom Nove revije se bomo statusno izenačili z drugimi inštituti, ki že delujejo. Ustvarjalne energije, ki se bodo zbrale pri naši ustanovi, bodo pozitivno vplivale na premike v dosednji konstelaciji inštitutov na Slovenskem. Tako nam bo lažje uresničevati tudi tiste projekte, ki jih založba sama po sebi ne bi mogla, npr. dolgoročne individualne, predvsem pa skupinske strokovne projekte, mednarodne tematske simpozije in zbornike, tujejezične izdaje naših del ipd. To pa nam bo omogočeno predvsem s podporo ministrstva za znanost.

Je ustanovitev inštituta povezana z dosedanjim odnosom države do humanistike?

Tudi to. Kajti vseskozi se je poudarjala predvsem naravoslovna znanost, manj pa ta, ki je vezana na humanitas, torej na tiste du-

hovne razsežnosti na Slovenskem, ki so danes preveč zanemarjene. Revije in knjige, ki jih izdaja založba, težko ohranjajo pri vitalnosti vse pravkar našete pobude, delovne zamisli in dejanja znotraj humanistike, zato je potrebna bolj sistematična institucionalna oblika sodelovanja različnih profilov avtorjev v duhovnem, generacijskem in energijskem pomenu te besede, hkrati s tem pa tudi finančna podpora, ki se za tovrstno dejavnost ponuja z javnimi razpisi ministrstva.

Vladne reforme že dlje časa burijo duhove tudi med založniki. Kakšna so vaša pričakovanja glede reform?

V reforme smo prisiljeni zaradi standardov, ki nam jih narekuje naše članstvo v Evropski uniji, in meril, ki so tam v veljavi. Temu se bomo pač morali prilagoditi. Tu ne gre za znani reformizem iz prejšnjih časov, ko se je z reformami preobračal venomer en in isti kamen v rokah, pač pa za pomemben premik z dokaj trdimi posledicami. V ta kontekst spadajo tudi globalizacijski procesi in naš vstop v evrosistem. Potrebni bodo posegi, ki se bodo odražali na kvaliteti življenja, ne samo nasploh, ampak tudi pri založbah. Na to se pripravljamo, kajti 20-odstotni davek je lahko zelo hud udarec za slovensko knjigo, ki ima predvsem glede na jezik omejen trg. Neke korekcije bo treba gotovo izboriti, zlasti še pri izdajah, ki niso rentabilne

v primerjavi s komercialnimi knjigami, ki izhajajo v velikih nakladah in so večinoma svetovne uspešnice, domače novitete pa životarijo. Če hočemo spodbujati domačega ustvarjalnega duha in ga vzdrževati v tistem razponu, kot nam gre, in če se hočemo s tem pokazati pred Evropo in svetom, potem bomo morali marsikaj storiti, tudi prek javnih medijev in nastopov, da bosta minister za znanost Jure Zupan in minister za kulturo Vasko Simoniti imela večjo oporo v vladi. Tu bo torej treba doseči tudi nekatere kompromise.

Znano je, da je bil v programski svet RTV Slovenija od predlaganih kandidatov s strani Nove revije izvoljen samo Jože Snoj. Ste morda pričakovali več?

Bi rekel da. Naša lista, ki smo jo predložili parlamentu, je obsegala deset intelektualcev z različnih področij njihove dejavnosti in tudi z različnimi duhovnimi oziroma nazorskimi izhodišči. Zato sem pričakoval več posluha za našo pobudo. Naj jih navedem: Bernard Nežmah, Matevž Tomšič, Jože Snoj, Milček Komelj, Japac Jakopin, Miljenko Licul, Drago Bajt, Tone Wraber, Saša Markovič in jaz. Zato je to, kar se je zgodilo, celo z nekakšnimi napotili, ki so jih dobili poslanci iz pozicijskih strank, češ, koga naj izberejo, seveda še ena bolj ali manj farsična dogodivščina v delovanju našega parlamenta.

Bi jih bilo treba poslati v Moskvo?

Opozicija srdito protestira, ker bomo poslali štiri vojaške inštruktorje v Irak, češ da je tam prenevarno. Ko je šlo nekaj naših vojakov v Lurd, je bilo tudi narobe, čeprav tam ni prav nič nevarno. Mogoče pa bo vse v redu, če svoje vojake napotimo v Moskvo na ogled Leninovega mavzoleja?

ISKRICA

Čudeži

Aleš Kocjan

Odločitev predsednika Janeza Drnovška, da pomilosti Danila Kovačiča, je hud udarec za slovensko demokracijo, saj kar nenadoma ni več pomembno, kaj si storil, ampak le to, da imaš prave politične zveze, ki jih moraš uporabiti ob pravem času. Poleg tega je naš predsednik uvedel povsem nova merila pomilostitve. Pogoji za to, da te oprostijo, ni več, da si odsedel vsaj polovico kazni, da si bil obsojen na nizko zaporno kazen in da se s tvojo pomilostitvijo strinjajo vse za to pristojne ustanove, ampak to, da si dobil vsaj tri ali več let aresta, da si ustvaril vsaj 1.000 delovnih mest in da vsaj en mesec igraš, da si duševni bolnik. Če izpolnjuješ vse te pogoje, moraš angažirati le še ducat kolegov, ki s svojimi podpisi jamčijo, da za tabo stoji vsa Slovenija ali vsaj celoten Spodnji Duplek, in kot bi mignil, si zunaj.

Hja, kaj hočemo. Predsednik je pač milostljiv mož in razume težave, ki jih imajo obsojeni. Pri Kovačiču mu je menda hudo padlo na dušo to, da ima gospod doma bolno ženo, da je moral hudo trpeti, ko so ga trinajst let vlačili po sodiščih, in da ima psihične težave. Tako je najbrž mislil predsednik, dokler ni slišal Kovačiča, ko je po telefonu odgovarjal na novinarska vprašanja. Duševno strti Kovačič je, namesto da bi le s težavo izustil kakšno besedo, kar nenadoma s kirurško natančnostjo razlagal, zakaj meni, da je bil obsojen po krivici, zakaj je prav, da ga je predsednik pomilostil, in kdaj pričakuje, da ga bodo izpustili iz bolnišnice. Manjkalo je samo, da bi začel naštevati člene iz kazenskega zakonika in ustave, ki dajejo predsedniku pravno podlago, da ga je pomilostil. Glede na to se seveda ne smemo čuditi, če ga bomo čez čas zalotili v kakšnem od goriških lokalov, kjer bo s havanko v ustih in starleto v objemu praznoval svojo pomilostitev.

No, do havank in praznovanja pa zagotovo ni liberalni demokraciji, kjer imajo v zadnjih dneh celo štal. Da bi bila nerodnost še večja, sta pretekli teden poskrbela njen nekdanji generalni tajnik Bogdan Biščak in Drnovškov svetovalec Ivo Vajgl. Prvi naj bi bil izstopil iz stranke iz osebnih razlogov, drugi pa menda zaradi nestrinjanja s strankino politiko, čeprav je vsem jasno, da sta oba bolj ali manj izstopila zato, ker imata LDS poln kufer. Če bi to storila pred dvema letoma, bi bil to zagotovo čudež, danes pa to ni več.

H-umor

»V življenju moraš skozi več faz preobrazbe. Mislim, da je tokratna prehod v zrelost.«
(Zmagovalec Eme 2006 Anžej Dežan je končno postal zrela osebnost.)

»Tudi jaz sem se rad podil za žogo, pravzaprav je žoga poleg klavirja moja druga ljubica.«

(Pevec Rok Kosmač v otroštvu ni le sedel za klavirjem, medtem ko so se drugi otroci zunaj igrali.)

»Že ob pogledu na soproga me preplavi občutek sreče.«

(Gospa Slovenije Antonia Novak se po napor-nem dnevu sprosti na zelo preprost način.)

»Škofovska konferenca ima nekakšno kvazi moralno instanco Pravičnost in mir, Kučan premore svoj Forum 21, Jambrek si je o-mislil Zbor za republiko ... in tako naprej.«

(Boris Jež je nezadovoljen, ker nihče noče biti navadna politična stranka.)

»Danica Simšič ima mojo podporo, saj sem prepričan, da ne dela za lastno korist.«

(Predsednik SD Borut Pahor ostaja zvest ljubljanski županji.)

»Močno se bojim, da bodo slovenski rodoljubi kmalu potrebovali potni list, pa ne le za namakanje v morju Piranskega zaliva, ampak tudi za Pošto nasproti Name v Ljubljani.«

(Uroš Janez Čebulj se zaradi podarjanja slovenske zemlje Hrvatom čuti vse bolj ute-snjeneja.)

»Zato naj vlada le vzame denar toplovo-darjem in ga da tistim, ki si upajo skočiti v hladno vodo.«

(Teolog dr. Ivan J. Štuhec problematizira verodostojnost Politbarometra, saj naj bi dr. Niko Toš vedno odkrival toplo vodo.)

»Moja ocena pa je še danes, da bi Ljubljana potrebovala takšno institucijo, saj imajo svoje banke številna evropska mesta.«

(Nekdanja ljubljanska županja Vika Potočnik je še vedno ponosna na nakup banke SIB.)

»Franco Juri vse najboljše karikature ukrade meni in jih, baraba, objavi že nekaj tednov pred mano!«

(Karikaturist Tomaž Lavrič potrjuje, da obstaja tudi plagiatstvo s pomočjo branja misli.)

»Parlament sta izrabljala za lastno promocijo.«

(Nekdanji predsednik državnega zbora Jo-žef Školč je izrekel nekaj pikrih na račun svojih naslednikov Janeza Podobnika in Boruta Pahorja.)

»Hrvaška je država, v kateri imam naj-hujše sovražnike in tudi največ svojih pri-jateljev.«

(Sarajevski književnik Miljenko Jergović se spogleduje z državo ekstremov.)

Najverjetneje ovaden župan

Mariborski kriminalisti so na Okrožno državno tožilstvo v Mariboru poslali kazensko ovadbo domnevno zoper mariborskega župana Borisa Saviča in direktorja Mariborskega vodovoda Stanislava Jecelja. Spornih naj bi bilo kar 700 milijonov tolarjev. SDS je županu predlagala, naj razmisli o odstopu.

Mariborski kriminalisti so na Okrožno državno tožilstvo v Mariboru poslali kazensko ovadbo zoper uradno osebo iz občinske uprave zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja ali pravic, saj naj bi bila občini pridobila protipravno premoženjsko korist v višini skoraj 700 milijonov tolarjev. Kazensko pa je ovadena tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki naj bi bila v letu 2000 za enak znesek oškodovala gospodarsko družbo. Neuradno naj bi bila ovadena mariborski župan Boris Savič in direktor Mariborskega vodovoda Stanislav Jecelj. Savič predvideva, da se ovadba nanaša na ugotovitev računskega sodišča, ki je podalo mnenje, da je Mariborski vodovod zbrana sredstva iz ekološkega tolarja neupravičeno nakazoval v občinski proračun, namesto da bi ostala na računu družbe, ta pa bi jih sama porabila za zamenjavo izrabljenih vodovodnih omrežij.

Savič in Jecelj trdita, da so imeli za nakazovanje ekološkega tolarja v občinski proračun dovolj pravnih podlag, računsko sodišče pa je menilo drugače. In to kar dvakrat: v pregledu poslovanja leta 2002 in leta 2004. SDS je mnenja, da je nedopustno, da se takšne napake ponavljajo. »Ravnanje župana kaže na

ponavljanje kršitev, na katere je bil s strani računskega sodišča že opozorjen, kar je po mnenju SDS nedopustno. Zato menimo, naj župan razmisli o odstopu s položaja,« razlaga Igor Marinšek, SDS. »Jaz bi si kaj takega upal izjaviti samo, če bi bil prepričan, da je nekdo kriv in da mu je krivda dokazana,« odgovarja Savič. O odstopu ne razmišlja, nekoliko manj samozavesten pa je Jecelj: »Najprej moram videti, za kaj sploh gre. Z vsebino ovadbe namreč še nisem seznanjen.« Z njo so zagotovo dobro seznanjeni na Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru, vendar ostajajo zaviti v molk. Na Policijski upravi Maribor pa razlagajo, da osumljenima v primeru dokazane krivde grozi do 8 let zaporne kazni. M. H.

SDS predlagala odstop Borisa Saviča.

Modrosti tedna

»Pomladni program lahko še enkrat dobi volitve, brez težav pa jih tudi izgubi – medijski pogrom že deluje. Vatli za merjenje bilance vladanja so lahko tudi relativni, vendar je nespametno za vse kriviti medije. Zelo pomembno bo, da bo imela vlada na pomembnih mestih verodostojne ljudi, ki bodo pravočasno in argumentirano zagovarjali njene poteze, da bo znala zavrniti provokacije medijev in skrajne opozicije in da bo s tistim delom opozicije, ki je naklonjen pozitivnim rešitvam, dobro sodelovala. Če pa bo v letu 2006 šlo kaj narobe, vemo, kdo so dežurni krivci.«

(Fizik in publicist Zorko Vičar)

»Stanje, v katerem se trenutno nahajajo humanistične vede, je posledica tega, da se nosilci državne raziskovalne politike pomena humanistike v preteklosti in tudi po osamosvojitvi niso dovolj zavedali ali pa ji morda celo namenoma niso hoteli dati pravega poudarka.«

(Minister za znanost Jure Zupan)

V sporu z LDS

Zmago Jelinčič je pretekli teden na vodjo poslanske skupine LDS Antona Ropa naslovil pismo, v katerem je protestiral proti govoricam, ki naj bi jih širili poslanci LDS v parlamentu, da je Jelinčič za usluge Vzajemni od nje prejel 60 milijonov tolarjev. Kot je zapisal Jelinčič, govorice o tem, naj bi bila stranka od Vzajemne prejela 60 milijonov tolarjev, od katerih naj bi jih bil sam Jelinčič dobil 30, Sašo Peče 10,

preostali poslanci stranke pa vsak po 5 milijonov tolarjev, ne držijo in so po njegovem prepričanju vredne razmišljanja »otroka v četrtem in petem razredu osnovne šole«. »Dragi Tone, smiselno bi bilo, da bi se v Tvoji frakciji LDS ukvarjali z zadevami, ki se tičejo dobrobiti slovenskih državljanek in državljanov ter celotne države, ne pa da se igrate kavboje in indijance,« je zapisal Jelinčič. Rop je zanikal, da bi kdor koli iz njihove stranke širil takšne govorice. V zadnjih dneh pa se namiguje, naj bi take govorice sprožil predsednik LDS Jelko Kacin. A. K.

NLB uvaja provizije

Z 20. februarjem bodo Nova Ljubljanska banka in banke pod njenim okriljem svojim varčevalcem začele zaračunavati provizijo za dvig gotovine na bankomatih drugih bank. Provizija bo znašala 80 tolarjev za vsak dvig ne glede na višino zneska. Za podoben korak naj bi se razen banke SKB neuradno odločile tudi druge slovenske banke. Za potezo, ki je sicer v skladu s prakso drugih evropskih bančnih ustanov, so se v NLB odločili zaradi nezanemarljivih stroškov nabave, vzdrževanja, varovanja, prilagoditev in preskrbe z gotovino več kot 750 bankomatov v lasti skupine NLB. Uporabniki bodo imeli sproten vpogled v stroške provizije, saj se bodo ti obračunavali sproti z njihovega osebnega računa, provizije pa bodo zapisane tudi na varčevalčevem mesečnem izpisku. M. V.

Bankomati odslej s provizijo

Pripravljeni na evro

Evropska komisija je pripravila oceno o slovenski pripravljenosti na uvedbo evra, evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquín Almunia pa je potrdil, da Slovenija izpolnjuje kriterije za njegovo uvedbo.

Ker pa bo ocena sprejeta šele v prihodnjih mesecih, bo komisija podrobno spremljala razmere, saj nekaj tveganj še obstaja. S takšno oceno je Slovenija v boljšem položaju, kot sta Estonija in Litva, ki prav tako načrtujeta uvedbo evra že prihodnje leto. Vse to je pretekli teden na posebni tiskovni konferenci komentiral tudi finančni minister Andrej Bajuk. Oceno je označil za pozitivno in dejal: »Jasno je, da smo dosegli vse cilje, ki so bili od nas zahtevani, kar se tiče maastrichtskih kriterijev. Zdaj je naša dolžnost, da teh ne bomo le obdržali, ampak jih bomo tudi izboljšali ter zaradi sebe, ne Evrope, dosegli večjo raven srednjeročne in dolgoročne stabilnosti svojih financ.« Poleg tega je dejal, da je skrb evropske komisije glede dolgoročne vzdržljivosti javnih

Premier Janez Janša in finančni minister Andrej Bajuk

financ na področju pokojninskega sistema tudi naša skrb in da težave dolgoročne finančne stabilnosti pokojninskih sistemov niso značilne le za Slovenijo, ampak za vse evropske države, v primeru Slovenije je le nekoliko bolj zaostrena zaradi nizke natalitete. Pojasnil je še, da vlada ukrepe za njeno povečanje že izvaja, nekateri

pa bodo še potrebni. Pri tem je izpostavil vprašanje formul za valorizacijo nekaterih pravic. Gre za to, da imamo osem ali devet različnih načinov valorizacije, v državi, ki je že dosegla takšno mero stabilnosti, pa bi bila vsaj s strokovnega vidika lahko pomembna le cena življenjskih potrebščin. Glede pokojninskega sistema je minister pojasnil, da je vlada zavezana k usklajevanju pokojnin po sistemu, sprejetem leta 1999, ko se pokojnine usklajujejo z rastjo produktivnosti. Dejal je, da je bila komisija do usklajevanja pokojnin kritična zato, ker niso razumeli, za kaj je šlo. Pri tem je opozoril še na zniževanje javnih izdatkov, saj bi za to, kar je Slovenija dosegla do leta 2005 in kar je načrtovano za 2006 in 2007, težko našli podobne primere. V. K.

V Vzajemni nekoliko prizemljeni

Dolgo pričakovana in predvsem medijsko zelo podprta napoved skupščine zdravstvene zavarovalnice Vzajemna, ki je bila 1. februarja, je minila brez pretresov. Člani so predvideni sklep o preoblikovanju v delniško družbo prilagodili avtentični razlagi 62. člena zakona o zavarovalništvu, po kateri mora agencija za zavarovalni nadzor (AZN), ki jo vodi Jurij Gorišek, prej podati soglasje za preoblikovanje. Tako so člani skupščine preoblikovanje podprli, a hkrati upravi naložili, da zanj čim prej pridobi dovoljenje AZN. Vzajemna bo agencijo zaprosila za dovoljenje, ta pa ima tri mesece časa za odločitev. AZN lahko preoblikovanje zavrne ali pa ga dovoli. Razlog za zavrnitev je lahko v tem, da s preoblikovanjem ne bi bil oškodovan noben član družbe. Marko Jaklič, predsednik uprave Vzajemne, je po seji skupščine tako kot ves čas doslej zatrjeval, da pri preoblikovanju ne bi bil oškodovan noben član, vendar se mnenja strokovnjakov o tem razhajajo. Člani skupščine so sprejeli še sklep, da bo v času od izdaje dovoljenja do dejanskega prihoda Vzajemne na borzo v veljavi določilo, da nihče ne more prevzeti Vzajemne brez soglasja uprave, ki bo o tem odločala na podlagi strogih pravil. Ustrezno soglasje bi moral dobiti tudi vsak, ki bi želel pridobiti več kot sedem odstotkov lastništva. Vendar pa se zdi, da so na skupščini sprejemali račune brez krčmarja, saj morajo najprej pridobiti dovoljenje agencije, šele potem lahko sprejemajo ustrezna pravila, kako bo, če bo in ko bo. Poleg tega je vprašljivo tudi vodenje zavarovalnice, saj zoper Jakliča tečejo postopki za odvzem licence za opravljanje del člana uprave. Na to se je Jaklič sicer pritožil, saj naj bi bile navedbe agencije v odločbi po njegovem prepričanju neutemeljene, pri tem pa ga je podprl tudi nadzorni svet. Kljub temu je treba tudi na tem področju počakati na končne odločitve ustreznih organov. V. K.

Prebivalci niso pomembni

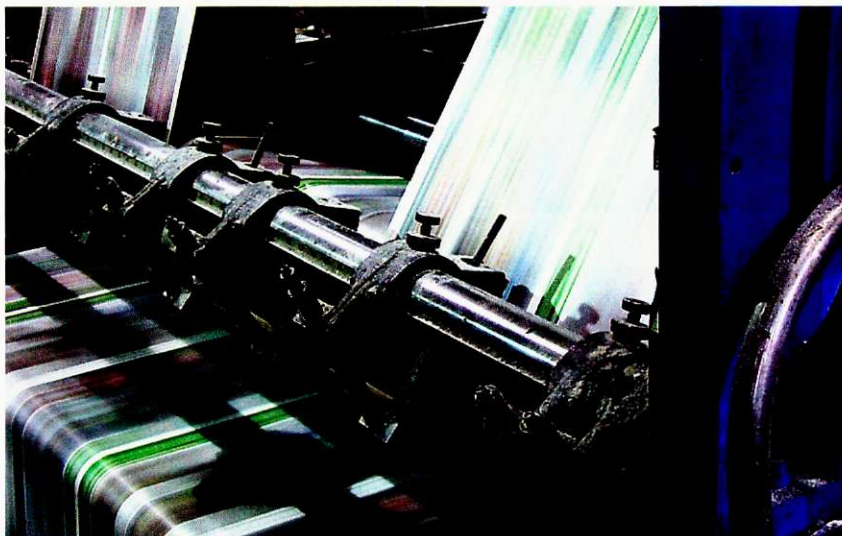
Potem ko je 42-članska skupina prebivalcev s prvim podpisanim odvetnikom mag. Dragom Demšarjem iz ljubljanske mestne četrti Trnovo na ljubljansko okrožno sodišče vložila tožbo zoper mestno občino in ministrstvo za okolje ter hkrati predlagala začasno odredbo, po kateri MOL vse do pravnomočnosti sodne odločitve ne bi mogel prodati 6 parcelnih števil na območju levega brega Malega grabna v izmeri nekaj manj kot 20 tisoč kvadratnih metrov, na katerih naj bi bilo predvidoma zgrajeno islamsko versko in kulturno središče, je sodišče ukrepalo hitro in že pretekli četrtek izdalo sklep, s katerim je začasno odredbo zavrnilo. Sodniki so namreč presodili, da graditev tega sakralnega objekta na tem območju ni nevarna. Tako so presodili, čeprav je ta del mesta poplavno zelo ogrožen, saj se mu lahko tudi brez nove gradnje zgodijo stoletne vode, s postavitvijo tako velikega središča pa so prebivalci tega dela mesta še bolj ogroženi. Sodišče je tako odločilo, ne da bi pred tem poslušalo mnenje strokovnjakov, ignoriralo je celo dopis Janeza Drnovška, predsednika države, ki je januarja letos vladnega predsednika Janeza Janšo opozoril, naj vladne službe hitro ukrepajo, saj je nevarnost poplav na tem območju že zdaj zelo velika. V. K.

Reforme tudi v medijih

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Proti lastniškim monopolom Vlada je v četrtek, 2. februarja, sprejela novelo zakona o medijih, ki naj bi v prihodnje v medijski prostor prinesla precej sprememb. O spremembah zakona o medijih se je sicer govorilo že v času kampanje v zvezi z zakonom o RTV Slovenija, vendar pa je razprava o omenjenem zakonu nekako zasenčila problematiko zakona o medijih. Med poglavitnimi novostmi, ki jih prinaša zakonska novela, je predvsem izboljšanje sistema pridobitve soglasja ministrstva za kulturo za več kot 20-odstotni lastniški delež v izdajatelju publikacij, s čimer naj bi preprečili nenadzorovano lastniško koncentracijo v medijih. Novela zakona poleg tega prinaša tudi omejitve glede prikazovanja prizorov spolnosti in nasilja, kar naj bi predvsem obvarovalo otroke in mladostnike pred neprimernimi vsebinami, ki so navzoče zlasti na televiziji. Poleg tega zakonska novela prinaša spremembe v zvezi z varstvom slovenskega jezika in predvajanjem slovenske glasbe na radiu – tako naj bi obseg slovenske glasbe od vsega glasbenega izbora znašal najmanj dvajset odstotkov, na nacionalnem radiu pa najmanj štirideset odstotkov. Zakonska novela prinaša tudi nekatere spremembe glede pravice do popravka, saj po novi izrazom popravek ni mišljen samo popravek v ožjem smislu, ampak tudi navajanje dejstev in okoliščin, s katerimi prizadeti izpodbija ali z namenom izpodbijanja bistveno dopolnjuje navedbe v objavljenem besedilu. S tem naj bi se pravica do popravka nekoliko razširila. Novela naj bi prinesla tudi nekatere spremembe pri financiranju medijev za zagotavljanje medijske pluralnosti.

Kritična opozicija Čeprav novela zakona o medijih še zdaleč ni povzročila toliko razburjenja kot lani zakon o RTV Slovenija, pa brez nasprotovanja niti tokrat ni šlo. Društvo novinarjev Slovenije (DNS) je tako že izrazilo kritiko na račun novele, ki po njihovem mnenju z razširitvijo pravice do popravka posega v novinarsko avtonomijo in neodvisnost uredništva. Sporen naj bi bil tudi dostop do informacij, saj naj bi imel vsak državljan pravico do pritožbe na odločitev organa, zakon o medijih pa naj bi to omejeval na določene pogoje. Glede financiranja medijev DNS daje prednost posrednim in splošnim subvencijam. Ostreje se je na zakonsko novelo odzvala poslanka LDS Majda Širca. Izrazila je bojazn, da bo zakon sprejet brez širše javne razprave. Po njenem mnenju vlado v tiskanih medijih bolj skrbi t. i. politična pluralnost, medtem ko je skrb za nacionalno identiteto prepuščena le nacionalni RTV; poleg tega pred sprejetjem novele ni bila opravljena nobena analiza o tem, katere vsebine in populacije so v medijih neenakopravno zastopane. Poslanica SD Majda Potrata je v imenu svoje stranke presodila, da postopek sprejemanja sprememb zakona o medijih poteka brez širše razprave, s čimer se ponavlja zgodba o zakonu o RTV. Poleg tega je zavrnila oceno predlagatelja, da splošno stanje v medijih ni najboljše. Po njenem mnenju nikjer v evropskih državah ni mogoče zaslediti financiranja medijev iz državnega proračuna, poleg tega so tudi kriteriji za financiranje medijev nejasni. Pozitivno pa na zakonsko no-

Novela zakona o medijih bo še odločneje preprečevala preveliko lastniško koncentracijo v medijih.

Prav razširitev pravice do popravka bo verjetno še precej burila duhove med uredniki in novinarji ne glede na nazorsko usmeritev medija.

velo gleda poslanka SNS Barbara Žgajner Tavš. Po njenem mnenju bo treba v državnem zboru razrešiti le nekatere nejasnosti, predvsem glede finančnih subvencij in pravice do popravka.

Razširjena pravica do popravka Razširitev pravice do popravka bo verjetno še precej burila duhove med uredniki in novinarji ne glede na nazorsko usmeritev medija. Novela namreč določa, da mora biti popravek v širšem pomenu objavljen na isti strani iste rubrike in v enaki ter enako veliki pisavi kot članek, na katerega se sklicuje. Urednik ima sicer pravico zavrniti objavo popravka, vendar le s pisno obrazložitvijo in pod določenimi pogoji. Postavlja se vprašanje, ali je takšna rešitev res najboljša, saj bi medijem povzročila tako prostorske kot vsebinske težave (spomnimo se odziva Mirka Bandlja na članek Bratu pomagal do zaslužka v Demokraciji). Omenjena določba je bržkone posledica tega, da v preteklosti zlasti dnevni časopisi zaradi »ideološke neprimernosti« niso hoteli objavljati nekaterih odgovorov na objavljene članke. V tem primeru bo v nadaljnjem postopku treba iskati kompromisno rešitev, ki ne bo korenito posegala v avtonomijo uredništva. **D**

Strel v prazno?

Aleš Kocjan

Kaj prinaša nova stanovanjska varčevalna shema, ki sta jo pripravila stanovanjski sklad in Podobnikovo ministrstvo.

Tako bo država tistim, ki bodo z varčevanjem v stanovanjski varčevalni shemi prvič reševali svoj stanovanjski problem in katerih dohodek na družinskega člana ne bo presegel polovice povprečne plače, prva štiri leta vsako leto primaknila po 160 evrov na družinskega člana, nadaljnja štiri leta pa vsako leto po 100 evrov na družinskega člana kot nekakšno subvencijo pri odplačevanju najetega posojila. Prav tako se bo nekoliko spremenila varčevalna doba, ki po novem ne bo več samo pet ali deset let, ampak bo mogoče varčevati tudi 6, 7, 8 ali 9 let.

Čeprav se omenjene spremembe, te so le del sprememb, ki se nam obetajo na tem področju, zdijo dokaj mikavne, pa je vprašanje, ali bodo med tistimi, ki prvič rešujejo svoj stanovanjski problem, res naletele na takšen odziv, kot si ga želijo na stanovanjskem skladu in ministrstvu za okolje. Prenovljena varčevalna shema namreč ne odpravlja vsaj dveh glavnih pomanjkljivosti, ki so ju vsebovale prejšnje sheme, namreč tega, da si povprečna mlada družina, vsaj tista, ki ne more računati na pomoč staršev, po izteku varčevanja z denarjem, ki ga je privarčevala, ne more kupiti kolikor toliko spodobnega stanovanja, če pa si ga že kupi, se mora pri tem zadolžiti še najmanj za toliko časa, kolikor je varčevala.

Glede na to bi morali na ministrstvu razmisliti o novih načinih reševanja stanovanjske problematike zlasti mladih družin, ki so pri tem seveda najbolj problematične. Ena izmed možnosti bi bila, da bi država stanovanja, ki jih gradi stanovanjski sklad, mladim družinam ponudila v zakup. Po tem sistemu, ki ga poznajo zlasti v nekaterih zahodnoevropskih državah, mladi državi za stanovanje plačujejo najemnino, ta pa se šteje kot obrok za odkup stanovanja, ki po določenem obdobju preide v njihovo last. S takšnim načinom bi mladi hitreje in predvsem veliko lažje prišli do stanovanja. Le redki namreč zmorejo plačevati najemnino za najeto stanovanje, hkrati pa varčevati v stanovanjski varčevalni shemi.

No, o tem na ministrstvu in stanovanjskem skladu očitno ne razmišljajo. Ko smo pred meseci o tem povprašali takratnega direktorja stanovanjskega sklada Jožeta Novaka, nam je odgovoril, da o tej možnosti ne razmišljajo zato, ker naj bi bil zakup davčno veliko manj ugoden za tistega, ki se zanj odloči. Zato se zdi, da bo tudi tokratna varčevalna shema bolj ali manj še en strel v prazno na področju reševanja stanovanjske problematike v naši državi.

Sporne karikature

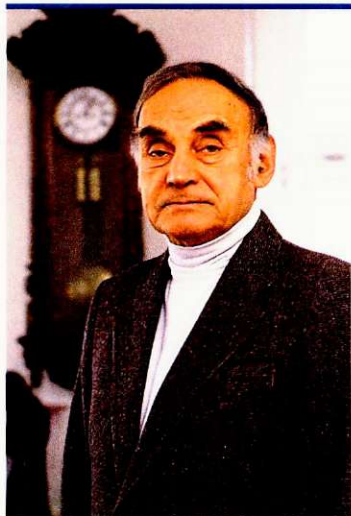
Gašper Blažič

Pred nedavnim je izšla zbirka karikatur Franca Jurija, ki se je v intervjuju za Dnevnik obregnil ob desnico.

Desnica po njegovem prepričanju ne premore dobrega humora in je »kisla, sovražna in zatežena«. Omenjene Jurijeve trditve so bile hitro postavljene v čudno luč, ko se je v danskem časopisu Jyllands Posten pojavila karikatura preroka Mohameda z bombo, omenjeno karikaturu pa so povzeli še časniki iz drugih evropskih držav. Pa ne zaradi same karikature, temveč zaradi nasilne reakcije nanjo v muslimanskih državah. Protestniki se namreč niso zadovoljili samo s požigom danske zastave, ampak zažigajo tudi danska diplomatska predstavništva v muslimanskih državah, pojavili so se pozivi k umiku danskih izdelkov iz trgovin, močno se je povečala ogroženost danskih vojakov na Bližnjem vzhodu, da o drugih izbruhih nasilja ne govorimo.

Naivni pa bi bili, če bi vzrok za nasilje iskali samo v objavi karikature. Čedalje bolj jasno je, da je bil to dejansko le povod, saj so odnosi med islamskim svetom in Zahodom že nekaj let močno napeti. Odpor do ZDA in Evrope je postal še toliko večji, ko je prišlo do vojaške intervencije najprej v Afganistanu, nato pa še v Iraku. Čedalje nevarnejša postajata tudi Iran in palestinski Hamas, ki je nedavno zmagal na volitvah. Da nevarnosti neredov in oboroženih spopadov ne smemo podcenjevati, je lani občutila že Francija. Reakcije nekaterih muslimanskih skrajnih voditeljev kažejo, da so dejansko čakali le na to, kdaj se bo v Evropski uniji pojavila kakšna bogokletna vsebina, ki bi bila dober izgovor za izbruh nasilja. Zato se postavlja vprašanje, ali sedanje dogajanje ni napoved nove vojne. Je pa prav reakcija na karikature pokazala, da svoboda izražanja ni absolutna, zato zahteva omejitve, toda nespodobno je to početi z grožnjami, s hujskanjem in z nasiljem.

Slovenski opazovalec bo prav gotovo potegnil vzporednico med aktualnim dogajanjem in afero Strelnikoff, ko se je na zgoščenki omenjene glasbene skupine pojavila brezjanska Marija s podgano v naročju. Resnici na ljubo je treba priznati, da je tovrstna provokacija povzročila le nekaj zgražanja in kazensko ovadbo, a je bila ta kasneje zavržena. Oglasili so se tudi razni dušebrižniki in obsodili katoličane, češ da nasprotujejo svobodi izražanja. Primerjava tedanje reakcije katoličanov s sedanjo reakcijo muslimanov pa dokazuje, da so cerkveni krogi in »zatežena« slovenska desnica do tovrstnih provokacij še vedno precej strpni. Res pa je, da bodo zadnji dogodki v volilnem letu močno vplivali na potek volilne kampanje v Ljubljani v zvezi islamskim verskim in kulturnim središčem. Kot je videti, bo prav to vprašanje odločalo o zmagovalcu volitev.

Medijski vrtiljak

Mag. Andrej Aplenc

Spremembe, ki se napovedujejo v uredniški politiki časnikov Delo in Večer ter na RTV Slovenija, povzročajo jezo tistih političnih struktur, ki so jih do sedaj obvladovale. Po njihovo naj bi bile v ozadju spletke in politične zarote, dejstvo pa je, da to ne drži.

Spremembe so ena izmed posledic razvoja, ki neustavljivo pelje Slovenijo iz tranzicijske partitokracije v normalno državo članico Evropske skupnosti. Spremembe, kakršne koli že, bodo končno popeljale slovensko medijsko sceno tja, kjer je Evropa že zdavnaj.

O politični pristranosti dosedanje uredniške politike naših medijev je bilo napisanega veliko. Ne bom pisal o vseh aferah RTVS. To smo brali, tudi v Demokraciji. Opisal bom pa nekaj incidentov, ki so na prvi pogled majhni, če pa jih pogledamo pobliže, se izkažejo za dobro preračunano politično pristranost in propagando, ki zaradi svoje navidezne majhnosti deluje prikrito in psihološko nezavedno zavede gledalce oddaje.

V neki komentatorski oddaji RTVS (ki ni bila edina take vrste) smo videli komentatorja in voditelja oddaje. Narobe je že to, da je nastopal samo en politični komentator. Morala bi biti dva, vsak s svojim pogledom. Narobe je bilo tudi to, da je voditelj oddaje, ki bi moral biti nepristranski, v svojem vodenju tako navijal za stališče komentatorja, da mu je ta dejal, no, saj ni tako hudo. Česa takega nisem videl v desetletjih gledanja tujih televizij.

V volilni oddaji pred volitvami 1994 so nastopali predstavniki takratne vlade in opozicije. Ko je predstavnik opozicije omenil takratnega ministra Bohinca, je voditeljica dejala, da o njem ne bodo govorili, ker ni navzoč v oddaji. Takoj nato je predstavnik takratne vlade omenil ministra Rupla, ki je, kot se spominjamo, prav tedaj odstopil. Rupla tudi ni bilo tam, vendar voditeljica ni rekla nič in naslednje pol ure so Ruplovi politični nasprotniki mlatili po njem, da je bilo kaj.

V volilni oddaji pred referendumom o RTVS so nastopali nasprotniki in zagovorniki novega zakona o RTVS. Ko sem omenil že razvpitega Aidana Whitea, ki je Slovencem dejal, da nimamo ne kulturne ne demokratične tradicije,

je voditeljica dejala, da Aidan White ne sodeluje v oddaji, zato o njem ne bomo govorili. Čez nekaj sekund je nekdo na drugi strani omenil Branka Grimsa. Tudi njega ni bilo v studiu, a voditeljica ni dejala nič in zbrana družba z druge strani je veselo mlatila po Grimsu. To je bilo nezaslišano, tak voditelj bi na marsikateri tuji televiziji takoj izgubil službo.

Ti »mali« primeri ilustrirajo namerno politično pristranost, vendar je zaradi njene navidezne majhnosti gledalec oziroma gledalka, ki je vpeta v argumente nastopajočih, dostikrat ne zazna. Dejstvo pa je, da se tako lahko prepreči gledalcem, da bi slišali vso paleto argumentov. Skratka, gledalci se politično zavajajo. Vsi, ki zagovarjamo politično neodvisne medije, upravičeno pričakujemo, da bo vodstvo RTVS take voditelje ali voditeljice, če že ne odpustilo zaradi nestrokovnosti, pa vsaj poslalo na izdatno dodatno izobraževanje – pa ne na FDV.

Temeljne značilnosti uglednih tujih medijev so: v časopisih je poročanje objektivno, brez dodatkov političnih ocen, na uredniških straneh časopisa pa so politični komentarji in so predstavljena tudi različna mnenja. Na televiziji mora biti poročanje enako, brez političnih podtonov. Voditelj/voditeljica oddaje lahko ali pa celo mora postavljati ostra vprašanja,

ne sme pa sogovorniku sekundirati ali ga celo podžigati. V komentatorskih oddajah bi morala biti vedno vsaj dva sogovornika, ki zagovarjata vsak svoje stališče. Le ob upoštevanju teh temeljnih

Slovenci bomo prav gotovo s svojo medijsko sceno prišli tja, kjer je Evropa že zdavnaj.

načel objektivnega informiranja si lahko bralci ali gledalci ustvarijo svoje mnenje, kar pa je navsezadnje temeljno poslanstvo tako časopisov kot še posebno nacionalne TV.

Slovenci bomo prav gotovo s svojo medijsko sceno prišli tja, kjer je Evropa že zdavnaj. Le da postajamo počasi že siti tistih, ki bi nam svojo politično ideologijo radi nalivali v možgane skozi medijski lijak. **D**

Konec napornega zavezništva

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Predsednik Janez Drnovšek je pretekli teden v suhoparnem sporočilu za javnost zapisal, da izstopa iz Liberalne demokracije Slovenije. Ob tem se postavlja vprašanje, kaj to pomeni za samo LDS in slovenski politični prostor v celoti.

Odločitev Janeza Drnovške, ki jo je pretekli teden v kratkem, suhoparnem sporočilu zapisal na spletni strani svojega urada, je povzročila precejšnje presenečenje tako med političnimi analitiki kot v širši politični javnosti. Prvič zato, ker se je Drnovšek v zadnjih treh letih precej odmaknil od svoje stranke in se je zdelo, da mu ni treba formalno izstopiti iz nje, drugič pa zato, ker bi lahko svoje Gibanje za pravičnost in razvoj, kar naj bi bil uraden razlog za njegov izstop iz stranke, vodil tudi kot njen »zamrznjeni« član. Glede na to se zdi, da so bila pomembnejši razlog za njegov izstop iz stranke precejšnja

nesoglasja med njim in stranko. Prva večja nesoglasja med Drnovškom in njegovo stranko so se pojavila že poleti leta 2000 ob predlogu spremembe ustave, s katero je levica ob pomoči SLS+SKD v ustavo želela zapisati, da volitve v Sloveniji potekajo po proporcionalnem volilnem sistemu. Drnovšek je bil takrat prepričan, da bi morali poslanci njegove stranke v parlamentu podpreti uzakonitev večinskega sistema, vendar mu poslanci (znamenit je bil zlasti nastop vodje poslanske skupine Toneta Anderliča, ki je v parlamentu dejal, da ni človeka in boga, ki bi ga prisilil, da bi glasoval za večinski volilni sistem) niso sledili in so na koncu podprli spremembo ustave. Nova

večja razhajanja med Drnovškom in stranko, če izvezemo njegovo negodovanje, ki ga je v vmesnem času večkrat izrekel v javnosti, namreč, da precej strankinih visokih članov gleda le na svoje koristi, so se znova pojavila, ko je Drnovšek decembra leta 2002 postal predsednik vlade. Drnovšek je v svojih nastopih v javnosti svojo stranko večkrat opozarjal, da se pomika preveč na levo, vendar pa se stranka na to ni odzivala. Vrh so

nesoglasja dosegla pred kratkim z vprašanjem o izbrisanih. Drnovšek je menil, da je ustavni zakon, ki ga je pripravilo ministrstvo za notranje zadeve, dobra podlaga za rešitev vprašanja izbrisanih, v LDS pa so nasprotno zakon ostro napadli in vladi sporočili, da se o njem niso pripravljeni niti pogovarjati.

Nestrinjanje s politiko LDS

Koliko so ta nesoglasja vplivala na Drnovškovo odločitev, da se

Da bo Drnovškov izstop negativno vplival na dogajanje v LDS, dokazujeta nedavna izstopa strankinega izvršnega direktorja Bogdana Biščaka in Drnovškovega svetovalca Iva Vajgla iz LDS. Prvi, kot je navedel, je izstopil iz osebnih razlogov, drugi pa zaradi nestrinjanja s politiko stranke.

bo dokončno odlepil od LDS, je težko reči, politični analitiki pa so prepričani, da so imela nanjo kar velik vpliv. Kot namreč pravi profesor na katedri za kulturologijo na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani dr. Matevž Tomšič, ki dobro pozna politično dogajanje, se gibanje, ki ga je ustanovil Drnovšek, ne izključuje s članstvom v LDS ali v kakšni drugi stranki, tako da to samo po sebi ne more biti razlog za izstop. Po njegovem mnenju je pravi razlog za izstop ta, da je Drnovšku strankarski okvir postal preozek. Slednje se je po njegovih besedah zgodilo zaradi Drnovškovega globalnega angažmaja, pri čemer bi ga lahko članstvo v stranki samo oviralo pri njegovem delovanju, in zato ker se Drnovšek očitno ne more več identificirati s svojo stranko. »Z novim vodstvom stranke je postala njena antiliberalna narava še bolj izrazita, saj so v ospredju sedanje usmeritve elementi, kot so močan socialni egalitarizem (širjenje strahov pred povečanjem socialnih razlik, ki naj bi jih prinesle reforme), protekci-

Različnost med Drnovškom in LDS se je pokazala tudi pri vprašanju izbrisanih.

sredinsko pozicijo, za katero si je prizadeval Drnovšek.

Da so prevelike razlike eden izmed pomembnih dejavnikov, zaradi katerih se je Drnovšek odločil za izstop iz stranke, meni profesor na katedri za teoretsko analitsko politologijo na FDV dr. Milan Balažič. Kot pravi Balažič, ki je, čeprav je v zadnjem času prišel v spor z LDS, še vedno njen član, stranka v prvem

zavezništev s civilno družbo, kot opozicija pa razglašena in izgnana – daleč od učinkovitega Janševega opozicijskega spektakla in politične udarnosti. Situacija je še bolj nenavadna zato, ker ji gredo v zadnjem času družbene razmere s prevladujočim populističnim protireformizmom še kar na roko. Pod vse to se verjetno Drnovšek ni hotel več podpisati,« pravi Balažič.

javnosti uživa velik ugled, ki stam ga nedavni mednarodni humanitarni angažma in kljubovanje hudi bolezni še povečala. Glede tega se noben eldesov politik ne more meriti z njim. Kar nekaj volivcev je LDS identificiralo z dr. Drnovškom tudi po njegovem odhodu z mesta predsednika stranke, tako da bo njegov izstop iz nje prav lahko pripomogel k zmanjšanju politične podpore volivcev tej stranki. Še večji problem zanjo pa bi nastal, če bi se Drnovšek odločil, da svoje gibanje preoblikuje v stranko, saj bi takšna stranka verjetno največ glasov pobrala prav LDS. »Nasprotno pa Milan Balažič meni, da sam izstop za LDS ni nujno slab, saj lahko stranko dokončno odlepi od 'slavnega' desetletja na oblasti, kar jo do neke mere lahko celo razbremeni tako drnovškizma kot protiliberalnega korporativizma. »Vprašanje je, ali bo stranka to znala izkoristiti za nov začetek na pozicijah liberalizma; za zdaj kaže, da ne, saj se je povsem usmerila v vode socialdemokracije, kjer pa jo že čaka huda konkurenca. Po drugi

Sociolog dr. Matevž Tomšič

Publicist dr. Miha Kovač

Politolog dr. Milan Balažič

onistični etatizem (nasprotovanje odpravi raznih monopolov in prisilnih oblik povezovanja) in antiamerikanizem (ki je prišel do izraza ob vehementnem nasprotovanju odločitvi vlade, da pošlje vojaške inštruktorje v Irak). Predvsem pri slednjem je navzkrižje z Drnovškovimi stališči zelo očitno,« pravi Tomšič. Poleg tega se je po njegovem prepričanju LDS v zadnjih letih, odkar je ne vodi več Drnovšek, pomaknila izrazito v levo, kar pa ni več v skladu z zmerno

pokongresnem obdobju, ko jo je prevzel Jelko Kacin, ni uspelo izvesti njene konsolidacije. »Namesto tega poenotenja poslušamo o nasprotjih, novih frakcijskih bojih, odstopih, izstopih in ustanavljanjih nove stranke. Kacin-Ropov levičarski populizem – ob tem drug drugemu jemljeta avtoriteto in kredibilnost – je LDS odvedel na pozicije leve ljudske stranke, ki ima od liberalizma le še ponesrečeno ime. Stranka je v globoki krizi identitete, brez programa, brez novih

Kaj bo z LDS? Če so si torej politični analitiki enotni, da so Drnovška do izstopa v precejšnji meri pripeljale čedalje večje razlike med njim in njegovo stranko, se mnogi tudi sprašujejo, kaj bo njegov odstop pomenil za samo LDS. Prav Drnovšek je bil namreč v zadnjih letih eden njenih najuglednejših mož in verjetno eden najzaslužnejših, da LDS ni začela razpadati že prej. Kot pravi Matevž Tomšič, je Drnovškov izstop za stranko slaba novica. »Dr. Drnovšek namreč v

strani pa se v slovenskem spoprijemu za ideološko hegemonijo med Forumom 21 na levi in Zborom za republiko na desnici odpira nov teren – teren humanistične ideologije pravičnosti, razvoja, miru itd., na kateri na prvi pogled ni nič ideološkega –, ki vsekakor širi možnosti opozicije,« meni Balažič.

Drnovškova nova stranka? Po mnenju Balažica se torej na slovenskem političnem prizorišču v zadnjem času odpira možnost za ▶

Sta Jambrekov Zbor za republiko in Kučanov Forum 21 s svojim (ne)delovanjem odprla prostor za humanistično stranko?

► politiko, ki bi temeljila na humanistični ideologiji pravičnosti, razvoja, miru, pri čemer se v vsem skupaj seveda pojavlja še vprašanje, ali bi se lahko Drnovškovo Gibanje za pravičnost in razvoj kdaj preoblikovalo tudi v stranko. Drnovšek je slednje sicer zanimal, dr. Miha Kovač, kolumnist in profesor na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, pa te možnosti ne izključuje. Kot pravi,

Drnovšek v slovenskem političnem prostoru na dolgi rok ne bo mogel staviti le na civilno družbo in bo prej ali slej prisiljen začeti sklepati takšna in drugačna politična zavezništva. Na vprašanje, s kom bi jih lahko sklepal, Kovač odgovarja, da bi bilo, gledano z vidika Drnovškove pragmatične politike, nekako normalno, da bi zavezništva sklepal s stranko, iz katere je nekoč izstopil. Po njegovem mnenju pa je v skladu z isto Drnovškovo politiko tudi mogoče, da je to samo ena od številnih opcij. Ena izmed opcij je po Kovačevih besedah tudi ta, da bi Drnovšek stranko formiral celo z nekaterimi poslanci LDS in bi z njo nato vstopil v vlado, kjer bi zamenjala kako od nezanesljivih partneric, v zameno za to pa bi ga nato stranke vladne koalicije podprle na predsedniških volitvah. »Vsekakor bo morala LDS dobro razmisliti, kako na te izzive odgovoriti, predvsem pa spoznati, da političnih kriz ni mogoče premagovati z ukvarjanjem s sabo, ampak zgolj s postavitvijo resne politične platforme, ki bi lahko pomenila produktivno alternativo sedanji vladni politiki. Če LDS te svoje notranje krize ne bo presegla sama, ji Drnovškove poteze ne bodo mogle ne pomagati ne škoditi,« pravi Kovač.

Kakor koli že, zdi se, da Janez Drnovšek kljub temu, da so ga nekateri že skoraj odpisali, še ni rekel zadnje besede. Vprašanje je le, kako daleč (in kako radikalno) bo z svojim gibanjem pripravljen iti. ■

Dogodki, ki so najbolj zaznamovali Drnovškovo »kariero« v LDS

Marec 1992: Drnovšek od Jožefa Školča prevzame vodenje Liberalno-demokratske stranke.

April 1992: kot kandidat Liberalno-demokratske stranke po izglasovani nezaupnici Lojzetu Peterletu prevzame vodenje vlade.

December 1992: svojo stranko prvič popelje do zmage na volitvah, sam pa znova postane predsednik vlade.

Marec 1994: na t. i. velikem združitvenem kongresu na Bledu se Liberalno-demokratska stranka s še tremi strankami združi v LDS. Njeno vodenje prevzame Drnovšek.

Oktober 1996: LDS dobi na volitvah relativno večino, nastane patpoložaj med levico in desnico.

Leto 1997: s Puckovo pomočjo Drnovšek tretjič postane predsednik vlade.

April 2000: vlada po izglasovani nezaupnici pade, Drnovšek pa se skupaj s stranko preseli v opozicijo.

Julij 2000: začnejo se prva večja razhajanja med Drnovškom in stranko, ko Drnovšek zagovarja večinski volilni sistem, stranka pa mu ne sledi.

Oktober 2000: LDS premočno zmaga na volitvah, Drnovšek pa še četrtič zapored postane predsednik vlade.

December 2002: kot kandidat LDS kandidira na predsedniških volitvah in zmaga. Svoje članstvo v stranki zamrzne, njeno vodenje pa prepusti Antonu Ropu.

Oktober 2005: Drnovšek, ki ima drugačna stališča od svoje stranke, se še zadnjič pojavi na kongresu stranke.

Januar 2005: Drnovšek izstopi iz stranke.

ANKETA

Ali se strinjate s pomilostitvijo Danila Kovačiča?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Kako ocenjujete izstop Janeza Drnovška iz LDS?

pozitivno		58,8
negativno		31,3
ne vem		9,9

% 0 25 50 75

Glasovalo: 182

DEMOKRACIJA spletna

Proti primerljivim zdravilom

Mitja Volčanšek

Presenetljivega obrata je bil v parlamentarni razpravi prejšnji teden deležen predlog zakona o zdravilih, saj so poslanci potrdili predlog LDS in črtali določbo o medsebojno primerljivih zdravilih.

Tretja obravnava zakona naj bi potekala prav danes. Poslanci so prepričljivo (62 glasov za, 5 proti) sprejeli predlog LDS in s tem spremenili del 16. člena zakona, ki se nanaša na uvedbo sistema primerljivih zdravil. Po prvotnem predlogu bi s to novostjo za različne skupine zdravil določili najvišjo ceno, ki bi jo krilo zdravstveno zavarovanje. Namen predlagatelja je bil preprečiti nenadzorovano rast javnih izdatkov za zdravila. Minister Bručan je ob tem pojasnil, da primerljiva zdravila poznajo v sedmih evropskih državah in da se Slovenija na tem področju uvršča med najbolj potratne države.

V opoziciji so predlogu nasprotovali, ker bi novost prizadela več kot 600.000 kroničnih bolnikov. V zvezi s tem so tudi namignili, da bi prizadeti kaj hitro zbrali potrebne podpise za sklic naknadnega referendum. V LDS so zato predlagali črtanje dela zakona, ki obravnava primerljiva zdravila, po katerem bi sistem zdravstvenega varstva sicer »kril le najosnovnejše (najcenejše) oblike terapije, kar bi za določene ... bolnike pomenilo obvezno doplačilo za ustrezno terapijo«. Predlog so takoj podprli tudi v DeSUS. Dopolnilo LDS o

izrecnem zapisu pogojev, ki jih morajo izpolnjevati učinkovine sinteznega izvora, pa so poslanci zavrnili. Večina je prav tako glasovala proti predlogu SD, da bi bila v prometu na drobno samo tista zdravila, ki so na trgu več kot 15 let in se smejo izdajati brez recepta več kot 10 let ter za katere ni podatkov o neželenih stranskih in medsebojnih učinkih ter kontraindikacijah.

Nižje plače funkcionarjev DZ je na redni januarski seji obravnaval še vrsto zakonov in odlokov, med katerimi izstopa tisti o plačah funkcionarjev. Slednji je bil s tesno večino sprejet skupaj z novelo zakona o sistemu plač v javnem sektorju. S 1. marcem se bodo tako znižale plače funkcionarjev na najvišjih položajih, npr. predsednika vlade, predsednika računskega sodišča, varuha človekovih pravic in poslancev.

Bolj usklajeni so bili poslanci pri sprejemanju zakona o nacionalni stanovanjski varčevalni shemi, ki slednjo spreminja v namensko ter ujava subvencioniranje mladih družin pri nakupu prvih stanovanj. DZ je med drugim zagotovil poročilo za posojila Univerze na Primorskem, katerega višina naj bi narasla na

1,932 milijarde tolarjev. Sprejeta novela zakona o avtorski in sorodnih pravicah ujava arbitražo v sporih med imetniki pravic in njihovimi uporabniki. Parlament pa je zavrnil zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku družbe in o lastništvu zaposlenih, ki so ga predložili Socialni demokrati.

Poslanci so potrdili še predlog zakona o osebnem imenu, ki naj bi omogočil njegovo prosto izbiro, zakona o hipotekarni in komunalni obveznici, ki ujava zastavno ali krito obveznico in s katerim bi pocenili stanovanjsko graditev, ter poenoten in preglednejši sistem o napotitvi oseb v mednarodne civilne misije. Sprejeta sta bila tudi zakona o nadzoru cen z namenom njegove uskladitve z zakonom o prekrških ter novela zakona o izvršbi in zavarovanju, ki je bila potrebna zaradi pomslekov ustavnega sodišča.

DZ je še izrazil naklonjenost novi zakonu o varstvu okolja, ki to področje ureja v skladu z evropsko direktivo, ter resolucijo o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki.

Izredna seja bo Poslancem iz opozicijskih SD in LDS je prejšnji teden uspelo zbrati potrebno število podpisov poslancev

(skupaj so jih zbrali 32, zadostovalo pa bi jih 23) za sklic izredne seje o napotitvi slovenskih vojaških inštruktorjev v Irak. Državni zbor bo tako o vprašanju, ki je v minulih tednih dvignil veliko prahu, razpravljal 13. februarja, je sporočil predsednik DZ France Cukjati.

Opozicija je najprej zahtevala sklic nujne seje odbora DZ za zunanjo politiko, izredno sejo odbora za obrambo in komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb. Z izidom razprav na omenjenih odborih v opoziciji niso bili zadovoljni, saj so prepričani, da vlada »DZ in slovenski javnosti ni predstavila niti verodostojnih niti tehtnih argumentov« za to odločitev. Sklic seje za 13. februar pa so komentirali kot odločanje »pet minut pred dvanajsto«.

V vladi so nasprotno mnenja, da dodatna razprava, s katero želijo v LDS in SD vlado prepričati, da bi preklicala svojo odločitev, ni potrebna, saj so bili argumenti za in proti že obširno predstavljeni, dodatna razprava pa naj zato ne bi vplivala na drugačno odločitev. Za poslansko skupino SDS je Jožef Jerovšek pojasnil, da bo izredna seja priložnost pokazati državotvornost in verodostojnost slovenske politike. **D**

Referendumski pomisleki

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije

Začele so se priprave na spremembe zakona o referendumu in ljudski iniciativi. Usmerjene naj bi bile v racionalizacijo in naj bi zagotavljale resnejši odnos do instituta referenduma.

Na prvi februarski dan se je minister za javno upravo Gregor Virant sešel z vodji koalicijskih poslanskih skupin in obravnaval tudi predloge za spremembe omenjenega zakona. Čeprav zaradi koalicijskega usklajevanja o tej temi za zdaj ne daje konkretnjših izjav, je minister pojasnil, da bodo spremembe usmerjene v racionalizacijo in čim resnejši odnos do instituta referenduma, ne da bi pri tem zniževali doseženi demokratični standard.

Uvedba kvoruma Med predlogi za spremembe se največkrat omenja uvedba kvoruma oziroma minimalnega števila glasov, ki bi

bil potreben, da referendumsko odločitev velja. Zdaj kvoruma ni, kar pomeni, da je referendum lahko formalno obvezujoč, tudi če se ga udeleži en sam volivec.

V tujini se najdejo ekstremi v drugo smer. V sosednji Italiji je npr. precej visok, 50-odstotni kvorum razlog, da večina referendumov ne uspe. Tudi zato naj bi v koaliciji predlagali kvorum tretjine volilnih upravičencev.

Skoraj gotovo pa bo koalicija predlagala, da bo po novem treba zbrati 5.000 podpisov volivcev, da se bo lahko vložila zahteva za razpis referenduma (zdaj je zahtevano število podpisov 1.000). Razmeroma nizek prag

je v prejšnjih tednih denimo omogočil Jelinčičevi nacionalni stranki, da je kar dvakrat zbrala podpise za vložitev referendumске zahteve glede Vzajemne.

Ko je minister Virant prejšnji teden odgovarjal na vprašanje Mirana Potrča (SD) v državnem zboru, je dejal, da bodo predhodni zakonodajni referendum poskušali ohraniti. Težava naj bi bila v tem, da je ustavno sodišče (US) lani razveljavilo določbe zakona v delu, ki se nanaša na predhodni referendum. Omenjena razveljavitev bo začela veljati 11. marca. Do takrat pa ima parlament možnost, da predhodni referendum na novo uredi. Vendar v tem

smislu ni nobene bojzani niti »nismo v nobeni zamudi«, je prepričan Virant, saj sodišče ni naložilo odprave protiustavnega stanja, temveč je samo določilo prenehanje veljavnosti določbe, ne da bi od vlade ali DZ zahtevalo kakršno koli ukrepanje.

Zbanaliziranost referenduma

Sedanja ureditev zakona o referendumu ima očitno več lukenj. Tako je problematično dejstvo, da je DZ na izid referenduma dejansko vezan le za določen čas. Kot piše v 25. členu zakona, mora DZ »najkasneje v enem letu od izvedbe predhodnega referenduma sprejeti odločitev, s katero

se uveljavi referendumski izid", oziroma eno leto od konstituiranja parlamenta v novi sestavi, če je referendum potekal manj kot leto dni pred volitvami. Enoletni rok po izvedbi referenduma nalaga poslaneu, da ne smejo "sprejeti zakona, ki bi bil v nasprotju z izidom referenduma, niti ponoviti referenduma o istem vprašanju". To z drugimi besedami pomeni, da je vsak referendum po enem letu v praksi brezpredmeten, če odštejemo moralno obvezo, ki pa se lahko izpodbija z nizko udeležbo.

Kot je pokazala čedalje pogostejša (zlo)raba referendumskega instituta, je postalo problematično tudi zagotavljanje stroškov referendumov iz državnega proračuna. Tak primer se je zgodil ob referendumu o RTV, ko Republiška volilna komisija (RVK) preprosto ni imela na razpolago 620 milijonov tolarjev, potrebnih za njegovo izvedbo.

Nizka udeležba Če na hitro preletimo vprašanja, zaradi katerih smo bili volivke in volivci v zadnjih letih poklicani k referen-

V koalicijski najbi predlagali kvorum tretjine volilnih upravičencev.

dumskemu odločanju, je jasno, da je marsikdaj šlo za zadeve, ki bi jih morali rešiti poslanci sami. Poleg tega bi v večini primerov (izjemi sta bila referendum o vstopu v EU in NATO) izidi komaj dosegli (ali pa sploh ne) morebitni kvorum.

Značilno nizko udeležbo je kljub nadpovprečni medijski pokritosti doživel lanski referendum o noveli zakona o RTV Slovenija, ki se ga je udeležilo le 30,65 odstotka volivcev. Referendum o tehničnem zakonu o izbrisanih aprila 2004 ter o nedeljskem zaprtju trgovin septembra 2003 sta denimo na volišča privabila le slabih 33 oziroma slabih 28 odstotkov volilnih upravičencev. Polarizacija političnih strank in

dejavnikov civilne družbe v nobenem od primerov ni pripomogla k višji udeležbi. Razlog so bili bržkone čedalje pogostejši referendumski pozivi. Leto 2003 je bilo v tem pogledu še posebej živahno. Januarja sta bila na vrsti referendum o privatizaciji Slovenskih železnic in o vračilu vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, marca pa sta sledili že omenjeni preverjanji ljudske volje glede vstopa v evropsko in severnoatlantsko povezavo.

Če k temu prištejemo, da ljudska volja v primerih zaprtja trgovin in zakona o izbrisanih (pri slednjem je bila podpora zakonu skoraj 95-odstotna) ni bila uresničena, lahko razumemo odklonilen in omalovažujoč odnos ljudi do tega sicer pomembnega instituta.

Omejevanje opozicije? Za mnene o napovedanih spremembah zakona smo povprašali tudi Mirana Potrča, vodjo poslanske skupine Socialnih demokratov (SD). Potrč meni, da je sprememba zakona potrebna, »saj če ne bo dopolnitev, bo z 11. marcem prenehala možnost razpisa predhodnega zakonodajnega referenduma«. Spremembe na tem področju so potrebne »tudi zaradi varovanja pravic udeležencev«. Pri tem misli v prvi vrsti na njihovo sodno varstvo zoper odločitve predsednika državnega zbora, »ki sedaj ni predvideno, omogoča pa zlorabo pravic v škodo vlagateljev predloga za referendum«.

Po drugi strani Potrč meni, da zvišanje števila podpisov, potrebnih za vložitev zahteve za razpis referenduma, ni nujno, saj se je to število enkrat že zvišalo, in sicer z 200 na 1000, »še nadaljnje povečanje bi pomenilo le, da se civilni družbi otežuje pobuda«.

Glede uvedbe kvoruma je Potrč mnenja, da bi bilo smiselno o njem razmišljati. Pri tem se je treba zavedati, da bi bil v primeru razveljavitvenega referenduma kvorum v korist koalicijske, v primeru potrditvenega pa v korist opozicije. Vodja poslanske skupine SD je tudi prepričan, da bi morebitni posegi v referendumski zakon pomenili omejevanje opozicije razen v primeru omenjene pravice pritožbe zoper ravnanje predsednika DZ. Vendar, še meni Potrč, »razprava o tem ni

Državni zbor ni zmeraj uresničil na referendumu izražene ljudske volje.

Poslanec SD Miran Potrč

Minister za javno upravo Gregor Virant

neutemeljena, saj sedaj vloga DZ kot zakonodajalca in vloga referenduma v celoti nista uravnoteženi in so mogoče tudi zlorabe tega pomembnega instituta«. Na vprašanje o (pre)pogostnosti referendumov Potrč odgovarja, da je treba imeti v oči vsebinsko posameznega referenduma in razloge zanj. Pri tem sicer priznava, da imamo v Sloveniji »v primerjavi z večino evropskih držav pogoste reference«. Zato Potrč razmišlja, da bi »tudi z opredelitvijo nedopustne vsebine in prepovedjo zlorab postopka lahko zagotovili, da je vsak od njih upravičen odraz zahtev državljanov in državljanov«.

V koalicijskih strankah uradna stališča glede sprememb zakona še pripravljajo, za sredo ta teden so jih tako napovedali v Novi Sloveniji in Slovenski ljudski stranki (članek smo v tisk oddali v ponedeljek, op. M.V.). Iz Slovenske demokratske stranke so nam sporočili, da bodo z izjavami počakali, saj bi kakršno koli stališče predstavljalo le osebno

mnenje posameznega poslanca. Zadržanost je tem razumljivejša spričo dejstva, da državni svet prav danes obravnava poziv Aktivne Slovenije k vložitvi novele zakona o referendumu v zakonodajni postopek. Prava razprava se torej šele začneja. ■

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slav Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Napočil je čas za pregled lastninjenja nekdanjega družbenega premoženja.

Čas za vzpostavitev reda

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Potem ko so lastniki družbe Aktiva Invest poskušali opehariti najmanj 60 tisoč malih delničarjev, je čas, da oblast vzame pod drobnogled tudi delovanje nekdanjih pidov oziroma zdajšnjih finančnih družb.

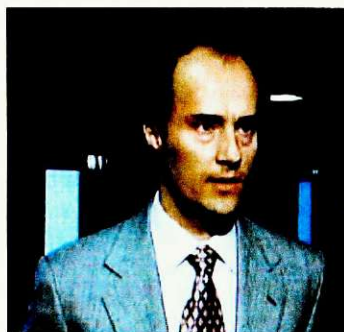
Zapleti so se začeli januarja letos, ko je družba Aktiva Invest več kot 60 tisoč malim delničarjem družb, ki so se lani pripojile k Aktivu, to so bile Aktiva Avant, Aktiva Invest, Arkada Holding in Certis Invest, začela pošiljati obvestila o denarnem nadomestilu, ki naj bi ga dobili, ker njihove delnice v omenjenih družbah niso vredne milijon dolarjev, kolikor je po odločitvi večinskega lastnika, to je družbe Aktiva Holdings B. V. iz Amsterdam, vredna nova delnica Aktive Invest. Milijon dolarjev naj bi bila namreč meja, ko bi nekdo lahko postal delničar preoblikovane družbe Aktiva Invest, holdinške

družbe, d. d. Takšnih pa naj bi bilo le 60. S tem pojasnilom naj bi družba Aktiva Invest, d. d., na prihodnji skupščini izvedla preoblikovanje, kar pomeni, da bi prišlo do spojitve štirih družb v Aktivo Invest, holdinško družbo, d. d. Mali delničarji, ki so svoje certifikate vložili v prej omenjene družbe, so se počutili opeharjene, saj si niso želeli denarnega nadomestila, temveč delnice. Navsezadnje so bili v preteklem desetletju dovolj opeharjeni že s tem, da so certifikate zaupali raznim pooblaščenim investicijskim družbam (pidom). Poleg tega se je pri obljubi o nekakšnem denarnem nadomestilu pojavil tudi dvom o tem, koliko

davka bodo morali plačati za to, kar naj bi neprostoovoljno prejeli. Ob tem dodajmo, naj bi se za denar odločilo le nekaj odstotkov vseh delničarjev, preostali pa so vztrajali, da hočejo biti delničarji

in nočejo denarja, sploh ne takšne vsote, kot jim jo je odmerilo vodstvo družbe Aktiva Invest.

Ponujali četrtno Pomembno pri tem je tudi to, naj bi po pr-

Darko Horvat, finančni mogotec

Nevenka Črešnar Pergar

votnem predlogu delničarji, ki so to postali s z lastninskimi certifikati, od Aktive Invest prejeli le četrtno vložene vrednosti; od certifikata v vrednosti 400 tisoč tolarjev bi torej zdaj prejeli 100 tisoč tolarjev nadomestila, vprašljiv pa je bil še davek. Zanj je po nekaj dneh hude krvi Ivan Simič, v. d. direktorja Davčne urada Republike Slovenije (DURS), sporočil, da jim davka ne bo treba plačati. Na DURS so namreč pojasnili, da so morebitni kapitalski dobički ob prodaji

Nina Plavšak

certifikatskih delnic, kar naj bi ta odškodnina po pojasnilih Aktive dejansko predstavljala, ki so bile pridobljene v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij, oproščeni plačila davka. Dodajmo, da pri tem seveda ne bi bilo kapitalskih dobičkov. Namera vodstva Aktive Invest je torej dvignila veliko prahu, čeprav je Tadej Počivavšek, član uprave, dejal, naj bi vlagatelji certifikatov prejeli približno 80 odstotkov nominalne vrednosti svojega certifikata, kar naj bi bilo več od povprečja v državi. To je torej več, kot naj bi dobili vlagatelji certifikatov v druge pide. Vendar je imela Počivavškova izjava napako, saj je v ta znesek (80 odstotkov) vštela še tisto, kar naj bi bili delničarji prejeli v preteklih letih v obliki dividend. To pa pomeni, da so v Aktivu sešteli vse, tudi tisto, česar ne bi smeli. Če potegnemo črto, ugotovimo, da bi vlagatelji dejansko prejeli le četrtno vrednosti certifikata, dividende pa so jim v preteklih letih tako ali

tako pripadale, kolikor so jih sploh prejeli. Dodajmo, da so bile te večinoma izredno nizke, dobiček iz vložnih certifikatov je poniknil drugam.

Ostri odmevi Ker je napovedana odločitev Aktive povzročila veliko prahu, kar je povsem normalno, saj bi bilo s tem oškodovanih več kot 60 tisoč (po nekaterih ocenah pa skoraj 70 tisoč) ljudi, so se dogodki v zvezi z nameravanjem izrinjenjem malih delničarjev v preteklem tednu odvijali z bliskovito naglico. Andrej Bajuk, minister za finance, je ravnanje vodstva Aktive Invest obsodil in malim delničarjem svetoval tožbe na sodišču. Oglasil se je Peter Puhon, direktor direktorata za notranji trg na ministrstvu za gospodarstvo, in dejal, da bi lahko mali delničarji po že zdaj veljavnem zakonu na skupščini sprožili izpodbojno tožbo, a kot je ministrstvu znano, tega ni storil nihče. Ob tem bi lahko sprožili sodne postopke tako proti združeni družbi in njeni upravi kot proti upravam prejšnjih družb. Dejaj je, da so v zakonu o gospodarskih družbah vsa tovrstna varovala. Strinjal se je, da združevanje postopkov spojitve in izrinjenjem malih delničarjev ni bilo primerno. Dogajanje v Aktivu Invest so obsodili tudi v večini poslanskih skupin vladajoče koalicije. Zanimivo pa je dejstvo, da so se na dogajanje odzvali tudi v LDS, in sicer prek poslanca Milana M Cvikla, ki je za to obtožil vlado, LDS pa je v DZ vložila predlog zakona o pravnih naslednicah nekdanjih pooblaščenih investicijskih družb – pidov. Po Cviklovem prepričanju gre za pomembno vprašanje zavarovanja malih delničarjev. Zdaj se lahko vprašamo, kje je bila LDS, da v več kot desetletju na oblasti ni zavarovala malih, t. i. certifikatskih delničarjev.

Končno sporočilo Agonija malih delničarjev z zelo širokim medijskim in političnim odmevom je trajala slabih štirinajst dni. Iz Londona, kjer zdaj živi in deluje, naj bi bil po naših informacijah priletel Darko Horvat, večinski lastnik širšega konzorcija Aktive in tudi lastnik nizozemske družbe, družba Aktiva Invest pa je preklcala prvotno sporočilo o iz-

Dvoličnost

S primerom družbe Aktiva Invest se je znova pojavilo vprašanje oškodovanja malih delničarjev in zapletit okrog nekdanjih pidov. Ti so se, potem ko so zbrali dovolj lastninskih certifikatov, praviloma preoblikovali. Vse to jim je dovoljevala zakonodaja, ki jo je sprejemala prejšnja oblast. Da na tem področju ni vse tako, kot bi moralo biti, je Anton Rop, ki je kot visok državni uradnik in funkcionar vodil proces lastninskega preoblikovanja nekdanje družbene lastnine, dobro vedel, zato je zdajšnji predlog zakona o nekdanjih pidih, o katerem je govoril Milan M. Cvikl, poslanec LDS, čisto sprenevedanje. Poleg Ropa je treba pri tem omeniti Nino Plavšak, nekdanjo Ropovo sodelavko, saj je pogosto pripravljala zakone, ki so omogočali različne malverzacije. Dodajmo, da je ena od zastopnic (članic uprave) in soustanoviteljic Aktive Invest Nevenka Črešnar Pergar, nekdanja voditeljica kabineta predsednika vlade Janeza Drnovška, članica Kučanovega Forumu 21, znanka Nina Plavšak in ena bogatejših Slovenk. V Drnovškov kabinet je prišla iz Aktive in se nato vrnila vanjo. Pri tem spomnimo še na besede Matjaža Gantarja, predsednika uprave KD Group, ki jih je izrekel v pogovoru za naš tednik. Dejaj je, da so tako on kot nekateri drugi po letu 1992 denar delali tako rekoč iz nič, to pa jim je dovoljevala takratna zakonodaja. S tem denarjem so nato tudi v nekdanjih pidih kot lastniki kupovali certifikate iz lastninskega preoblikovanja. Ne dvomimo, da je veliko ljudi na ta način obogatelo, samo da nekateri to kažejo (na primer Horvat ali Gantar), nekateri pa so za zdaj še previdno tihi.

Zatopniki družbe Aktiva Invest, d. d.

Nevenka Črešnar Pergar,
Aleš Okorn, Tadej Počivavšek

Ustanovitelji: Jordan Eržen,
Matjaž Satler, Matthias Karl
Heinrich Eckert, Nevenka
Črešnar Pergar, Aktiva group,
d. o. o., Ljubljana. Večinski lastnik
je Darko Horvat oziroma njegove
družbe v Veliki Britaniji, na
Nizozemskem in v Sloveniji.

plačilu večine malih delničarjev. Objavili so sklic skupščine delničarjev družbe Aktiva Invest, ki bo 6. marca. Na njej bodo odločali o delni razveljavitvi sklepov skupščine z dne 22. avgusta lani oziroma o zmanjšanju nominalne vrednosti delnice z milijona na 1000 tolarjev. »Če bo sklep potrjen, bo vsem delničarjem omogočeno, da še naprej ostanejo lastniki delnic. Delničarji nekdanje Aktive Invest naj bi za eno staro delnico dobili 36,2 delnice nove družbe, delničarji Aktive Avanta 0,58, Certiusa Invest 1,15 in Arkade Holdinga 1,58 delnice nove družbe. Izhodiščni kapital Aktive Invest bi ostal nespremenjen, to je 45,3 milijarde

tolarjev, število delnic pa bi se povečalo na 45,314.000,« je zapisano v uradnem obvestilu o sklicu skupščine. Kaže torej, da se bodo stvari uredile v dobro malih delničarjev. Očitno je, da se je Horvat tako odločil tudi zaradi številnih groženj s sodiščem, kar mu kot mlademu evropskemu gospodarskemu upu, za kar so ga nedavno razglasili v Davosu, nikakor ne bi koristilo. Nedvomno pa bodo posamezniki zdaj poskušali delnice malih delničarjev odkupovati na drugačen način, vendar pa bo cena bistveno višja od četrtnine certifikatskega zneska. Od malih delničarjev je zdaj odvisno, kaj bodo storili s svojimi delnicami. ■

Kako privatizirati banke?

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Privatizacija in umik države iz nekaterih podjetij in bank pa tudi oblikovanje finančnih stebov se začneja. Ob tem se nekateri trudijo, da bi odvrnili dobre vlagatelje.

V obširnem programu gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji, ki ga je sprejela vlada konec lanskega leta, je zapisano tudi to, da je za večjo učinkovitost in hitrejšo produktivnost slovenskih podjetij treba izvesti drugi val privatizacije, katere predmet bodo najboljša slovenska podjetja, ki so med 1.350 podjetji, ki jih je država brezplačno privatizirala že v prvem valu, primernejša za razpršeno lastništvo s strani finančnih vlagateljev. To pa pomeni, da bodo dokaj nepregledno konsolidacijo lastništva po razmeroma nizkih cenah nadomestili s procesom, ki bo odprt tudi za mednarodno ude-

ležbo in bo zagotavljal spoštovanje pravic malih delničarjev. Komisija, ki je pripravljala predlog reform, je predlagala nabor ukrepov za pregleden in postopen umik države iz gospodarstva, ki zajema ukrepe za umik države prek Kapitalske družbe (KAD) in Slovenske odškodninske družbe (SOD) iz aktivnega upravljanja podjetij. V predlogu so zapisani različni modeli privatizacije podjetij, ki so v neposredni državni lasti. V predlogu je tudi nabor ukrepov za učinkovitejše delovanje trga kapitala.

Na delo Takoj po potrditvi reformnega programa je vlada ustanovila posebne delovne sku-

pine za pripravo predlogov privatizacije gospodarskih družb, ki so večinsko v državni lasti. Skupine naj bi pripravile predloge privatizacije Telekom Slovenije in Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), umika KAD in SOD iz upravljanja v podjetjih ter privatizacije na področju energetike. Skupino za pripravo predloga privatizacije Telekom Slovenije vodi Peter Grilc, skupino za privatizacijo NKBM Borut Bratina, pripravo predloga umika KAD in SOD iz aktivnega lastniškega upravljanja v podjetjih vodi Peter Groznik, vodja skupine za elektroenergetiko pa je Miha Tomšič. Vsem je vlada naložila, da morajo za vsak

predmet prodaje pripraviti najmanj en program privatizacije, ki mora izhajati iz analize panoge in potreb podjetja glede nadaljnega razvoja, in na podlagi tega predlagati ustrezno kombinacijo privatizacijskih metod. Malo pozneje je vlada ustanovila še svetovni skupini za privatizacijo Nove Ljubljanske banke (NLB) in za dokončanje lastninjenja Zavarovalnice Triglav. Vlada je določila tudi rok za pripravo predlogov. Največ časa je dala skupini za pripravo predloga umika KAD in SOD, in sicer do konca marca letos; druge skupine so morale predloge pripraviti prej, za NLB na primer do 31. januarja letos.

Kolegij V začetku februarja so se s predlogi privatizacijskih modelov za privatizacijo NLB, NKBM, Telekom Slovenije in področja elektroenergetike, ki so jih privatizacijske skupine pripravile v roku in jih pravočasno posredovale vladi, seznanili tudi člani gospodarskega kolegija predsednika vlade. Na sestanku, na katerega je predsednik vlade Janez Janša poleg članov gospodarskega kolegija povabil tudi predsednike privatizacijskih skupin ter predsednike uprav in nadzornih svetov obeh bank in Telekom Slovenije, so razjasnili nekatere dileme glede načina privatizacije posameznih družb, nekatera vprašanja pa so ostala odprta oziroma so člani gospodarskega kolegija odpri še nekaj novih. Iz kabineta predsednika vlade so sporočili, da namen sestanka ni bil sprejetje sklepov oziroma potrditev predlaganih modelov privatizacije, temveč je šlo za prvo obravnavo predlogov, preden bo vlada začela formalni postopek za potrditev konceptov privatizacije.

Nova Ljubljanska banka O predlogih privatizacij bo nedvomno izrečenih še veliko besed, preden se bodo udeležili v praksi. Mi se bomo tokrat osredinili na predlog privatizacije NLB in NKBM. Za večinski delež, to je 51-odstotkov NLB, katere 34-odstoten lastniški delež je belgijski bančno-zavarovalniški skupini KBC prodala že ena prejšnjih vlad (Anton Rop je bil minister za finance), se še vedno poteguje KBC, ki želi tudi

prek te banke okrepiti svoj položaj zlasti v srednji in vzhodni Evropi in tudi v Sloveniji. Pri tem se v KBC zavzemajo za povezovanje NLB in Zavarovalnice Triglav. Belgijci so svoj predlog o nakupu razlike med 34 in 51 odstotki lastništva NLB, s čimer bi postali tudi strateški lastniki, poslali vladi in čakajo na odgovor. KBC se konec tega leta izteče moratorij, dogovorjen že v prvotni pogodbi, na povečevanje deleža v NLB. Kako se bo odločila vlada, po zadnjem sestanku pri predsedniku vlade še ni znano, čeprav je vlada že večkrat dejala, da bo država obdržala ključno besedo pri določanju poslovnih načrtov tudi v primeru NLB in Zavarovalnice Triglav, kar posledično pomeni, da z 51-odstotnim lastništvom KBC ne bo nič.

Težave NKBM Drugače je pri NKBM. Vodstvo te mariborske banke, ki je v 90-odstotni državni lasti, banka pa je še 51-odstotna lastnica Poštne banke Slovenije, je že nekaj časa na udaru slovenskega rumenega tiska pa tudi nekaterih drugih medijev. Gre za banko, za katero je bila privatizacija predvidena že večkrat doslej, nazadnje leta 2002, ko so za njen večinski lastniški delež največ ponujali Avstrijci (Bank Austria), ki so bili pripravljeni plačati več kot trikrat višjo ceno od knjigovodske vrednosti. Takratna vlada tega ni omogočila, poznavalci razmer pa so še danes prepričani, da je bila to velika napaka. Kako bo lastnjenje potekalo v prihodnje, ni še povsem znano, minister Andrej Bajuk pa je napovedal, da bo treba NKBM dokapitalizirati. V ta namen se vlada že pogovarja z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD). Ob tem je znan

tudi dolgoročni cilj vlade, da bo NKBM kot drugi finančni steber odigrala svojo vlogo v skladu z zgodovinsko tradicijo, ki jo ima kot naslednica nekdanje Hranilnice mesta Maribor (ustanovlje-

prvi steber predstavljali NLB in Zavarovalnica Triglav, drugi pa bi slonel na NKBM.

Hrbtenica razvoja O prihodnosti NKBM je lani maja, ko je

seči dogovor o namenu NKBM v prihodnje, se bodo nadaljevali tudi pogovori o prodaji določene deleža banke, je takrat dejal Janša in napovedal, da bo vlada vztrajala pri iskanju partnerja,

Država bo imela ključno besedo pri določanju poslovnih načrtov tako v primeru prvega finančnega stebra, kamor sodita NLB in Zavarovalnica Triglav, kot drugega pod okriljem NKBM.

na je bila leta 1862), ki je bila že v prejšnjem stoletju močna finančna ustanova in jedro za razvoj tega dela Slovenije. Bajuk je dejal, da bo privatizacija banke potekala tako, da bo država obdržala ključno besedo pri določanju poslovnih načrtov te ustanove v prihodnosti. Obljubil je, da bo vlada poskušala enkrat za vselej narediti konec dolgim debatam o stebrih, ki naj bi nastali, a še niso. Dodajmo, naj bi

vlada v okviru svojih rednih obiskov v slovenskih krajih obiskala Maribor, govoril tudi premier Janez Janša. Dejal je, da je NKBM izjemno pomembna institucija, ki je lahko v velikem delu hrbtenica razvoja v Mariboru in nasploh v severovzhodni Sloveniji. Napovedal je oblikovanje t. i. drugega finančnega stebra in kapitalsko okrepitev NKBM z vstopom tujega partnerja. Če bo mogoče do-

ki bo soglašal s konceptom, da bo NKBM služila interesom gospodarstva v regiji in tudi širše. In prav to, da bi se agonija NKBM, ki so jo vse prejšnje vlade zanemarjale in zavirale njen razvoj, končala, je najverjetnejši razlog, da danes nekateri mediji zlivajo gnojnico na vodstvo banke. Očitno nameravajo s tem odvrniti vlagatelje, ki bi v Slovenijo in predvsem v Maribor prinesli svež denar. **D**

Novi Ljubljanski banki, Novi Kreditni banki Maribor, Zavarovalnici Triglav, Telekomu, Kapitalski družbi in Slovenski odškodninski družbi se obetajo spremembe.

NOVOSTI ZALOŽBE NOVA OBZORJA

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in
mag. Jurij Toplak
Obseg: 144 strani

Ustava ZDA je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu, saj je rabila kot podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Navsezadnje se je na podlagi te ustave v ZDA izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavidljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

O avtorjih

Mag. Klemen Jaklič je strokovnjak za slovensko, evropsko in ameriško ustavno pravo. Je doktorand na Univerzi v Harvardu, redno raziskuje tudi na Univerzi v Oxfordu. Je sourednik Harvard International Law Review in avtor številnih člankov.

Mag. Jurij Toplak na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predava ustavno pravo in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na Univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

Cena: 4.990 SIT

Državna ureditev Republike Slovenije

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,
Tadej Dubrovnik
Obseg: približno 350 strani

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

O urednikih

Rafael Cijan, doktor pravnih znanosti, je profesor ustavnega prava, upravnega prava, javne uprave, zdravstvenega prava ter prava varstva okolja na Univerzi v Mariboru. Znan je kot edini Slovenec, ki je bil predsednik Zveznega sodišča SFRJ. Je član Republiške volilne komisije in avtor številnih knjig.

Tadej Dubrovnik je sourednik dveh knjig in pobudnik več postopkov pred Ustavnim sodiščem RS.

Cena: 9.990 SIT

Cena v prednaročilu: 8.500 SIT (do 31.12.2005)

Pričevanja

Avtor: Viktor Miklavčič

Obseg: približno 300 strani

Izide januarja 2006!

Knjiga odstira tragično usodo Primorcev pod fašizmom in razblinjenje upanja na svobodo pod jugoslovanskim komunizmom. Avtorja spremljamo ob raznarodovalni izkušnji v šoli, vpoklicu v italijansko vojsko in bojih v Afriki med 2. svetovno vojno. Kasneje mu sledimo v angleškem ujetništvu in nato kot vojaku jugoslovanske kraljeve mornarice. Beremo, kako je bil zaradi zavzemanja za priključitev Primorske matici ob službo in kako je v Jugoslaviji zgrmel v ozračje sumničenja in strahu, o ovaduhih Udbe ter zaporu brez sodbe.

Miklavčič osvetljuje vidike slovenskega antifašizma, ki jih je stroka prezrla, ter jih obogati z osebno izkušnjo stranpoti "diktature proletariata" in z njo povezanih lažnih upov. Temu avtor doda lucidna razmišljanja o povojnem času v Jugoslaviji in svetu.

Cena: 5.990 SIT

Cena v prednaročilu: 4.900 SIT (do 31.12.2005)

Negotovost se povečuje

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Kot kaže, svetovne borze ta čas ne najdejo smeri, ki bi jo obdržale dlje kot en teden. Po spodbudnem koncu prejšnjega tedna so se tečaji delnic namreč znova obrnili navzdol.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 03.02. 2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 3.2.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12,26	13,89	13,30	1.133.662
2 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10,06	9,84	-2,19	977.524
3 Pfizer	Amerika	NYQ	USD	251	22,79	25,28	10,93	1.260.058
4 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26,37	20,74	-21,35	786.650
5 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7,4	7,75	4,73	1.023.437
6 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7,69	7,12	-7,41	924.584
7 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	9885	3,875	5,05	30,32	1.273.600
8 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42,52	42,64	0,28	1.001.176
9 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82,08	82,08	0,00	1.483.264
10 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47,49	45,1	-5,03	949.341

Denar v SIT 7.464 • Skupaj 10.820.759

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10.023.326 • Vrednost portfelja 03.02.2006 → 10.820.759 • Donosnost portfelja v odstotkih → 7,96 • Donos portfelja v SIT → 797.433

EUR → 239,5891 • USD → 198,5819 • HKD → 25,5132 • BOB → 122,493

Padeč zaupanja potrošnikov in manjša rast novih delovnih mest od pričakovane, so ameriški indeks Dow Jones v petek spustili na raven 10.794 točk, medtem ko je indeks tehnoloških delnic Nasdaq padel na 2.263 točk. Makroekonomski podatki, ki so bili objavljeni, niti niso bili tako slabi, saj je recimo stopnja brezposelnosti padla na 4,7 odstotka, kar je najmanj po juliju 2001. Dobri makroekonomski kazalci pa so znova obudili strah pred inflacijo in nadaljnjim dvigom ključne obrestne mere. Ameriška centralna banka je pretekli teden v skladu s pričakovanji dvignila ključno obrestno mero. Pričakovati je, da lahko 28. marca sledi še en dvig, tokrat pod novim šefom Benom Bernankom. Trg so tokrat oklestili nekateri slabši izidi paradnih konj ameriškega gospodarstva. Ta teden so bile na udaru predvsem delnice tehnoloških podjetij, saj je slabše izide od pričakovanih objavil Google, sledili so mu

Amazon, Safenet, delnica, ki jo imamo tudi v našem portfelju.

Jeklo bo še vroče Reli, ki so ga prejšnji teden uprizarjale evropske delnice, se je končal z objavo izidov Volva in Royal Dutch Shella, ki so bili pod pričakovanji. Indeks Euro stoxx 50 je padel za 0,3 odstotka. Nadaljuje se zgodba, ki se je začela prejšnji teden in zadeva Arcelor; kot je bilo pričakovati, je uprava družbe prevzem označila za sovražena. Zaradi prevzemne ponudbe cena delnic raste v celotni industriji; tako je npr. Salzgitter, nemški drugi največji proizvajalec jekla, pridobil več kot 4 odstotke in zrasel do 58,27 evra.

Japonski indeks Nikkei 225 nas skoraj vsak teden razveseli z

rekordno vrednostjo, tokrat jo je dosegel v četrtek, ko je bil najvišje v zadnjih petih letih. V petek je žal tudi japonski borzni trg delil usodo svetovnih trgov, saj je padel na 16.659,64 točke. Glede na to, da imamo v portfelju ETF na Indijo, je vsekakor zanimiv tudi indeks indijske borze Sensex, ki je teden končal pod 10.000 točkami. Ta čas je glavna ovira za rast indeksa morebitno zvišanje davčnih stopenj, kar lahko prizadene prodajo in dobičke podjetij.

Naš portfelj je ostal na približno istih ravneh kot prejšnji teden, k čemur je največ prispevala delnica Zijin mininga, ki je od nakupa zrasla za 30 odstotkov. Razočarala pa je delnica Safeneta, saj so bili objavljeni izidi pod pričakovanji analitikov, kar je povzročilo, da se je delnica v enem dnevu znižala za 15 odstotkov. Odločili smo se, da bomo realizirali izgubo in v pričakovanju rasti cene nafte znova kupili delnico Diamond offshore, ki je v zadnjem obdobju dočakala kar nekaj zvišanj rejtigov s strani analitikov.

Z mešanimi signali se na trg seli negotovost, ki investitorjem

ni všeč, in tisti s slabšimi živci bodo prej ali slej začeli unovčevati dobičke, kar lahko počasi sproži verižno reakcijo. Vsekakor bodo naslednji tedni zelo pomembni za letošnje gibanje svetovnih indeksov. V naslednjem tednu bo pomembno, kam se bo obrnila cena nafte, in rezultati podjetij, predvsem Cisca, Coca Cole in Walta Disneyja. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Predsednik republike Janez Drnovšek je pomilostil Danila Kovačiča.

Vladarjeva pomilostitev

Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Kabinet predsednika republike je minuli teden šokiral slovensko javnost z obvestilom, da je Janez Drnovšek sprejel odločitev o pomilostitvi Danila Kovačiča, pravnomočno obsojenega na zaporno kazen treh let in osmih mesecev.

Odločitev je sprožila različne odmeve, tako pozitivne kot negativne, vsekakor pa jo lahko označimo najmanj kot moralno vprašljivo dejanje, saj spodkopava delo tožilstva, zmanjšuje že tako nizek ugled sodnega sistema, hkrati pa daje tudi signal velikim »ribam«, da obstaja pomembnejša institucija, kot je sodna, s katero se lahko poskušajo izogniti kazni.

Kovačič zlorabil položaj Sojenje Danilu Kovačiču je bilo eno najdaljših in najbolj zapletenih sojenj pri nas. Vleklo se je kar trinajst let, v tem času pa so se spreminjale obtožnice, nekatere

so zastarale ali pa so bile umaknjene ... Tako je novogoriško okrožno sodišče po dolgih letih obravnav leta 2000 razglasilo, da sta Danilo Kovačič in Dani-

Nekdanji prvi hitovec Danilo Kovačič

lo Kodrič (v teh dneh je odslužil svojo kazen) spoznana za kriva in obsojena na štiri oz. tri leta in pol zapor. Obtožena sta se seveda pritožila na Višje sodišče v Kopru, to pa je leta 2002 potrdilo prvostopenjsko sodbo in s tem je kazen postala pravnomočna. Takrat bi morala po prejemu poziva za prestajanje zaporne kazni v zapor, a sta obsojenca na vrhovno sodišče vložila zahtevo za varstvo zakonitosti. Leta 2005 je vrhovno sodišče na podlagi te zahteve določilo zmanjšanje zaporne kazni, pri Kovačiču na tri leta in osem mesecev, pri Kodriču pa na tri leta. Marca 2005 sta tako znova prejela poziv za pre-

stajanje zaporne kazni; Kodrič je v zapor prišel aprila, Kovačič pa se je začel prestajanju zaporne kazni izogibati najprej z izgovorom o negovanju invalidne žene, kasneje pa zaradi svojih zdravstvenih težav. V zaporu se je tako pojavil šele lanskega decembra, sredi januarja letos pa so ga znova hospitalizirali in mu tako pretrgali prestajanje kazni.

Kovačiča so že leta 1993 obtožili zlorabe položaja ali pravic odgovorne osebe in pomoči pri tem. Sodišče je ugotovilo, da je glavni blagajni igralnice izdal navodilo, da se v financiranje iger na srečo vključi tudi Hit. Na tej podlagi in pod krinko fiktivne pogodbe med

Barbara Brezigar

Janez Podobnik

Hitom in neko panamsko družbo je omogočil izplačilo provizij Kodriču, do katerih ta ni bil upravičen. Očitale so se mu tudi nepravilnosti pri lastninjenju družbe Hit, d. o. o. Med druge nepravilnosti, ki mu jih je poskušalo pripisati tožilstvo, sodijo nepravilnosti pri odkupu hotela Perla, protipravno premoženjsko korist pa je z zlorabo položaja pridobil tudi družbama Hit International, d. o. o., in Hit Consulting, d. o. o. Kolikšno oškodovanje je Kovačič sploh povzročil, verjetno ne bomo nikoli natančno izvedeli, saj so samo provizije, ki jih je prejel Kodrič, znašale 325 milijonov tolarjev.

»Relativizira se delo tožilcev«

V Sloveniji imamo cel kup tranzicijsko-privatizacijskih zgodb, v katerih so bili ljudje oškodovani za ogromne vsote denarja. Procesi proti tajkunom in drugim gospodarskokriminalnim privilegirancem, ki so si napolnili žepe, navadno sploh ne pridejo do obravnave na sodišču, če pa že,

se praviloma vlečejo veliko let. Zaradi dobrih odvetnikov in visokih znanstev na koncu obtožbe praviloma zastarajo, le malokdo pa odgovarja za svoja dejanja.

Predsednik Drnovšek je svojo odločitev o pomilostitvi pojasnil s tem, naj bi bil Kovačič v trinajstih letih preživel že dovolj gorja, nanj pa so vplivale tudi številne prošnje z Goriškega, v katerih so ga ljudje prosili za pomilostitev Kovačiča. Za komentar o predsednikovi odločitvi smo se najprej obrnili na generalno državno tožilko Barbaro Brezigar. Na naše vprašanje, kako gleda na odločitev predsednika republike Janeza Drnovškega, nam je odgovorila: »Za nas, državne tožilce, odločitev ne bi mogla priti ob bolj neprimeren času, saj smo napeli vse sile, da bi bili uspešni v boju z resnim gospodarskim kriminalom. Če na tem področju nismo uspešni, ne bomo ustvarili pravne države. Ocenjujemo, da se s pomilostitvijo za hud gospodarski kriminal na ta način relativizira delo tožilcev in sodišč. Sama pa mislim tudi,

da bi morala biti predpostavka za pomilostitev iskreno obžalovanje obsojenih oseb, ki prosi za pomilostitev. Tega obžalovanja tu ni.« O spodkopavanju dela in ugleda tožilcev s to odločitvijo pa pravi: »Akt o pomilostitvi sam po sebi ne more spodkopati ugleda tožilstva. Predsednik države ima to pristojnost, da podeli milost po svoji presoji. Ocenjujemo, da mora biti ta presoja zelo skrbna in tehtna. Ko pa gre za pomilostitev v primeru resnega gospodarskega kriminala, ki povzroči, da obsojenec ne odide na prestajanje kazni, pa to po naši oceni negativno vpliva na prihodnje delo in motivacijo kriminalistov in državnih tožilcev ter relativizira njihovo delo.«

Politiki zadržani Politične stranke predsednikovo odločitev sprejemajo precej zadržano. Tako je denimo Miran Potrč, vodja poslanske skupine SD, dejal: »Pomilostitev je dejanje milosti predsednika države, ne pa politično dejanje. Dokler niso znani razlogi, ki so predsednika vodili k sprejetju te odločitve, je vsebinsko ne želimo in ne moremo komentirati.« Predsednik SLS Janez Podobnik je mnenja, da je Kovačičeva pomilostitev napačen znak v še vedno usodnih prizadevanjih v boju zoper gospodarski kriminal. »V SLS zastopamo načelno stališče, da vsak nosi odgovornost za svoja dejanja, tudi predsednik države, zato pričakujemo, da predsednik države ni prekoračil svojih pooblastil oz. napačno interpretiral svojih pristojnosti. SLS se bo še naprej prizadevala za politiko, ki ima za cilj odkri-

ti, kaznovati in čim učinkoviteje ublažiti posledice zlorab, tranzicijskega kriminala in gospodarskega kriminala nasploh.«

V SDS uradnega mnenja še niso podali, predsednika OO SDS v Novi Gorici Antona Kosmačina, ki je podpisal prošnjo za pomilostitev Kovačiča, pa so pozvali, naj odstopi. Podpis prošnje je za SDS nesprejemljivo dejanje.

10 mesecev zaradi cedevite

V Sloveniji se očitno splača gojlfati. Pogoj za to je le to, da ti uspe ogoljufati čim več ljudi in sebi ali drugim pridobiti ogromno premoženje. Potem se te morda usmili predsednik države ali pa sodni mlini meljejo prepočasi, tako da obtožnice zastarajo ali se nerazumljivo skrajšajo. Pomilostitve pa verjetno ne more pričakovati Trboveljčan, ki je lani vlomil v poslovne prostore nekega podjetja, in ker ni našel ničesar uporabnega, je s seboj vzel le cedevito, kakav in nekaj mleka v vrednosti pet tisoč tolarjev. Za to dejanje je bil vlomilec že po slabih petih mesecih obsojen na deset mesecev zapora. Pomilostitev bi sedaj upravičeno lahko pričakovalo tudi veliko drugih majhnih prekrškarjev, ki so prav tako veliko pretrpeli. A ti milosti predsednika očitno ne morejo pričakovati.

S pomilostitvijo je predsednik republike zavil z ljudske poti, po kateri je hodil v zadnjem času. Večinsko mnenje njegovi odločitvi namreč ni naklonjeno, saj je njeno sporočilo precej nedvoumno. Pred zakonom naj bi bili vsi enaki, pred predsednikom pač ne. **D**

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DAVČNI KOTIČEK

Vse kar morate vedeti o napovedi dohodnine!

vsak ponedeljek ob 20.30

Če bi Metelko še živel ...

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

... gotovo ne bi želel, da bi se ulica imenovala po njem. Kulturni, higienski in družbeni kaos v tistem delu te ljubljanske ulice, kjer je nekoč stala kasarna, se kar ne neha.

Ulica, ki se imenuje po znamenitem slovenskem duhovniku in slovničarju Francu Metelku, je v zadnjih letih dobila zlovešč prizvok. Kraj, ki ga odgovorni radi predstavljajo kot cvet alternativne kulture (in se pri tem sklicujejo na zgled v nekaterih drugih vzhodnoevropskih državah), je že nekaj časa znan tudi kot shajališče ljubljanskih narkomanov, brezdomcev in drugih obrobni skupin.

Mreža za Metelkovo Po odhodu pripadnikov JLA leta 1991 iz ka-

sarne na tej ulici so se v izpraznjene prostore začeli naseljevati brezdomci in narkomani. Ko so 1993 objekte začeli rušiti (mesto Ljubljana je takrat že imelo pripravljen urbanistični načrt, s katerim bi območje uredilo), je bil kompleks še v lasti ministrstva za obrambo. Med rušenjem pa so v prostore vdrla mladi iz tako imenovane Mreže za Metelkovo in rušenje ustavili, prostore pa so si prisvojili ljubitelji tako imenovane alternativne kulture. Lastništvo kompleksa je bilo kasneje preneseno na mesto Ljublja-

no. Ker so bili pripadniki Mreže za Metelkovo večinoma iz vrst Zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS), jih je oblast seveda podpirala – sprva kulturno ministrstvo takratne eldesove vlade, po volitvah leta 1994, ko je Demosovo mestno oblast na županskih volitvah zamenjala LDS, pa še mesto Ljubljana. Od takrat je vse potekalo stihijno, brez nadzora, kar je omogočilo odlične pogoje za anarhijo. Med drugim so na črno zgradili t. i. Malo šolo, ki bi jo po navodilih Inšpektorata RS za okolje in prostor morali porušiti junija lani. A mestna občina Ljubljana (MOL) se je postavila na stran »metelkovcev« in inšpektoratu poslala dopis s prošnjo, naj rušenje odloži. Inšpektorat ga je res prestavil za nedoločen čas, do danes pa se ni zgodilo še nič.

Center Metelkova mesto danes premore dvanajst prostorov, v katerih prirejajo koncerte, slikarske, kiparske razstave in podobno. Nepošteno bi bilo vse te prireditve metati v isti koš, drugače povedano

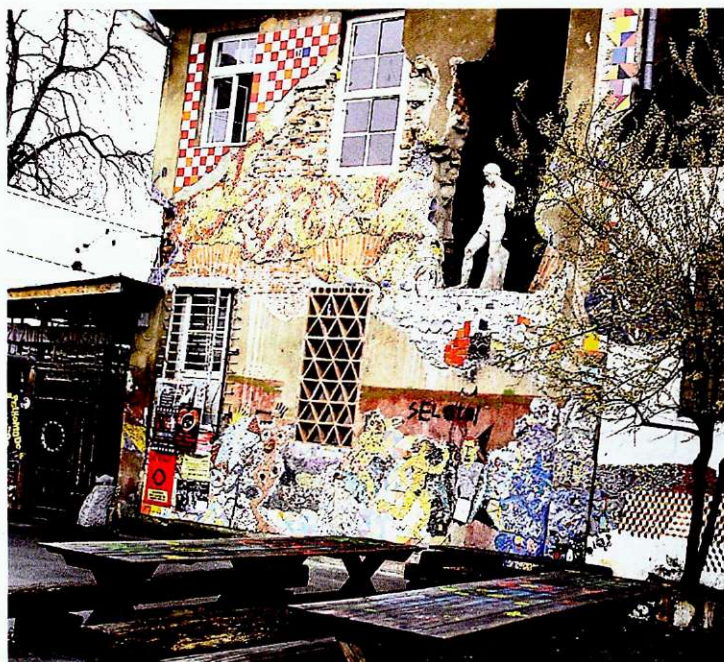
– odprtost Metelkove za različne življenjske sloge omogoči marsikateremu dobremu umetniku, da si izbojuje svoj prostor pod soncem. Na drugi strani pa poleg arhitekturnega in okoljskega zmazka bode v oči gejevski bar Tiffany, o katerem marsikateri naključni obiskovalec pove, da gre za kraj sprevržene »umetnosti«.

Izboljšano stanje? O stanju na Metelkovi naj bralcu več povedo fotografije ob prispevku, o vzrokih zanj in o načrtih za prihodnost pa smo povprašali lastnico – MOL oziroma županjo Danico Simšič, ki je prepričana, da se stanje izboljšuje. »V zadnjih nekaj letih je predvsem po zaslugi hostla Celica in nove spodbude s strani predstavnika MOL AKC Metelkova mesto dobilo novo podobo (z zapornico je ustavljeno divje parkiranje, z uporabniki metadonskega programa je dosežen dogovor, da ne zahajajo na območje AKC Metelkova mesto, metelkovci sami skrbijo za varnost, urejenost in čistočo dvorišč, nastajajo urbani likovni projekti, ki iz dvorišča ustvarjajo muzej/galerijo na odprtem. V zadnjem času je tudi zelo malo pritožb občanov in na področju javnega reda in miru je po besedah policije (s katero je vzpostavljen pristen odnos) dosežen velik premik,« je dejala ljubljanska županja. Glede pravno neurejenega stanja (Metelkova nima uradne krovne organizacije, ki bi urejala razmere), Simšičeva meni, da so vzroki v »začetnem nerazumevanju mestne oblasti do tega segmenta civilne družbe, ki je privedlo do poskusa rušenja objektov in ilegalne, toda legitimne zasedbe«. O načrtih za razvoj tega kompleksa pa je župa-

Če bi se liberalnost in odprtost idej odražali v urejenem urbanem prostoru, temu ne bi nihče nasprotoval.

Mladinski hotel Celica

Galerija sredi kaosa

nja dejala, da se bo MOL trudila, da »Metelkova mesto obdrži avtonomijo in jo produktivno razvija v korist vseh meščank in meščanov, predvsem pa ljubljanske mladine in svetovnih popotnikov, ki jih je na Metelkovi iz leta v leto več«.

Tako naj bi v obdobju med letoma 2007 in 2013 vse objekte obnovili tako, da bi dobili uporabno dovoljenje, ter zgradili dva nova objekta, in sicer še en mladinski hotel ter velik objekt za produkcijske prostore, s katerim bi rešili

Gejevski klub Tiffany

žgoč prostorski problem producentov na uprizoritvenem, glasbenem, intermedijskem in likovnem področju. Vse skupaj bi bilo treba končati do leta 2012, ko naj bi bila Ljubljana evropska prestolnica kulture. Za obnovo in graditev novih objektov bi si po besedah Simšičeve prizadevali dobiti evropska finančna sredstva.

Slabo gospodarjenje Če bi se liberalnost in odprtost idej odražali v urejenem urbanem prostoru, ne bi imel nihče nič proti, vendar še zdaleč ni tako. Zdi se namreč, da je kakovost kulturnega delovanja na Metelkovi sorazmerna z urejenostjo njene

okolice. Posledice so vidne, eden od vzrokov pa je gotovo neprimerno gospodarjenje. V okviru Metelkove v vlogi upravnika ta čas sicer deluje neformalni Forum, a ime upravitelja ni znano. Uporabniki naj bi pripravljali tudi notranjo organizacijo, ki bi jo po poskusnem delovanju institucionalizirali. To je morda korak naprej, a kljub temu se zdi, da so spodbudne besede mestnih oblasti nekoliko zavajajoče. MOL v dobrih desetih letih, kar je lastnica kompleksa, ni zmoгла v njem urediti nič drugega kot mladinski hotel, pa še tega s pomočjo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. (Od kod organizaciji, ki se financira prek študentskega servisa, denar za to?). Zato je kar težko verjeti, da se bo v naslednjih šestih letih veliko spremenilo. Seveda bomo kljub temu bedeli nad obljubami županje. Kar sramotno je namreč pomisliti, da imajo mladi z vsega sveta, ki ob obisku prestolnice v velikem številu prenočujejo prav v tem hotelu, le nekaj korakov do higienske in arhitekturne anarhije. ■

neoSeptolete®

NOVO
z okusom
divje češnje

NeoSeptolete z okusom divje češnje, tako kot Septolete in Septolete D, hitro in učinkovito odpravijo neprijetno sklenjenje in praskanje pri blagih okužbah ust in grla, ki naznanjajo začetek prehlada ali gripe. Petindvajset let obstoja blagovne znamke Septolete je obrodilo nove sadove: NeoSeptolete z grenko-sladkim okusom **divje češnje** ter NeoSeptolete z okusom sočnega **zelenega jabolka** in svežim okusom **limone**. Poskusite, katere so bolj po vašem okusu.

Novi član družine Septolete.

Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali farmacevtom.

www.krka.si

KRKA

**V
Primorske novice
vsak torek**

Bohne

Brez slabe vesti

Evropa obsoja komunizem

Mitja Volčanšek, foto: Reuters

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (SE) v Strasbourgu je sprejela resolucijo, v kateri obsoja komunistične režime, k njihovi obsodbi pa poziva vse države članice SE.

Poziv velja seveda tudi za vse komunistične in postkomunistične stranke držav članic SE, čeprav so nekateri slovenski predstavniki hiteli razlagati, da se to Slovenije sploh ne tiče. Tudi razprava na parlamentarni skupščini, ki je pripeljala do omenjenega sklepa, je pokazala, da marsikateri politični dedič zločinskih režimov, ki so pol stoletja ali več ustrahovali del Evrope, zločinov še danes ni pripravljen priznati.

Sistemski zločin Pobuda za poročilo, ki je bilo podlaga za resolucijo, je prišla konec leta 2003 na odbor za politiko parlamentarne skupščine SE s strani njenega sedanjega predsednika Nizozemca Reneja van der Lindna (EPP/CD). Delo je dovršil njegov strankarski kolega Göran Lindblad.

Kot piše v Lindbladovem poročilu, je množično kršenje človekovih pravic označevalo komunistične vladavine od samega začetka. Še več, »da bi dosegli in ohranili

oblast«, so ti režimi »integrirali zločin v sistem vladanja«, česar ne more izbrisati niti dejstvo, da je teror po določenem času in v določeni meri izgubil začetno ostrino. Spomin na pretekla grozodejstva in grožnjo z njimi so namreč kasneje s pridom uporabljali in ju po potrebi priklicali v življenje kot npr. na Čehoslovaškem leta 1968, na Poljskem in na Kitajskem. Kot

navaja poročilo, ki se sklicuje na Črno knjigo komunizma, so žrtve komunizma zrasle v milijone povsod po svetu od Sovjetske zveze, Kitajske, Azije, vzhodne Evrope in Afrike do Latinske Amerike.

Gre tako za individualne kot kolektivne poboje in likvidacije, usmrtnice v koncentracijskih taboriščih, deportacije, mučenja, prisilno delo in druge oblike mno-

Göran Lindblad

Genadij Zjuganov

žičnega fizičnega nasilja. Ključno pri komunističnih zločinih je dejstvo, da je bila represija usmerjena proti celotnim kategorijam ljudi, katerih edini »zločin« je bila etike- ta »razrednih sovražnikov«.

Zaradi vsega omenjenega v poročilu od vseh komunističnih strank zahtevajo kritično revizijo lastne preteklosti, s strani postkomunističnih strank in vlad pa spodbujanje kritičnega preučevanja zgodovine, razlago komunističnih zločinov v šolskih učbenikih in ustanavljanje spominskih dni za žrtve. V poročilu tudi Svetu Evrope predlagajo ustanovitev skupine strokovnjakov, ki naj preuči podatke o zločinih. Končna resolucija se je na koncu izognila sprejetju priporočila o reviziji učbenikov ter o uvedbi spominskega dneva.

Sprenevedanje Rusov Razprava je privedla do razcepa. Najglasnejši v tem smislu so bili ruski predstavniki in nekateri politiki zahodnoevropske levice. »Mednarodno obsodbo zločinov komunističnih režimov« je tako podprlo 81 poslancev, proti jih je bilo 70, nekaj pa se jih je vzdržalo.

Čeprav je Rusija že pred razpravo o resoluciji dosegla nekatere spremembe, npr. črtanje neposrednega navajanja Sovjetske zveze v dokumentu, je znova nasprotovala besedilu. Vodja ruske delegacije Konstantin Kosačev je trdil, da komunistični režimi niso bili vsi zločinski ali nasilni, čeprav se ni želel opredeliti o tem, kakšen je bil režim v SZ. Poročilu je očital, da skuša SZ naprtiti del odgovornosti za 2. svetovno vojno in delitev Evrope. Kosačev je prav tako nasprotoval opredelitvi komunistične ideologije kot »totalitarne« skupaj z nacistično. Zloglasni ruski komunist Genadij Zjuganov (UEL) je poročilo in predlog resolucije označil za iracionalen pristop k zgodovini, ki lahko privede do delitve v Evropi.

Lindbladove besede, da se poročilo nanaša na zločine in ne na režime kot take, so tako naletele še na apologetske nastope levičarskih poslancev, ki so kot Matt Einarson (UEL/GUE) pogrešali razlikovanje med zločini komunističnih režimov in komunizmom kot političnim gibanjem.

Pisno se je v podporo dokumentu oglasila Mojca Kucler Dolinar (NSi) iz EPP/CD z obrazložitvijo, da Evropa ne sme dovoliti, da bi jo pri obsodbi »nehumanega režima« prehitel drugi demokratični svet. **D**

Ameriški predsednik je napovedal iskanje alternativnih virov goriva.

Iskanje nadomestil za črno zlato

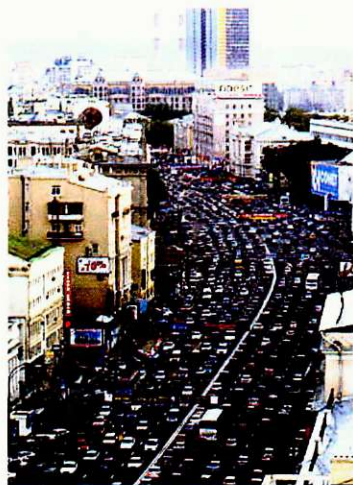
Ana Müllner, foto: Reuters

Ameriški predsednik George W. Bush je v svojem vsakoletnem govoru pred ameriškim kongresom presenetil z napovedjo o zmanjševanju porabe črnega zlata, uvoženega z nemirnega Bližnjega vzhoda.

» Združene države Amerike so čedalje bolj odvisne od nafte, ki jo pogosto uvažajo iz nestabilnih delov sveta,« je v svojem nagovoru dejal ameriški predsednik in ambiciozno napovedal zmanjšanje uvoza nafte za 75 odstotkov do leta 2025. ZDA bodo v prihodnje bolj spodbujale znanstvene raziskave v te namene, pravi Bush, ključno vlogo pa naj bi imelo tudi izobraževanje mlajših generacij. Bush je s svojo napovedjo zadovoljil tudi predstavnike okoljevarstvenih organizacij, ki so ga dolgo časa obtoževale pomanjkanja okoljevarstvene politike tudi v povezavi s (v ZDA še ne podpisanim) Kjotskim protokolom.

Možnosti alternativnih virov
Vprašanje energetskih virov v

ZDA je že dolgo časa odprto, kar ni nič presenetljivega glede na to, da gre za eno največjih porabnic energije na svetu. Povpraševanje

Velika poraba nafte v ZDA

se ves čas povečuje, zato so oblasti že dalj časa primorane uvažati čedalje več goriv iz drugih delov sveta. Leta 1973 so tako ZDA uvozile slabo tretjino svoje porabe nafte in zemeljskega plina, leta 1998 pa je ta delež že dosegel petdeset odstotkov. Ta čas ZDA za potrebe svojega gospodarstva in državljanov uvozijo 55 odstotkov goriv, večina pa gre predvsem za transport. Od 20 milijonov sodčkov nafte, kolikor jih v ZDA porabijo dnevno, jih približno 14 milijonov porabijo za javni prevoz, od tega največ prebivalci za svoje jeklene kornjčke. V naslednjih 20 letih naj bi poraba goriv v te namene pressegla 21 milijonov sodčkov nafte dnevno. Pri tem pa je treba omeniti, da mnogi ameriški varstve-

niki okolja že dalj časa opozarjajo, da ZDA niso storile skoraj ničesar, da bi omejile prevoze z osebnimi avtomobili in povečale rabo javnih prevozov, za kar so uspešen zgled nekatere evropske države, še posebej Danska.

Letos pa se ni zgodilo prvič, da je Bush obljubil zmanjševanje uvoza nafte. V enem izmed svo-

Kot najboljše nadomestilo naftnih derivatov se v zadnjem času omenja bioetanol.

ZDA naj bi zmanjšale uvoz nafte z Bližnjega vzhoda.

Nove energetske vire iščejo predvsem avtomobilске tovarne.

jih govorov leta 2003 je energetski vir prihodnosti videl v vodik in za raziskave na tem področju odobril 800 milijonov dolarjev. Ta sistem že nekaj časa s pridom uporabljajo pri izdelavi avtomobilov, pri čemer je prva Honda. Njihovi »avtomobili prihodnosti« delujejo po načelu kombiniranega sistema, ki uporablja tako bencinsko gorivo kot vodik. Za mnoge je ta sistem popolna rešitev za zmanjševanje porabe naftnih derivatov, vendar še ni popolnoma dodelan in ga še nekaj časa ne bo mogoče množično uporabljati. Ed Cohen, predstavnik vladnega

urada ZDA za raziskave, trdi, da »vodik ponuja ogromno novih možnosti, vendar pa bo za njegov popoln izkoristek potrebnega še veliko časa. Poleg tega, da ga izdelujemo, moramo poiskati tudi načine, kako ga dostavljati, še vedno pa imamo velike probleme s prevelikimi stroški za uporabnika ter z vodikovimi celicami«.

Nerešena prihodnost etanola

Podobne težave je pred leti v ZDA imela tudi tehnologija, ki so jo mnogi imeli za vodilno energetske tehnologije prihodnosti, to so vozila na električni

pogon, ki so doživela neslaven konec. Čeprav nekaj takšnih primerov vozil obstaja še danes, pa nihče ni znal zagotoviti prave kombinacije nizkih stroškov, hitrosti in trajanja, kar je prvi pogoj za množično izdelovanje vozil na električni pogon. Poleg prej omenjenega vodika mnogi stavijo na bioetanol kot glavno gorivo prihodnosti. Koncept etanola kot pogonskega goriva je sicer vse prej kot nov, vendar ga je v preteklosti izpodrinila nafta, ki je glede na proizvodnjo cenejša in ponuja za 30 odstotkov več energije na sodček kot

etanol. V ZDA imajo danes 95 rafinerij etanola, letna proizvodnja pa znaša 4,3 milijarde sodčkov, kar je približno 3 odstotke državne zaloge goriv. Sistem etanola ponuja mnogo perspektiv tudi z drugega vidika. Če bi namreč uvedli slednjega namesto bencinskih goriv, ne bi bilo treba graditi novih bencinskih črpalk ali izdelovati posebnih modelov avtomobilov.

Pri tem pa ekologi v ZDA opozarjajo na dejstvo, da mnoge druge države po svetu bencinska goriva uspešno nadomeščajo z alternativnimi viri energije, pri čemer je zelo uspešna Brazilija. Slednja je v zadnjih letih veliko investirala v industrijo za proizvodnjo etanola, zato ta danes predstavlja kar 40 odstotkov državne porabe goriv. Seveda pa še naprej ostaja odprto vprašanje, koliko skritih stroškov predstavlja nafta za ZDA, še posebej kar se tiče zagotavljanja čim večje politične stabilnosti v državah, največjih proizvajalkah nafte, kamor v prvi vrsti sodijo države Bližnjega vzhoda. **D**

neoSeptolete®

NOVO
z okusom
zelenega jabolka

NeoSeptolete z okusom zelenega jabolka, tako kot Septolete in Septolete D, hitro in učinkovito odpravijo neprijetno sklenjenje in praskanje pri blagih okužbah ust in grla, ki naznanjajo začetek prehlada ali gripe.

Petindvajset let obstoja blagovne znamke Septolete je obrodilo nove sadove: NeoSeptolete z okusom sočnega **zelenega jabolka** ter NeoSeptolete s svežim okusom **limone** in grenko-sladkim okusom **divje češnje**. Poskusite, katere so bolj po vašem okusu.

Novi član družine Septolete.

Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali farmacevtom.

www.krka.si
KRKA

Prodajajo kocke

Kitajska družba je vsem, ki želijo imeti svoj košček zgodovine, začela prodajati stare tlakovane kocke z zloglasnega pekinškega Trga nebeškega miru. Tako 18.251 kock prodajajo po 1.999 juanov (247 dolarjev) za kos. Sedanji Trg nebeškega miru, ki je politično in simbolno srce Kitajske, so začeli graditi leta 1958. Betonske kocke so s trga odstranili leta 1999, ko je Kitajska proslavljala 50-letnico komunističnega režima. Številni poznavalci političnih razmer so prepričani, da je bila obnova trga premišljeno načrtovana, ker se je ujemala z deseto obletnico prodemokratskih junijskih neredov iz leta 1989. Na ta način naj bi se kitajske oblasti izognile žalnim slovesnostim. Množični neredi na Trgu nebeškega miru so zahtevali na tisoče življenj protestnikov.

Ultimat Carla del Ponte, glavna tožilka Mednarodnega sodišča za vojne zločine v nekdanji Jugoslaviji v Haagu je Evropsko unijo pozvala, naj da Beogradu do konca februarja čas, da sodišču izroči nekdanjega vojaškega poveljnika bosenskih Srbov Ratka Mladića.

EU je že doslej grozila, da bo pretrgala konec lanskega leta začeta pogajanja o sklenitvi sporazuma o stabilizaciji in pridruževanju s Srbijo in Črno goro, če ta haškemu sodišču ne bo izročila Mladića. Pogajanja o sporazumu naj bi se sicer nadaljevala konec februarja. Del Pontejeva pravi, da jim mora EU pomagati, tako kot jim je pomagala v primeru hrvaškega generala Anteja Gotovine.

Preverjajo Zaradi nesreče v Katovicah, kjer je zaradi porušene razstavišča umrlo najmanj 62 ljudi, so na Poljskem začeli preverjati varnost stavb z ravno streho. Tako naj bi jih preverili več kot 730. V Varšavi so iz varnostnih razlogov zaprli podobno razstavišče, kot je bila stavba razstavišča v Katovicah. V Lodzu pa

so iz tamkajšnje veleblagovnice evakuirali več sto ljudi, ker so se zbal, da bi lahko debela snežna odeja na strehi povzročila podobno nesrečo, saj se je streha že začela rahlo upogibati.

Operni ples Priprave za letošnji tradicionalni operni ples (Opernball) v dunajski Državni operi, ki slovi kot najpomembnejši kulturni dogodek v avstrijski prestolnici, so v polnem teku. Na plesu se srečajo številne osebnosti iz političnega, gospodarskega in kulturnega življenja Avstrije, na pova-

bilo se odzovejo tudi pomembni tuji gostje. Začetek plesa bosta 23. februarja ob fanfarah naznanili avstrijska in evropska himna, sledil bo balet Državne opere s poudarki na delu Wolfganga Amadeusa Mozarta, čigar 250. obletnico rojstva letos praznuje vsa svetovna

glasbena javnost. Najcenejše vstopnice za ples so po 215 evrov, za najdražje, ki so že več mesecev razprodane, pa so gostje odšteli po 16.000 evrov. Dunajska plesna tradicija sega v aristokratsko dobo z začetka 19. stoletja.

TUJI TISK

Tagesblatt

Podivjana vojska

Kruto mučenje in pohabljenje nabornika v tankovski vojaški šoli, ki se je zgodilo v sibirskem mestu Čeljabinsk, je izzvalo ogorčenje ruske javnosti. Pritisk na obrambnega ministra Ivanova narašča. Na silvestrovo so pijani starejši vojaki 19-letnega nabornika privezali k stolu in ga

nekaj ur pretepali. Naslednjega dne mu vojaški zdravniki niso pomagali. Šele po štirih dneh, ko fant ni mogel več vstati, so ga odpeljali v mestno bolnišnico in tam so mu ugotovili, da ima gangreno in nekaj zlomov, zaradi česar so mu morali amputirati obe nogi in spolne organe. Dedi ali deduški se v ruski vojski imenujejo »prekaljeni« vojaki, ki so že odslužili eno leto. Krutost, s katero nabornike spreminjajo v sužnje, jim je prinesla odvrtno slavo. Njihovo gospodovanje, tako imenovana dedovščina, je podlaga za disciplino v ruski vojski, kjer ni poklicnih podoficirjev, ki bi skrbeli zanje. Opisani primer ni osamljen in najhuje od vsega je, da poskuša vojska takšne primere prikriti. Leta 2005 je po statistiki ruskega obrambnega ministrstva umrlo 1.064 nabornikov.

Le Monde

Val gneva

Na Danskem se že nekaj časa ne umirja nenavaden spor. 21. januarja je izbruhnil škandal: Mednarodna muslimanska zveza je napovedala bojkot danskih in norveških izdelkov, če državi ne boste prepovedali objavljanja karikatur preroka Mohameda. Na eni od dvanajstih sa-

tiričnih risb, ki sta jih objavila norveški satirni časopis Magazinet in konservativni danski časopis Jylland-Posten, je prerok Mohamed narisana s turbanom v obliki bombe, ki bo zdaj zdaj eksplodirala. Risba je še bolj izzivalna zato, ker islam nasploh prepoveduje upodabljanje preroka. Prav zato bodo milijoni muslimanov po vsem svetu bojkotirali švedske in danske izdelke, poleg tega pa bi zamrzili še vse posle s tema dvema državama. Toda potem ko so danske in norveške oblasti zavrnile takšno prepoved zaradi svobode izražanja, so se odnosi med Dansko in arabskim muslimanskim svetom začeli hitro zaostrovati. Mnoge države, med njimi Savdska Arabija, so izrazile nezadovoljstvo, nekatere, na primer Libija, pa so celo odpoklicale svoje veleposlanike.

Staro meso Bolgarski cariniki so na meji z Grčijo ustavili tovornjak s 75 tonami govejega mesa iz Irske, za katerega menijo, da je bilo zamrznjeno leta 1984. Meso so, potem ko so ugotovili, da je modrikaste barve, poslali na analizo, med dokumenti pa so našli zdravstveno potrdilo, ki je bilo izdano pred 22 leti. Meso, namenjeno v mesto Plovdiv, bodo sedaj preučili strokovnjaki, da bi ugotovili, ali je res starejše od dveh desetletij. Vsekakor je bilo oblastem takoj jasno, da to meso ni primerno za prehrano. Kje so ga hranili doslej, ni znano.

Najdražje mesto Oslo se je med 130 mesti uvrstilo na prvo mesto lestvice najdražjih mest na svetu in tako prehitelo Tokio, ki se je na čelu te lestvice obdržal kar 14 let. Na tretjem mestu je islandski Reykjavik, četrto pa si delita Osaka in Pariz. Sledijo København, London, Zürich in Ženeva. New York se je kot najdražje mesto v ZDA uvrstil na 27. mesto, ki si ga deli z nemškim Düsseldorfom.

Na lestvici so napredovala še brazilska mesta, medtem ko azijska še vedno veljajo za najcenejša. Najcenejše mesto je Teheran. Na lestvici najdražjih mest so tudi evropska središča, kljub temu pa je uvrstitev Osla pred Tokio raziskovalce malce presenetila.

Podoben Zemlji Skupina astronomov je s pomočjo mreže teleskopov, razporejenih po vsem svetu, odkrila nov planet, ki je po obliki podoben Zemlji. Od Zemlje je oddaljen okrog 20.000 svetlobnih let in je v bližini središča Rimske ceste, kroži pa okrog rdeče zvezde, ki je petkrat manjša od našega Sonca. Planet je Zemlji podoben tako po velikosti kot po kemijski sestavi. Od svoje zvezde je sicer oddaljen

trikrat dlje kot Zemlja od Sonca, za en obhod okoli nje pa porabi deset let. Temperatura na površju tega planeta je minus 220 stopinj Celzija. Omenjeni planet je sicer že tretji, ki so ga odkrili s pomočjo mikropoptike.

Usodne vezalke Nerodni obiskovalec muzeja v britanskem Cambridgeu se je spotaknil ob odvezano vezalko na čevlju in razbil tri dragocene kitajske vaze iz 17. ali začetka 18. stoletja. Vaze so bile ena glavnih znamenitosti muzeja Fitzwilliam, kjer so bile razstavljene več kot 40 let. Obiskovalec v nezgodi ni bil poškodovan, po nesreči pa je ves zme-

den obsedel sredi kupa črepinj. Vodstvo muzeja je sporočilo, da so se vaze iz časa dinastije Qing razletele na drobne koščke, a jih bodo kljub temu sestavili nazaj.

Sneg

Sneg je pobelil celo Iberski polotok, v Lizboni pa je letos snežilo prvič po 52 letih. Snežna odeja je sicer obstala le krajši čas, sneg pa je pobelil tudi pokrajino Alentejo, znano predvsem po vročih poletjih, in gore v okolici letoviškega mesta Algarve.

TUJI TISK

The Times

Živalski zakon

Ko so preskrbljeni ljudje, pridejo na vrsto živali. V Veliki Britaniji imajo odslej mačke, psi in druge domače živali pet z zakonom določenih svoboščin. Lastniki, ki predpisov ne bodo upoštevali, bodo tvegali zapor ali kazen do pet tisoč funtov, če bo tako imenovana policija domačih

živali pri njih doma odkrila kršitev. Margaret Beckett, ministrica za varovanje okolja, pa namerava pripraviti natančen pravilnik, ki bo določal ravnanje z domačimi živalmi. V njem bodo navodila za krmljenje živali, kje mora biti na primer mačje stranišče in kako je treba domače ljubljence umsko spodbujati. Tako bodo morali lastniki socialnim živalim priskrbeti tudi tovariše za igro. Za vsako vrsto živali bodo pripravili več strani navodil, ki bodo postala del zakona o varovanju živali, tega pa bo britanski parlament sprejel v prihodnjih nekaj mesecih. Pet temeljnih svoboščin za živali pa bo: zagotavljanje pravilne prehrane, primeren življenjski razmer, primerne družbe ali pozornost pri opazovanju nenavadnega vedenja, ter varstvo pred bolečino in trpljenjem ...

Mignews

Mstislav

Skupina arheologov iz Harkova, ki je vodila izkopavanja nedaleč od nekdanje prestolnice Ukrajine, je našla rodovni grb kneza Mstislava Velikega. Harkov namreč stoji na kraju nekdanjega zgodovinskega mesta Harukana, ki so ga v svojih rokopisih opisali že prvi letopisci.

Redka najdba grba je edina potr-ditev, da so ruske tako imenovane družine zares zavzele mesta Polovcev, Šerukan, Sugrov, Balej in Česujev, ki jih išče že več generacij arheologov. Do sedaj so bili edini vir podatkov staroruski letopisci iz 12. stoletja. Rodovni grb Mstislava je postal prvi materialni dokaz v tej arheološki detektivki. Zdaj znanstveniki vedo, da se je družina kneza Mstislava vkrcavala na ladjo poleg naselbine Kočetok. Za grb, ki so ga našli pri Harkovu, se že zanimajo predstavniki ukrajinskih heraldičnih društev. Znani zgodovinar Anton Šimonenko je izjavil, da bo, ko bodo izvedenci potrdili pristnost najdbe, mogoče z gotovostjo trditi, da je Mstislav umrl na ozemlju Ukrajine in ne Rusije, kot so prvotno domnevali.

INTERVJU

Marko Kryžanowski

Glavno besedo bodo imeli lastniki

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Je predsednik uprave Petrola. Večino svojega delovnega obdobja, od leta 1989 do leta 2005, je bil povezan z avtomobilizmom. Najprej je kot vodja distribucije dve leti delal v Renaultu Slovenija, nato je bil direktor marketinga za Fiatova vozila v okviru Avta Triglav iz skupine Autocommerce. Po njegovih besedah so pri Fiatu začeli praktično iz nič, saj so zastopanje tega italijanskega avtomobilskega koncerna prevzeli v njegovih najtežjih časih. Zadnjih osem let je bil direktor podjetja AC Intercar, ki je zastopnik Mercedes oziroma podjetja DaimlerChrysler.

Kakšno stanje ste prevzeli ob prihodu na vrh Petrola?

Petrol je v občutljivem trenutku zaradi treh dejavnikov – političnih razmer, visokih cen energentov in dogajanja na trgih jugovzhodne Evrope. Prva stvar ob prihodu v družbo je bil vsekakor pregled stanja. Prejšnja uprava je bila tričlanska, sedanja je štiričlanska. Ob pregledu smo namreč ugotovili, da je treba pri razdelitvi delovnih področij med člane uprave nekaj spremeniti. Petrol deluje že šestdeset let, s čimer se lahko pohvalijo le redka slovenska podjetja, zato je razumljivo, da so nekateri pristopi k poslovanju morda malce konservativni. Sprejeti moramo torej nekaj sprememb in spodbujati inovativnost, predvsem ker to zahtevajo novi trgi, na katere se nameravamo širiti.

Kakšen je odnos med upravo in nadzornim svetom?

Z nadzornim svetom, ki predstavlja lastnike, se pri delovanju usklajujemo. Upošteva, da gre za zelo kratko obdobje, se odnosi pravih stvari še ustvarjajo. Upam, da bodo na naslednji skupščini delničarjev zapolnjena vsa mesta v nadzornem svetu, saj sta zaradi odstopov gospoda Mrkaiča in gospoda Irgoliča (slednji je odstopil, ker je postal član uprave, op. a.) dve mesti sedaj nezasedeni. Nadzorni svet je od nas zahteval izdelavo novega strateškega plana, skupaj smo postavljali nove planske cilje za letošnje leto.

Slišati je mogoče čedalje glasnejša namigovanja o domnevnih neenotnostih in nespornih znotraj uprave.

Veliko je takšnih ali drugačnih govoric, ki krožijo naokoli. To je povsem razumljivo, saj je od zamenjave uprave pretekel le kratek čas, poleg tega je sestava uprave zelo »zanimiva«. Dva člana sva nova v Petrolu, dva sta bila v podjetju že prej. Naša prednost je v tem, da smo med seboj zelo različni tako značajsko kot po svoji dosednji poklicni karieri in tudi po načinu dela. Zaradi tega lahko vsak prispeva nekaj svojega.

Še posebej so glasna namigovanja o domnevnih nesoglasjih med vami in članom uprave Boštjanom Napastom na eni ter članom uprave Igorjem Irgoličem na drugi strani.

Teh nesoglasij ni. Delo uprave poteka normalno in v skladu s pravilnikom o delu uprave. Obstajajo morda edinele nekatere razlike pri pristopu k delu. To je povsem razumljivo, saj prihajamo iz različnih okolij.

Načrtujete kakšne večje kadrovske spremembe?

Menimo, da je treba zmanjšati število hierarhičnih nivojev odločanja znotraj podjetja, da bo organizacija čim okretnejša in da se bodo odločitve sprejemale čim hitreje. To je podprl tudi svet delavcev, saj si zaposleni želijo hitrih in čim bolj neposrednih informacij. Zaradi tega bo gotovo prišlo do nekaterih sprememb.

Načrtovani poslovni izidi za leto 2006 se zdijo precej zadržani. Ste take napovedi postavili zato, ker menite, da boljših ni mogoče doseči, ali si raje puščate prostor, da boste lahko ob koncu leta presegle načrte?

Ob nastopu nove uprave je bil plan za leto 2006 že izdelan. Če bi pogledali stari plan, bi videli, da smo z novim naredili zelo velik preskok navzgor. Če ste naš plan označili za konservativnega, bi starega morda imeli za pesimističnega. Naš plan je ambiciozen predvsem pri krčenju stroškov, na področju torej, ki se ga mnogi le stežka lotevajo, saj s seboj prinese marsikatero neprijetnost. V planu smo predvidene stroške na letni ravni znižali za več kot milijardo tolarjev. Za enak znesek se je posledično povečal tudi načrtovani dobiček za leto 2006. Zaradi racionalizacije poslovanja se je torej predvideni dobiček povečal za približno 15 odstotkov

glede na primerljive rezultate lanskega leta (izločitev prodaje NFD in Gostinstva).

Pri rasti obsega prodaje smo zelo omejeni, saj Petrol veliko večino poslovanja še vedno ustvari v Sloveniji. Pri prodaji naftnih derivatov na domačem trgu rasti vrednosti prodaje praktično ni več mogoče doseči razen s povečanjem cen. Na drugi strani imamo zelo ambiciozne cilje za rast prodaje nenaftnega blaga oziroma t. i. dodatnega asortimana.

Kar se tiče rasti prodaje na novih trgih so vsakršne napovedi zelo nevhvaležne. Ne vemo namreč, kako bodo tekli privatizacijski procesi naftnih podjetij na območju nekdanje Jugoslavije oziroma kakšne bodo možnosti za naš vstop v strateška partnerstva v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji ali na Kosovu. Imamo zelo resen odnos do svojih lastnikov in menimo, da bi bilo zelo neresno vkalkulirati rezultate iz tega naslova, saj je težko predvideti, kaj se bo dogajalo na tem področju.

Kakšna bo Petrolova srednjeročna strategija?

V strateškem planu za petletno obdobje do leta 2012 bo Petrol zagotovo imel dve pglavitni smernici. Prva je geografska širitev oziroma regionalni razvoj, najprej na območjih nekdanje Jugoslavije, kasneje tudi širše v regiji – na primer v Bolgarijo in Romunijo. Pomemben cilj je tudi povečati prodajo na področju nenaftnega blaga in s tem povečati donosnost podjetja. Svojo dejavnost želimo razvijati v takšni smeri, kot je že razvita v Zahodni Evropi, in našemu kupcu na enem kraju ponuditi vse tudi prek partnerstev z drugimi podjetji. Predvsem v Nemčiji je tovrstna ponudba zelo razvita. Tudi mi si bomo prizadevali, da bi ponudili čim širši sklop storitev.

Razvijali bomo tudi t. i. koncept multy utility, ki ga v tej regiji ne razvija še nihče. Pri tem gre za to, da stranki ponudimo vse energente, ki jih potrebuje – tako za vožnjo avtomobila kot za ogrevanje hiše, električno energijo ... Razvijali bomo tudi koncepte čim učinkovitejše porabe energije. Na področju energetske varčnosti objektov sodelujemo z ministrstvom za šolstvo in za zdravje, saj so šole in bolnišnice objekti, ki porabijo največ energije. ►

► **Nameravate torej vstopati tudi na druga energetska področja?**

Če želimo ponujati vse energetske vire, bomo vsekakor morali razmisliti tudi o tem. Na tem mestu se postavlja vprašanje, ali vse energetske vire razvijati samostojno ali se raje povezovati z že obstoječimi ponudniki. Pri tem imam v mislih predvsem trgovanje in preskrbo z energijo in ne toliko proizvodnje.

V preteklosti so se v Petrolu pojavljale zamisli o vlaganju v nove energetske zmogljivosti. Ste torej načrte o graditvi novih elektrarn opustili?

Seveda je mogoče kupiti tovrstno podjetje ali zgraditi novo elektrarno. Vendar so investicijske možnosti Petrola omejene in zavedati se moramo, kaj je naša temeljna dejavnost. Vendar imajo odločilno besedo pri postavljanju strategije in torej pri določanju, kaj bomo prednostno počeli, lastniki. Načeloma bomo na novih trgih vlagali v najdonosnejše, a hkrati stabilne dejavnosti in podjetja.

Menite, da je na trgih jugovzhodne Evrope sploh še dovolj prostora, da bi lahko Petrol v doglednem času zavzel opaznejše tržne deleže? Ali ni čas za vstop na te trge nemara že zamujen? Vloge med naftnimi igralci so že precej razdeljene in več velikih naftnih podjetij že ima tuje strateške partnerje. Poleg tega v teh državah obstaja še množica malih zasebnih črpalkarjev.

Lep primer sta recimo Bosna in Hercegovina ali Srbija. Število bencinskih servisov v teh državah je glede na kupno moč in gospodarsko razvitost zagotovo preveliko. V vsaki izmed omenjenih držav je po približno 500 zasebnih črpalk, ki na dolgi rok samostojno zagotovo ne bodo preživele, razen če se ne bodo gospodarski kazalci res izjemno okrepili. V Srbiji so tudi zasebniki, ki imajo v lasti po deset, dvajset ali celo do štirideset črpalk. Vsak dan dobivamo ponudbe za nakup bencinskih servisov in vsi nam razlagajo, da se za nakup njihovih servisov zanimajo tudi OMV, MOL ter drugi naši tekmeči. Zanimanje torej obstaja, vendar si na koncu vsak izračuna, ali se mu nakup izplača.

Ali boste na teh trgih kupovali doslej samostojne zasebne bencinske servise ali jih boste nemara raje vključevali v franšizing oziroma boste gradili svoje servise?

Naše izkušnje kažejo, da bo končni razplet verjetno kombinacija vseh teh treh možnosti. Največ je odvisno od lokacije in vsakega posameznega partnerja. Strategija Petrola je, da ostane t. i. ponudnik high end. Temeljno vodilo pri nastopu na trgu mora biti čim boljša storitev za kupca. Tukaj ima Petrol velike prednosti. Eden naših največjih tekmecev mi je osebno priznal, da tako dobrega informacijskega sistema, kot ga ima Petrol, nima niti eno podjetje v regiji, morda niti v celi Evropi.

V naši regiji je naš tekmelec na ravni storitve edinole OMV. Vsi drugi nam sledijo.

Na Hrvaškem in v Bosni se bomo širili predvsem z lastnimi servisi. Imamo že lokacije in predvidena sredstva za ta namen. Srbija je mogoče malce trši oreh. Naši predhodniki v upravi so čakali na privatizacijo NIS (Naftna industrija Srbije, op. a.), podpisani so bili tudi že dogovori o graditvi skupne mreže bencinskih servisov. Žal zavoljo političnih odločitev do tega ni prišlo. Z naše strani je bila volja velika, vendar je realizacijo blokirala srbska politika. V Srbiji bomo najverjetneje poskusili najti obstoječe bencinske servise, ki funkcionirajo na nekem vsaj približno dovolj visokem nivoju, da jih je mogoče vključiti v Petrolovo mrežo.

V Bosni boste gradili lastne servise, čeprav že sedaj obstaja množica črpalk?

V Bosni je težava v tem, da imajo obstoječe črpalke neurejena lastniško-pravna razmerja. Večina od skoraj 500 majhnih črpalk je bila zgrajena v času vojne in z njo povezanega vojnega dobičkarstva. Narejene so bile predvsem zaradi potrebe po investiranju določenega denarja in ne zaradi tolikšnih potreb kupcev. Problemi so tudi z varstvom okolja. Gradili bomo svoje servise, ker nočemo imeti lastniških problemov, poleg tega želimo svojim kupcem zagotoviti kakovost in varnost.

Osebnostno menim, da bi država morala ostati v lastniški strukturi Petrola z vsaj enakovrednim lastniškim deležem kot strateški partner.

Kakšna bo usoda Naftne Lendava?

Razvoj Naftne Lendava je zagotovo lahko priložnost za Slovenijo, če upoštevamo, da primanjkuje rafinerijskih zmogljivosti. Vendar bi to zahtevalo veliko investicijo, saj bi bilo treba rafinerijo praktično povsem na novo zgraditi. Malce je problematičen logistični vidik, saj je rafinerija prometno odrezana. Vse je vezano na Hrvaško – tako naftovod kot že-

leznica. Poleg tega je v Evropi zaradi okoljskih razlogov zelo težko zbrati vsa potrebna dovoljenja za tovrstno dejavnost.

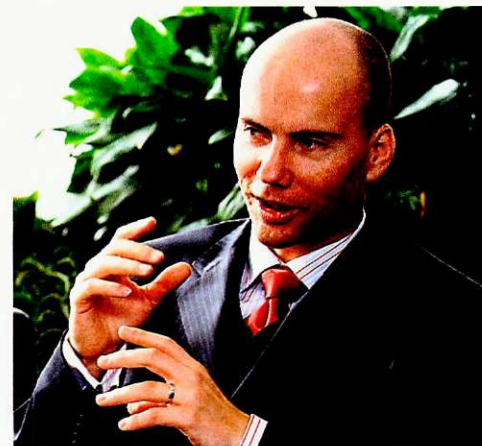
Uprava še ni imela neposrednih pogovorov z morebitnimi partnerji, ki bi investirali v postavitev nove rafinerije. Pred dvema mesecema so predstavniki ruske naftne družbe Lukoil obiskali ministrstvo za gospodarstvo, kjer so izrazili interes za nakup deleža v Petrolu in za Nafto Lendava in pri tem je ostalo. Medsebojnih pogovorov o tem do zdaj še nismo imeli. Z Lukoilom vseskozi normalno sodelujemo na področju nabave goriv.

Kako to, da vam Rusi niso ničesar omenili, če dobro medsebojno sodelujete na drugih področjih?

Veliki partnerji imajo zelo razdelan odnos do takšnih vprašanj. Najprej si želijo pridobiti podporo lastnikov, nato bodo začeli pogovore z upravo.

Slišati je, naj bi prejšnji predsednik uprave svetoval Lukoilu oziroma izraelski naftni družbi pri potegovanju za nakup deleža v Petrolu.

Pregledujemo delovanje prejšnjega predsednika uprave. Do sedaj smo dobili nekatere indice, vendar jih morajo pregledati organi, ki so za to pristojni. Izraz svetovanje je morda malce široka oznaka. Vsak potencialni par-

tner želi pridobiti čim več informacij iz čim več različnih virov, tudi od stare uprave. To je povsem logično in nujno.

Kakšna naj bi bila prihodnja lastniška struktura Petrola?

Odločitev o lastnini je stvar lastnikov, ne uprave. Lahko povem samo svoje osebno mnenje, ne kot predsednik uprave, temveč

kot državljani Republike Slovenije in hkrati kot mali delničar Petrola. Osebnostno bi zagotovo želel, da država ostane solastnica. Petrol bo namreč vedno dobro posloval in je, če uporabim preprosto prispodobo, kura, ki nese zlata jajca. Poleg tega bi se bilo glede na trende na svetovnem energetskem trgu in glede na razvojne zmožnosti verjetno preuranjeno umikati iz lastniške strukture podjetja. Lahko se poišče strateški partner, ki bi podjetju z dokapitalizacijo prinesel svež kapital za širjenje na jugovzhodu, v zameno pa bi dobil lastniški delež. Vendar osebno menim, da bi država morala ostati v lastniški strukturi z vsaj enakovrednim lastniškim deležem kot strateški partner. Lep primer je avstrijski OMV, v katerem je ob velikem deležu arabskih lastnikov v lastniški strukturi vidno udeležena tudi avstrijska država. To se nikomur ne zdi nič spornega in zadeva odlično deluje. Gre za eno najboljših podjetij ne samo v Avstriji, temveč daleč naokoli. Arabski partnerji še celo spodbujajo državno solastništvo, saj se zavedajo, da se bo država kot solastnica na vseh straneh obnašala racionalno. Tudi če nasploh pogledamo energetski posel, ugotovimo, da je politika močno navzoča v vseh multinacionalkah. Po mojem osebnem mnenju bi zelo dober partnerski odnos ustvarili že, če bi imel strateški partner v lasti 25-odstotni lastniški delež. Menim, da bi veljalo pri takšnem deležu tudi dolgoročno vztrajati.

Menite, da je takšna lastniška struktura dolgoročno vzdržna?

Verjetno vsak partner teži k vsaj več kot polovičnemu lastniškemu deležu. Vendar je to predvsem stvar dogovora med lastniki in lastniške deleže je mogoče urediti z družbeno pogodbo. Spet se bom vrnil k primeru OMV, kjer zadeva odlično deluje že petnajst let, in mislim, da bo delovala še kar nekaj časa.

Udeležili ste se nedavnega Svetovnega gospodarskega foruma v Davosu. Kakšni so bili vtisi in kaj ste »odnesli« s tega srečanja?

Davos je predvsem zanimiv zato, ker ni veliko srečanj in je zelo veliko gospodarstvenikov zbranih na enem mestu. Presenetila me je predvsem švicarska urejenost oziroma organizacija, ki je izpiljena do zadnje podrobnosti. Presenetilo me je tudi, da Davos počasi postaja »happening«, kamor prihajajo medijske zvezde. Zanimivo pa je, da je, ko so prišle medijske zvezde, kot je Brad Pitt, je večina ljudi odšla iz dvorane.

Letos je bila energetika ena izmed vročih tem. Izpostavljeno je bilo, da sedanja rast porabe ne bo imela dolgoročnega pozitivnega vpliva na svetovno gospodarstvo. Sklepi so šli v dve smeri. Prva smer je iskanje novih, alternativnih virov. Pri pogonskem gorivu gre predvsem za etanol in biodizel. Vendar sta tudi ta dva vira omejena s količino razpolo-

Stranki bomo ponudili vse energente, ki jih potrebuje – tako za vožnjo avtomobila kot za ogrevanje hiše, električno energijo ...

žljive zemlje za sajenje oljne repice in drugih rastlin, iz katerih se pridobivata.

Druga smer je ekološka optimizacija obstoječih virov. Vedno sta namreč dva vidika – ali načrpati več nafte in drugih energentov ali zmanjšati porabo. Rešitev je vedno nekje vmes. Petindevetdeset odstotkov vse načrpane nafte se porabi za energijo, pet odstotkov za proizvodnjo v kemični industriji. Na področju porabe nafte za energetske potrebe bo vsekakor treba bolj varčevati.

Kaj počnete v prostem času? Kakšni so vaši hobiji?

Prostega časa praktično ne poznam, saj je služba moj hobi. Tisto malo, kar ga imam, pa posvečam družini in športu. Menim, da vsak

menedžer po celodnevem sedečem delu potrebuje veliko športa, le tako je lahko kos zahtevam, ki jih preden postavljajo 12- in večurni delavnik. Pozimi najraje deskam na snegu, smuči sem za nekaj časa pospravil v kot. Poleti pa se napolnim z energijo, ko deskam na vodi. Ta šport je nekaj posebnega, saj ne moreš preprosto čakati, kaj se bo zgodilo, temveč moraš ves čas spremljati veter, valove, desko, skratka, aktiven si tudi takrat, vendar drugače kot v pisarni. Tudi igranje golfa, ki nikakor ni šport petičnežev, saj oprema stane toliko kot boljša oprema za smučanje, mi je pri srcu. Veliko si v naravi in najpomembnejše je, da takrat, ko si zunaj pisarne, res »odklopiš« in se posvetiš svojim bližnjim in sebi.

S predstavitev Etimološkega slovarja na SAZU; levo avtorja dr. Marko Snoj in dr. Metka Furlan, desno nagovor predsednika SAZU dr. Boštjana Žekša

Kje so korenine slovenskih besed?

V. M.

Izšla je četrta knjiga Etimološkega slovarja slovenskega jezika z besedjem Š–Ž. Slovar se imenuje po Francetu Bezlaju, ki je več desetletij postavljaj temelje zanj, in zgoščeno dokumentira življenje naših besed v več časovnih obdobjih.

Etimologija je starim Grkom pomenila raziskovanje pravega, resničnega pomena besede, danes pa kot jezikoslovna disciplina zgodovinskega jezikoslovja ugotavlja, kdaj in kako so besede nastale, kakšne so bile ob nastanku, kaj so pomenile in po kateri značilnosti so pojmi dobili svoja poimenovanja. *Etimološki slovar slovenskega jezika* zgoščeno dokumentira življenje naših besed skozi različna časovna obdobja.

Od Ramovša do Bezlaja Odločitev, da tudi slovenščina nujno potrebuje znanstveni etimološki

slovar, sega v leto 1938. Začetni delovni program takrat ustanovljajoče se slovenske Akademije znanosti in umetnosti je obsegal 15 točk in takoj za leksikonom slovenskega knjižnega jezika je bil med njene prednostne naloge sprejet tudi etimološki slovar slovenskega jezika.

Da bi dela stekla, je bila leta 1942 ustanovljena Komisija za etimološki slovar slovenskega jezika, katere člani so bili Rajko Nahtigal (predsednik), Fran Ramovš (tajnik), Anton Breznik in Ivan Grafenauer. Istega leta pozimi je komisija sprejela Ramovšev s 20 vzorčnimi gesli

predlagani idejni načrt za slovar in mu tudi poverila izdelavo podrobnega elaborata. Delo za slovar je v prvih letih steklo z zavidljivo hitrostjo. Toda katastrofa, ki je januarja 1944 zajela Narodno in univerzitetno biblioteko (sedanji NUK) – nanjo je padlo letalo –, kjer je ob številni zbrani strokovni literaturi za slovar zgorelo tudi veliko število že obdelanih gesel, je delo zelo upočasnila. V bistveno slabših razmerah se je sicer nadaljevalo, a je znova sistematično steklo, šele ko je Fran Ramovš pred svojo smrtjo leta 1952 skrb za pripravo in izdelavo slovarja zaupal prof.

Francetu Bezlaju. Od tedaj dalje je bila izdelava *Etimološkega slovarja slovenskega jezika* njegova prednostna življenjska naloga.

Rojstvo besede Ko so bile v šestdesetih letih pripravljane datoteke za slovar izdelane do te mere, da so dopuščale začetek sistematičnega abecednega izdelovanja slovarja, je France Bezljaj leta 1963 izdal poskusni zvezek s 139 vzorčnimi gesli. V njem je pokazal, da Ramovševemu konceptu slovarja ni mogoče povsem slediti. Odločitev o izboru besedja je sicer ostala enaka. V etimološki slovar

spada vse, kar je narod prekrasil po svoje, saj bi bil etimološki slovar, ki bi zajemal le standardno knjižno besedje, bolj podoben slovarju tujk, je razmišljal France Bezljaj. Zelo pomembna pa je bila njegova odločitev, da konceptu ne bo sledil v tistem delu, ko je Ramovš menil, naj bi se etimološki slovar povsod, kjer je to mogoče, naslanjal na primerjalne slovanske slovarje. *Etimološki slovar slovenskega jezika* mora biti popolnoma samostojno delo, ki se ne naslanja na nobeno drugo, tako da bo vsak slovenski kulturni delavec lahko ob sleherni besedi, pozabljeni ali živi, našel razloženo njeno razvojno pot in spoznal njeno kulturno-zgodovinsko vrednost, je ugotavljal prof. Bezljaj. Življenje sleherne besede je treba natančno dokumentirati od rabe in razvoja v slovenščini prek predhistoričnih obdobj do tiste jezikovne stopnje, kjer je kot oblika s pomenom nastala. Torej do njenega rojstva, pa naj je to bilo na praindoevropski, praslovanski, slovenski ali kateri koli drugi jezikovni stopnji.

Etimološki tezavrus Ko je leta 1976 izšla prva knjiga *Etimološkega slovarja slovenskega jezika* z besedjem A–J, so morda bolj v tujih kot v domačih strokovnih krogih, poudarja dr. Metka Furlan, spoznali pravo vrednost slovarja: da je Bezljajev slovar eden redkih etimoloških slovarjev slovanskih nacionalnih jezikov, ki je v razlagah suveren, nikakor ni kompilatorski, da je pomemben afirmator slovenščine v slavistiki in indoevropistiki in da je slovar pravzaprav pravi etimološki tezavrus. Ne smemo namreč pozabiti, da je slovenščina s svojimi specifičnimi značilnostmi še danes trd jezikoslovni oreh že za domače, kaj šele za tuje jezikoslovce, hkrati pa je izredno povedna tako za slavistiko kot za indoevropistiko, dodaja dr. Furlanova.

Prof. France Bezljaj je bil ob svojem etimološkem delu na Inštitutu za slovenski jezik vzporedno tudi profesor slovanskega primerjalnega jezikoslovja na filozofski fakulteti, zato delo na etimološkem slovarju ni potekalo, kot je predvidel. Konec sedemdesetih let ga je zaskrbelo, da delo ne bi ostalo torzo.

Dr. France Bezljaj

Leta 1981, tik pred izidom druge knjige z besedjem K–O leta 1982, se je v Bezljajevo etimološko delavnico pridružil Marko Snoj, tik po njenem izidu leta 1983 pa še Metka Furlan. Tretja knjiga z besedjem P–S je izšla dve leti po smrti prof. Bezljaja leta 1993. Četrta knjiga z besedjem Š–Ž z nekaterimi posodobitvami in izboljšavami, ki so se zrcalile že v tretji knjigi in vsebinsko sledijo Bezljajevemu konceptu etimološkega tezavra, izhaja torej dvanajst let kasneje.

Novosti slovarja Tudi ta knjiga tako kot prejšnje prinaša v slovenistiko, slavistiko, indoevropistiko novosti, ki jih skrben bralec lahko najde sam. Naj jih s pomočjo dr. Furlanove nekaj izpostavimo.

V slovarju zvemo, da glagol *šepati* ni nemška izposojenka bavarskonemškega *schepp* "kriv, neraven", kot se je dolga leta nekritično sledilo Karlu Štreklju, ampak je

beseda domačega izvora, kot je že v sedemdesetih letih opozoril France Bezljaj. V narečjih sta se vsaj še konec 19. stoletja celo našli njeni starejši fonetični razvojni stopnji *švepati* in *svepati*.

Tudi glagol *šantati* ni izposojenka iz madžarskega *sántít* "šepati", kot se je mislilo, ampak je to ekspresivna tvorjenka, ki je iz slovanskega glagola **šamati* "opotekati se, tavati, majati se" nastala enako kot slovensko *skaktati* iz *skakati*.

Sinonimni glagoli *lopati* "hladno jesti, lokati", *šlopati* in *žlopati* izvirajo iz enega in istega praslovanskega glagola **lopati*, ki je bil enak litovskemu *lapóti* "goltati (o svinjah)". Glagola *šlopati* in *žlopati* namreč vsebujeta slovansko ekspresivno predpono **s-*. Dediščina slovanske ekspresivne leksike sta tudi glagola *lokati* in *žlokati* s paralelo v litovskem *lakti*, *laku* "tekočo hrano polizati, žlokati".

Slovanska beseda **skovorda* pri drugih Slovanih pomeni "ponev", pri nas pa bi jo lahko prepoznali v besedi *škrváda* "pokrovka", ki je bila zabeležena na skrajnem zahodu v Brdicah pri Kožbani in je poleg redukcije iz **skrovada* najbrž zaradi izoliranosti doživela soglasniški premet iz slovanske oblike **skovrada*. Pojav je pogost tudi pri izposojenkah, npr. *gajžla* (poleg *žajgla*, *žlajga*) iz srednjevisokonemškega *geisel* "bič". Slovenski pomen "pokrovka" je v primerjavi s širše izpričanim "ponev" lahko tudi starejši in mogoče je, da je slovanska beseda **skovorda* prvotno označevala isto kot sodobno primorsko *črepnja*.

Beseda *škinja* "šivilja" je znana z zahodnega območja in je ženska oblika tipa *gospodinja* h *gospod*, ki je bila izpeljana iz vršilca dejanja **s'vynčb* "krojač", besede, ki je pri nas ohranjena samo kot priimek *Švec* na skrajnem vzhodu. V odnosu do *Švec* je *škinja* fonetični arhaizem, ker kaže na izpeljavo iz starejše fonetične stopnje pred delovanjem tretje palatalizacije ali vsaj še iz časa morfofonemskih zamenjav *k : c*.

Beseda *veter* je znana pri vseh Slovanih in je star indoevropski vršilec dejanja glagolske osnove, ki se samo fonetično pretvorjena ohranja v sln. *veti* "pihati". Pri delu Indoevropcev je ta tvorba zamenjala še starejšo participialno tvorbo, ki se ohranja npr. v nemškem *Wind*, latinskem *ventus*, hetitskem *huwant-*.

V frazi *bruhati kot vidra* beseda *vidra* nima nobene zveze z vodno živaljo, ampak v njej *vidra* podobno kot bolgarsko *vidra* pomeni "izvir".

Sestavine gesel Vsak geselski sestavek v *Etimološkem slovarju slovenskega jezika* praviloma sestavljajo tri enote, pojasnjuje njegov soavtor dr. Marko Snoj. V prvi je predstavljeno slovensko gradivo. Začne se z geselsko iztočnico, nadaljuje z njenim slovnim kvalifikatorjem in navedbo pomena. Dalje je v obliki gnezda predstavljena in dokumentirana slovanska besedna družina. Besede so v mnogih primerih osvetljene z narečnimi in zgodovinskimi zapisi.

Drugi odstavek se začne z navedbo primerjalnega gradiva. Tu najprej izvemo, kako se ta glagol glasi v drugih slovanskih jezikih, od stare cerkvene slovenščine in drugih južnoslovanskih prek vzhodno- do zahodnoslovanskih jezikov. Temu sledi praslovanska rekonstrukcija, ki je v večini primerov naglasno opremljena.

Geselski sestavki se po potrebi končujejo z vodilkami, ki kažejo na druge geselske sestavke s sorodnimi besedami ali s sorodno tematiko. V rimeru viseti sta navedeni dve vodilki, prva opozarja na vzročni glagol *vésiti*, ki je prvotno pomenil »povzročati, da visi«, druga pa na samostalniški svslvi, ki je prvotno označeval višev, previsen del stavbe.

Dr. Metka Furlan

Dr. Metka Furlan je znanstvena svetnica Etimološko-onomastične sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, kjer je zaposlena od leta 1983. Doktorirala je leta 1986 s temo *Dvozložne težke baze v hetitsčini*. Je izredna prof. na oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer predava hetitsčino in laringalno teorijo. Posveča se posameznim slovanskim, slovanskim in hetitskim problemom primerjalnega jezikoslovja in etimologije in teoretičnim vprašanjem etimologije.

► Besede v grobem delimo na avtohtone, t. j. nastale v kontinuiranem jezikovnem razvoju, in na prevzete, ki so v slovenščino ali že praslavensko prišle iz sosednjih jezikov.

Od kod beseda žoga? *Etimološki slovar slovenskega jezika* obravnava tudi prevzete besede, seveda ne vseh, temveč le starejše ljudske izposojenke, ki jih je slovenski jezik po svoje prekrasil. Taka je npr. beseda žoga, ki smo jo že pred 18. stoletjem prevzeli iz beneško-italijanske zogo v pomenu »igra«. Slovenski jezik je besedo po svoje prekrasil ne samo s tem, da je besedi spremenil slovnični spol, temveč tudi in predvsem s tem, da ji je dal nov pomen. Pomenski razvoj iz »igra« v »žoga« nam pove, da so bile igre z žogo – resda z drugačno kot so današnje – že vsaj v 17. stoletju zelo priljubljene. Geselski sestavki, ki obravnavajo prevzete besede, se praviloma ne ustavijo pri navedbi tujejezične predloge, v opisanem primeru beneškoitalijanske, temveč skušajo navesti izvor tudi tej predlogi. V primeru besede žoga oz. beneškoitalijan-

Dr. Marko Snoj

Dr. Marko Snoj je leta 1989 doktoriral iz indoevropskega primerjalnega jezikoslovja na ljubljanski filozofski fakulteti in se nato kot Humboldtov štipendist izpopolnjeval na Univerzi v Regensburgu. V Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU sodeluje pri Bezlajevem *Etimološkem slovarju slovenskega jezika*, na oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pa predava akcent in prevoj v okviru indoevropske primerjalne slovnice. Pred leti je izšla njegova knjiga *Slovenski etimološki slovar*.

ske zogo je to lat. beseda iocus, ki pomeni »šala, kratkočasje, igra«.

Zagaman, frdaman Zanimive so hibridne tvorbe, kot je npr. pridevnik zagaman, ki je videti kot prvotni trpni deležniki, vendar ustreznega glagola, ki bi se moral glasiti zagamati, slovenščina nima. Problem je rešljiv z domnevo, da je zagaman prenarejeno iz sinonima zagaten po zgledu pre-

kleman, slednje pa je prenarejeno iz preklet pod vplivom sinonima frdaman, ta pa je trpni deležnik od frdamati v pomenu »pogubiti«. Glagol frdamati je za nas seveda nemška izposojenka, ki pa ima izvor v latinski besedi damnare s pomenom »soditi, obsoditi«.

Geselski sestavki so opremljeni z navedbo primerjalnojezikoslovne in etimološke literature, v kateri si zahtevnejši bralec lahko ogleda podrobnejšo argumentacijo. Pogosto je navedena znanstvena literatura, v kateri so zastopana različna mnenja. *Etimološki slovar slovenskega jezika* je namreč naravnano kritično do vseh predlaganih znanstveno vzdržnih rešitev, pri čemer je treba kritičnost seveda razumeti kot tehtanje argumentov za in proti in ne kot grajo.

Staro in novo Vsak etimološki slovar prinaša poleg rešitev, ki so znane že iz starejše strokovne literature, tudi izvirne razlage. Četrta knjiga *Etimološkega slovarja slovenskega jezika* vsebuje dostojno število novih razlag, ki z njo stopajo na pot preverjanja v strokovni javnosti. Vsebuje pa še več takih razlag, ki sicer črpajo iz že doseženih spoznanj, vendar na podlagi morebitnega dodatnega gradiva in opirajoč se na trdnejše teoretske podlage podajajo nove sinteze, pojasnjuje dr. Marko Snoj.

Kakor besede niso nastajale ali prihajale v naš jezik na en sam način, tako tudi ni mogoče obravnavati in prikazovati njihovih etimoloških razlag po enem kopitu. Vsebina in oblika geselskih sestavkov se v vsakem od prek 9.000

napisanih prilagaja stvarnim danostim pa tudi mejam spoznanega, zato je obravnava vsake besedne družine bolj ali manj sklenjen, praviloma v strnjem, mestoma tudi v bolj ekstenzivnem slogu napisan esej o njenem sorodstvu, medsebojnih odnosih, izvoru in etimologiji pa tudi o dosedanjih, večkrat različnih etimoloških mnenjih.

Duhovna arheologija Kultura vsakega naroda je kakovostno in količinsko izmerljiva vrednota. Eden njenih pomembnih kazalcev je poznavanje svojega izvora, starejših, zgodovinskih in predzgodovinskih razvojnih stopenj lastnega jezika, ki ga daje prav etimološki slovar. V njem se namreč zrcali tudi tista narodova preteklost, tista stran njegove stvarne in duhovne zgodovine, ki se ji ne moremo približati z nobenim drugim spoznavnim sredstvom. Povedano z besedami profesorja Bezlaja: Etimologija je duhovna arheologija, čemur lahko dodamo le, da je etimološki slovar muzej, v katerem so na ogled postavljene duhovne izkopenine iz predzgodovine naše civilizacije.

Še peta knjiga Vse štiri knjige imajo na skupno 1349 slovarskih straneh 9728 gesel (prva 2229, druga 2328, tretja 2275, četrta 2896). Etimološko razloženih je seveda precej več slovenskih besed. Končno število vsega obravnavanega besedja, ne le slovenskega, ampak tudi vsega tujejezičnega v slovarju, bo pokazala peta knjiga *Etimološkega slovarja slovenskega jezika*, ki bo vsebovala indekse, njen izid pa se pripravlja za letošnje leto. Bibliografija slovarja obsega več kot 1300 enot.

Od izida prve knjige *Etimološkega slovarja slovenskega jezika* je minilo že skoraj trideset let. Novi slovarji so prinesli nove besede. Razvoj slovenistike, slovanske in indoevropske komparativistike je marsikatero slovensko besedo prikazal v boljši, še bolj zanesljivi razvojni luči. Izid četrte knjige slovarja po besedah dr. Furlanove pomeniti začetek novega obdobja temeljnih etimoloških raziskav našega izraznega fonda. Dolžni pa smo, poudarja Furlanova, da nam v zavesti in vesti ostane, da je oranje etimološke ledine opravil prof. France Bezlaj. **D**

RADIO OGNJIŠČE

z Misijonskim središčem Slovenije že spet pripravljaja

PUSTNO SOBOTNO ISKRICO!

Pustna sobota, 25. februar, ob 12h.

Športna dvorana Zavoda sv. Stanislava. Pričakujte Jureta Seška, Nušo Derenda, na tone pisanih maškar, ples, zabavo, nagrade in presenečenja. Tudi tokrat bomo pomagali enemu izmed misijonarjev.

Vabljeni na Pustno Sobotno iskrico - na ples z dobrim namenom.

RADIO OGNJIŠČE

Soška fronta na Krasu

Muze na fronto!

V. M.

V Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani je na ogled razstava Muze na fronto!, ki prikazuje propagando med prvo svetovno vojno, natančneje delo Vojno-tiskovnega urada, v katerega so bili mobilizirani različni umetniki.

Razstava *Muze na fronto!* (*Musen an die Front!*), ki jo je pripravilo Münchensko društvo Adalbert Stifter Verein (avtor razstave je Jozo Džambo), je na svoji poti po evropskih muzejih lani jeseni najprej gostovala v našem osrednjem muzeju prve svetovne vojne v Kobaridu (od 15. septembra do 15. oktobra). Bila je dobro obiskana in ocene poznavalcev so bile dobre.

Razstava govori o delu in vlogi umetnikov v času prve svetovne vojne, natančneje o delu avstro-ogrškega Vojno-tiskovnega urada, v katerega so bili mobilizirani in prostovoljno vključeni umetniki z različnih območij monarhije. Razstava kritično govori o vlogi umetnikov v času velike vojne, o njihovih polemikah, dilemah in propagandni vlogi. Po svoji muzeološki zasnovi je sicer preprosta, vendar je vsebinsko zanimiva za muzejske obiskovalce in zgodovinarje, ki jih zanima zgodovina

prve svetovne vojne, za tiste, ki jih zanima vloga propagande v politično-ideoloških projektih, kot so vojne, pa tudi za vse tiste, ki jih zanima književnost in literarna zgodovina, saj med drugim obravnava mnoga slavna imena umetnosti in mojstre peresa, ki so soustvarjali dunajsko in srednjeevropsko umetnost na prelomu v 20. stoletje in do izteka monarhije.

Vojna in umetniki Razstava torej obravnava čas, ko je bil Dunaj ne le prestolnica monarhije in kulturno središče Srednje Evrope, ampak eno ključnih evropskih kulturnih središč obravnavanega obdobja. Med umetniki, ki so pomembno vplivali na evropsko umetnost na prelomu stoletja oziroma ji dali odločilni pečat, nastopajo imena, kot so Stefan Zweig, Rainer Maria Rilke, Thomas Mann, Otto Dix, Karl Kraus, Franz Kafka in mnogi drugi. Razstava prikazuje njihovo vključenost in delo, ki je

bilo vezano na Vojno-tiskovno-propagandni urad, njihov odnos do vojne in z njo povezane polemike. S svojimi spoznanji in sporočili o vlogi intelektualcev, kritične javnosti, vplivu umetnosti in njene vključitve in zlorab v vojnopropagandne namene, je aktualna tudi danes.

40 panojev Tema je predstavljena na štiridesetih panojih v nemščini, besedila pa so prevedena v tri jezike: slovenščino, angleščino in italijanščino. Razstavo spremlja katalog v dveh zvezkih, ki

je žal samo v nemščini. V prvem so študije obravnavanih tem, ki jih je napisalo sedem avtorjev, v drugem zvezku je izbor besedil iz vojnega časa in izbrana dokumentacija. Ob razstavi so organizirali tudi predavanje ugledne italijanske zgodovinarke dr. Marine Rossi; predstavila je dokumentarni film o avstro-ogrskih vojnih ujetnikih v Rusiji v času prve svetovne vojne, ki ga je naredila na podlagi raziskovalnega dela v ruskih arhivih.

Razstava bo v Muzeju za novejšjo zgodovino v Ljubljani na ogled do 28. februarja.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Bloke

Petra Jansa Foto: vir STO/ Bobo

Bloška planota ali na kratko Bloke je na skrajnem robu Notranjske med Cerkniškim poljem in Loško ter Ribniško dolino. Bloke se razprostirajo na višini 720 do 800 metrov in so dostopne iz več smeri, predvsem po magistralnem cestnem trikotniku Ljubljana–Unec–Žlebič, oziroma s primorske strani prek Postojne in Unca.

Bloška planota Planota, ki je pretežno kraško-apnenčasta, na severu pa dolomitna, je obkrožena z oblimi in delno poraščenimi hribi. Na njej je raztresenih 45 večjih ali manjših naselij, v katerih živi okrog 1.700 prebivalcev. Na valovitem območju se menjavajo manjše in večje doline, poraščene s smrekovimi in borovimi gozdčki, kjer v neštetihi okljukih počasi teče potok Bloščica. Tu najdemo največji še ohranjen mozaik nizkega barja pri nas. Rastline in živali, ki tu živijo, sodijo med najbolj ogrožene, saj so vezane na zelo občutljivo življenjsko okolje. Večinoma travnate planote prečijo potoki, ob katerih nastajajo mokrišča, ki ponujajo zavetje redkim rastlinam (dolgotrnatka rosika, mala mešinka, boljši šaš) in številnim pticam. Največja botanična zanimivost Bloške planote je poletna škrbica (*Spiranthes aestivalis*), neopazna kukavičevka z zelenkasto belimi cvetki, ki ne raste pri nas nikjer drugje.

Poleg bogate flore je na Blokah tudi veliko živali, ki so drugod redkejšje. Med lagodnim sprehodom po planoti nas lahko preseneti medved, srna ali divji prašič. Vidimo pa lahko tudi risa, lisico, včasih volkove. Zanimivo je Bloško jezero, v katerem plavajo ščuke, linji, kleni in rdečerepke.

Bloke se vključujejo v regijski naravni park Snežnik. Neokrnjena narava, čist zrak in zdravo sonce ponujajo idealne možnosti za sprehode po razgibani pokrajini – peš, s kolesom ali na konju, pozimi tudi na smučeh. V deželi, ki se ponaša z začetkom jadralnega padalstva, za dobro počutje gostov skrbijo znane bloške gostilne, ki vam nudijo domače jedi: notranjski želodec, bloške koline, bloški krompir, gobe ...

Poselitev Blok Poselitev je bila zaradi ugodnih kmetijskih razmer razmeroma zgodnja, kar nam dokazujejo izkopanine iz prazgodovinske dobe. Prvi prebivalci, ki so tam živeli, so se imenovali Japodi. Imeli so svojo naselbino Metullum, sedaj vas Metulje, kjer je, po Valvasorju, prvotna domovina znamenitih bloških smuč. Takrat sta čez Bloke vodili dve zelo pomembni rimski cesti. Tem so sledile pozneje še druge tovarne poti v srednjem veku. Zelo znana je vas Benete, kjer se vidijo ostanki nekdanjega rimskega oglednega stolpa, ohranjenih pa je nad 600 m rimskega zapornega zidu (Claustra Alpium Iuliarum). Srednjeveška gradova Nadlišek

in Pajkovo sta v slovenski zgodovini večkrat omenjena. V pisnih dokumentih so Bloke prvič omenjene leta 1260, kraj Nova vas pa leta 1341.

Še bolj pa je znan slovenski literarni lik Martina Krpana, ki po ljudskem izročilu izhaja iz nekdanje Fajglove kmetije pod sv. Urhom pri sv. Trojici. Občina Bloke je obstajala že v 19. stoletju in nato vse do leta 1955. Sedanja občina je bila ustanovljena leta 1998 in obsega 75 km². Njen sedež je v Novi vasi, kjer tovarni Novolit in Kovinoplastika zaposlujeta večino prebivalcev občine.

Slovenski Tibet Posebna geološka zgradba Blok je eden od vzrokov za deloma kraški značaj vodnega pretakanja, vzpetine in pobočja z razmeroma blagimi nagibi so posledica dolomitne podlage. Široke ravnine in ploske doline so zato pogosto poplavljenе. Bloke so zaradi take reliefne oblikovanosti izrazita in sklenjena pokrajina, kar se kaže tudi v podnebni razmerah. Za vreme na Blokah so značilne spomladanske pozebe in zgodnje jesenske slane, temperature v zimskih mesecih pa so med najnižjimi v Sloveniji. Leta 1985 so tu namerili drugo najnižjo izmerjeno temperaturo v Sloveniji – 33,6° C, leta 1952 pa kar 153 cm snega. Ostro podnebje z dolgimi, snežnimi in mrzlimi zimami, kjer je devet

Bloško jezero

Prostrane planjave, primerne za kolesarjenje

mesecev zima in tri mesece mraz, kot pravi marsikateri starejši Bločan, poleg tega pa še temperaturna inverzija v dolinah, zaradi katere je snežna odeja dolgotrajna, je privedlo do razvoja bloških smučí.

Začetki smučanja na Blokah Smučanje je zelo stara dejavnost, na kar nas opozarjajo 4500 let stari ostanki, najdeni na Korejskem polotoku. Na zahod se je smučanje razširilo prek severnih dežel, na Bloke verjetno iz Zakarpatske Rusije in je torej staroslovanska dediščina iz 7. stoletja.

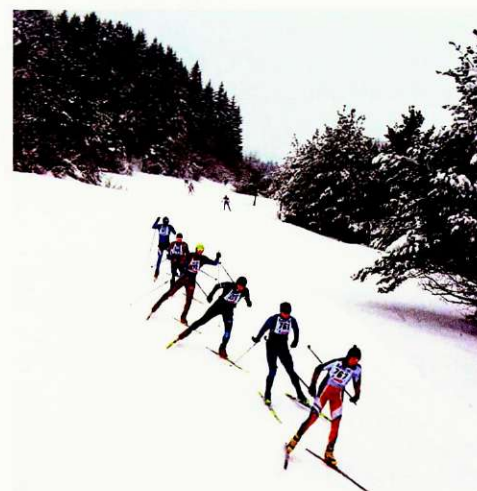
O bloškem smučanju je že davnega leta 1549 pisal vipavski plemič Herberstein, kasneje pa je največji pečat pustil Janez Vajkard Valvasor. V znamenitem delu Slava vojvodine Kranjske iz leta 1689 ugotavlja, da v alpskih deželah smučanja ne poznajo. Na Blokah so verjetno smučali že nekaj stoletij pred zapisom. Valvasor še ni poznal izraza za smučí in je govoril o »dveh lesenih deščicah, četrta palca debelih, pol čevlja širokih in približno pet čevljev dolgih. Sprejati sta deščici ukrivljeni in navzgor zavihanjeni. Na sredi je usnjen jermen, da se vtikajo noge vanj; na vsako nogo

se pritruje po ena taka deščica. K temu ima kmet v rokah še čvrsto gorjačo; to si nastavi pod pazduho, pa se drži ob nji močno nazaj, da mu je v oporo in krmilo, in tako se driča, lahko bi zapisal tudi smuka ali leti po najbolj strmih pobočju. Noben hrib mu ni prestrm, noben z drevjem tako porasel, da se ne bi mogel na ta način smukati po njem ...» Njegov zapis je najstarejši v srednji Evropi, tako štejemo Bloke za zibelko srednjeevropskega smučanja.

Vsestranska uporaba bloških smučí Bloško smučanje, etnološki biser Slovenije, se je razvilo iz potrebe, saj so smučí omogočale starim prebivalcem Blok gibanje v hudih zimah, ko se je debela snežna odeja obdržala tudi do pet mesecev. Smučí so uporabljali pri lovu, sečnji in drugih opravilih, ki zahtevajo gibanje. Z njimi so ob nedeljah in praznikih hodili k maši, uporabljali pa so jih tudi pri pogrebih. Za prevoz krste so imele daljše in širše smučí, ki jih je hranila po ena družina v vsaki vasi. Smučali pa so tudi za zabavo. Zlasti mlajši so spretno vijugali po strmih terenih blizu doma. Ob posebnih priložnostih, zlasti za pusta, so organizirali posebne igre in tekmovanja.

Izdelovanje smučí lahko štejemo za pravo domačo obrt, ki se je razvila iz potrebe. Smučí na Bloški planoti so sprva izdelovali iz brezovega ali javorjevega lesa, včasih tudi jesenovega. Dolge so bile približno 160 centimetrov, široke 8 do 12 centimetrov in debele 1,5 centimetra. Sprednji del so zakrivali na različne načine: z upogibanjem v vreli vodi, nad ognjem, s parjenjem v gnoju ali segreti peči, z vpenjanjem med late v kozolcu. Smučar si je pri zaviranju ali spreminjanju smeri pomagal s kolco, dva metra dolgo palico, na katero se je opiral. Čevlje so si vpeli s stremeni in jermeni, narejeni iz žime ali usnja. Dršno ploskev so mazali s stopljenim lojem ali čebeljim voskom.

Prva oblika bloških smučí je avtohtona. Zaradi izredne geografske in socialne zaprtosti pokrajine se smučanje ni razširilo drugam.

Bloški teki

Potok Bloščica

Vzrok za izumiranje tradicionalnega bloškega smučanja je razvoj modernega smučanja, ki je prodrlo tudi na Bloke. Dokončni udarec mu je zadala italijanska prepoved smučanja in posest smučí med drugo svetovno vojno.

Stare bloške smučí so v muzejih v Sloveniji zelo redke, nekaj jih hranijo v muzejih v Stockholmu, Oslu in na Dunaju. Bloško smučanje v tehničnem pogledu ni vplivalo na razvoj modernega smučanja v Sloveniji, veliko pa je pripomoglo k njegovi priljubljenosti in razširjenosti. Z vsakoletnimi bloškimi teki se oživlja spomin na smučarsko tradicijo; letos bodo v nedeljo, 12. februarja. **D**

Velike Bloke iz zraka

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.bloskiteki.com

Foucaultovo nihalo

Založba Mladinska knjiga

Umberto Eco je profesor semiotike na Univerzi v Bologni in avtor številnih teoretičnih razprav. Svetovno slavo je postal z romanom *Ime rože*, italijanska javnost pa ga pozna tudi kot kolumnista. *Foucaultovo nihalo* je njegov drugi roman, ki ga je napisal leta 1988. Zgodba se dogaja v neposredni sodobnosti, a oči njegovih junakov so zvedavo in strastno uprte v preteklost, ki jo želijo raziskati ali celo prikrojiti po svoje. Gre za skrivnostno – in nevarno! – zgodbo o templarjih, članih viteškega reda iz 12. stoletja, katerih vpliv in moč naj bi se raztezala do današnjih dni, kar na svoji koži izkusi prvoosebni pripovedovalec, še preveč poučen o njenih temačnostih.

Oblasti povedati resnico

Založba *cf.

Edward W. Said je eden največjih literarnih komparativistov pa tudi kritičnih oziroma angažiranih intelektualcev sodobnega časa, ki je začel z visoko teorijo, utemeljil postkolonialne študije, na koncu pa zagovarjal novodobni globalni humanizem. Zbornik z naslovom *Oblasti povedati resnico* (v *Rdeči* zbirki ga je izdala založba *cf.) prinaša pregled Saidovih postorientalističnih spisov, v katerih zagovarja kontrapunktno kritično branje. Vloga kritičnega misleca je slediti vsem glasovom določenega dela, kar se resnice tiče, pa – v skladu z naslovom – ni dovolj samo povedati jo, temveč v njenem imenu tudi delovati.

Zgodovina iz spomina

Založba ZRC

Knjiga *Zgodovina iz spomina* vsebuje ponatis člankov etnologa Vilka Novaka v osmih številkah soboškega *Vestnika* iz leta 1997, v katerih se je kritično odzval na stališča Tiborja Zsige v knjigi *Muravidektol Trianonig* (Od Pomurja do Trianona). Knjiga naj bi pripomogla k boljšemu razumevanju polemike in je zelo zanimivo branje za vse, ki jih zanima dinamična zgodovina Prekmurja v času, ki je odločal o tem, ali bodo Slovenci v tem delu Slovenije dokončno odkriti in prepoznani in ali bo ta del sploh priključen drugim slovenskim pokrajinam. Poleg tega osrednjega Novakovega besedila je v knjigi objavljena še vrsta drugih Novakovih besedil (in tudi besedil drugih avtorjev), ki so bila objavljena v takratni polemiki. Zanimivo, poučno in izvrstno branje.

Branje po izbiri

Društvo Literatura

V zbirki *Novi pristopi* je Literarno-umetniško društvo Literatura (izdaja literarno revijo *Literatura*) izdalo izbor kritičnih zapisov, posvečenih slovenski esejistiki, ki jih je literarni kritik, esejist in urednik dr. Matevž Kos pisal v letih 2001–2004. *Branje po izbiri* je njegova četrta knjiga, naslov zanjo pa si je sposodil pri kritični rubriki ponedeljkovih kulturnih strani Dela, kjer je enkrat na mesec objavljala svoje eseje. Objavljenih je 28 zelo pronicljivih esejev, v katerih piše o knjigah od Denisa Poniža, Edvarda Kocbeka, Ivana Štuhca, Draga Jančarja, Matije Ogrina, Nika Grafenauerja, Tarasa Kermaunerja do Jožeta Pučnika, Vinka Ošlaka, Dušana Lajovca, Boža Repeta, Gorazda Kocijančiča in Igorja Grdine.

Shakespearejevi soneti

Cankarjeva založba

Kdaj je William Shakespeare, genialen dramatik, segel po sonetni izrazni obliki, ni razjasnjeno. Vsekakor je bil dokončni izbor narejen do leta 1609, ko je izšlo 154 njegovih sonetov. Napisani so v klasični angleški sonetni obliki, ki štirinajst verzov deli v tri štirivrstičnice in dvovrstično kitico na koncu. Mojster gledališkega verza je s soneti posegel po formi, ki je v tistem času zagotavljala pesniško veličino. Zbirka *Bela krizantema* prinaša, prvič po Menartovi prepisnitvi pred štiri-desetimi leti, kompletne Shakespeareove sonete v novem prevodu. Srečko Fišer, prevajalski mojster in tudi teoretik, Sovretov nagrajenec, je Shakespeara prevedel po novi prevajalski poetiki, ki ne vztraja več pri formalni strogosti, ampak raje razveže verz na račun večje zvestobe izrazu in besedju. Knjiga je dvojezična, levo teče izvirna angleška verzija, desno pa slovenski prevod.

Staroselci v Evropi

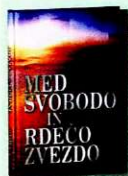
Založništvo Jutro

V okviru projekta *Korenine slovenskega naroda* je junija 2005 potekala mednarodna konferenca *Staroselci v Evropi*. Njen namen je bil zbrati čim več podatkov o naši preteklosti, dejstev in argumentov, ki govorijo bodisi o preselitvah naših prednikov, bodisi o njihovem življenju na sedanjem in okoliškem ozemlju že od prej. Zdaj je izšel zbornik, v katerem so objavljeni prispevki s konference: *Meja med Histri in Veneti v opisu iz leta 1775* (Duša Krmel Umek), *Izum kolesa – gibalo napredka in Primerjava sodobnih evropskih, indoevropskih in nekaterih starih jezikov* (Vinko Vodopivec), *Imena pričajo* (Ivan Tomažič), *Karel Oštir v luči teorije kontinuitete* (Lucijan Vuga), *Onomastika rimskega Norika in sledovi noriških imen ter Istoizvorne besede indoevropskih jezikov v bazi I. DYEN in uporaba* (Jože Rant), *Sorodnosti med starobritanskimi in slovenskimi paleo-etničnimi značilnostmi* (Andrej Rant).

Sveti gral

Založba Učila, Tržič

Knjigo *Sveta kri in sveti gral* treh avtorjev (Michael Baigent, Richard Leigh in Henry Lincoln) so slovenski bralci že lahko brali. Zdaj jo je – zaradi razpite Brownove *Da Vincijeve šifre* založba Učila znova natisnila. Pravzaprav gre bolj za dokumentacijo oziroma za to, da si lahko bralci *Da Vincijeve šifre* pogledajo, od kod je Dan Brown črpal ideje in podatke. Knjiga je izšla že daljnega leta 1982 in medtem se je izkazalo, še posebej v zadnjem času, ko so se ti, ki jim je kaj do resnice, ob razpiti *Da Vincijeve šifre* temeljite lotili kritičnega pretresa problematike, na kateri obe knjigi temeljita, da gre za zgodbe, ki temeljijo na skrivnostnosti in zarotah, kar je ljudi vedno privlačilo, pri čemer pa pogosto najbolj trpita resnica in zdrav razum.

Med svobodo in rdečo zvezdo

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej.

Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic **USPEŠNICA**

347 strani

Cena: 6.200 SIT

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni vodilnih članov.

Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik

519 strani

Cena: 5.000 SIT

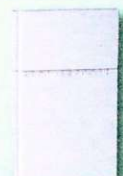
Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne.

Avtor: Albert Svetina **USPEŠNICA**

367 strani

Cena: 6.700 SIT

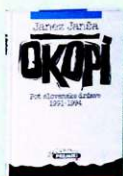
Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot.

Avtor: Tone Kuntner

72 strani

Cena: 2.200 SIT

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994.

Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

309 strani

Cena: 2.200 SIT

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992.

Prodana v več kot 61.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

363 strani

Cena: 2.200 SIT

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: Milan Zver

125 strani

Cena: 2.200 SIT

Pučnikova znanstvena in politična misel

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti.

Avtor: Milan Zver in drugi **ZADNJI IZVODI**

155 strani

Cena: 3.000 SIT

NAROČILNICA:

☐ Naročam tednik Demokracija*, število izvodov: _____

*Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno

PREDNAROČILA do 31. 1. 2006 (označite z x):

- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (uredniki): **Državna ureditev Republike Slovenije** 8.500 SIT
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 4.900 SIT

NAROČILA (označite z x):

- ☐ Jaklič, Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 4.990 SIT
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 6.200 SIT
- ☐ Iz arhivov slovenske politične policije 5.000 SIT
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma** 6.700 SIT
- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **Pučnikova znanstvena in politična misel** 3.000 SIT **ZADNJI IZVODI**

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

ob naročilu

2 (dveh) knjig:

darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462. Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Oživljena kinoteka

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Slovenska kinoteka, osrednja ustanova slovenske filmske zgodovine, spet deluje. Gostom so bili najprej predstavljeni kratki filmi pionirja slovenskega filma Karla Grossmana Na domačem vrtu, Odhod z maše v Ljutomeru in Sejem v Ljutomeru.

Zavrteli so še francoski kratki film Žongler, ki je edina kopija tega filma, najdena prav v Sloveniji, in nemški film Ernsta Lubitscha Ko sem bil mrtev. Dvorano Slovenske kinoteke, ki je bila zaradi slabih tehničnih razmer in dotrajane infrastrukture zaprta od junija 2004, so obnovili po načrtih arhitekta Roberta Potokarja. Zgradbo, katere lastnik je sedaj ministrstvo za kulturo, ki je tudi omogočilo obnovitvena dela, so popolnoma obnovili, jo zvočno izolirali, izvedli akustično sanacijo za predvajanje nemih filmov ter nadgradili zvok in sistem za podnaslavljanje filmov. Pred sanacijskimi deli so bila pridobljena tudi vsa dovoljenja službe za varstvo spomenikov, saj je stavba, v kateri je Slovenska kinoteka, od leta 1975 kulturni spomenik.

Dokup desetih kopij V Slovenski kinoteki je v času njenega zaprtja prišlo do več kadrovskih sprememb. Za direktorja je bil, potem ko je aprila 2005 preminil njen

tedanji direktor Silvan Furlan, že oktobra imenovan Staš Ravter, diplomirani dramaturg iz Maribora, njegov svetovalec za program pa je postal Boštjan Jambrek, ki je na tiskovni konferenci dan pred odprtjem kinoteke predstavil njen program. Slovenska kinoteka razpolaga s 3.800 lastnimi filmi, od katerih jih je samo okrog 1.500 podnaslovljenih. Še vedno bo aktualna medkinotečna izposoja, veliko kopij filmov, najnujnejših je kar 115, pa bodo v kinoteki odkupili ali pridobili z zamenjavo. Letos načrtujejo dokup vsaj desetih filmskih kopij.

Raznolik program Prve mesece po odprtju se bodo na filmskem platnu Slovenske kinoteke vrteli večinoma filmi iz njenega arhiva, prenovljen filmski program pa bodo vsebinsko kmalu nadgradili. Filme, vsak dan bodo predvajali po tri, bodo izbirali po šestih ključih. Slovenskemu filmu bodo namenjeni ponedeljki, poleg tega bodo pripravljali dan slovenskega

filma. Projekcije filmov študentov AGRFT bodo vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu, vsak drugi in četrti ponedeljek pa bo rezerviran za filme neodvisnih ustvarjalcev. V kratkem bodo obiskovalci videli nekaj povojnih jugoslovanskih filmov, stalna rubrika pa bodo tudi predstavitve nacionalnih kinematografij prvi torek in posameznih avtorjev drugi torek v mesecu. Februar bo tako rezerviran za filme Čeha Miloša Formana. Vsak tretji torek bodo na vrsti žanrski filmi, v program pa so bile uvrščene številne nove rubrike, kakršne so Ledolomilci, Petkovi izbori in Biseri. Podroben program Slovenske

kinoteke bo objavljan v Kinotečniku, v dnevnem časopisju in na spletni strani, ki bo prenovljena čez približno dva meseca.

Za bogatejšo zbirko Slovenska kinoteka želi v prihodnosti tudi obogatiti slovenski filmski muzej in za študentske potrebe urediti filmsko knjižnico, zato je začela z akcijo zbiranja kostumografskih in scenografskih skic, načrtov, snemalnih knjig in različic scenarijev. Vsi, še posebej pa dediči filmskih ustvarjalcev, ki doma hranijo stare filmske revije, fotografsko gradivo, kostume, igralske rekvizite in dnevnike, so vabljeni, naj gradivo in podedovane predmete izročijo v hrambo ali podarijo Slovenski kinoteki, kjer zbirajo tudi razne filmske naprave in kopije posnetkov filmov ali samo odlomkov. Ker predračuni in obračuni za posamezne filme kažejo ekonomske razmere v času njihovega nastajanja in so kot taki pomembni za študij filmske ekonomike, so v kinoteki dobrodošli tudi ti. **D**

Boštjan Jambrek in Staš Ravter

Prešernovanje

Slovenci smo včeraj počastili 157. obletnico smrti pesnika Franceta Prešerna. Praznovanje kulturnega praznika pa je potekalo že prej. Tako je bil že 6. februarja tradicionalni literarni večer Društva slovenskih pisateljev in Cankarjevega doma, na katerem so svoje in Prešernove pesmi brali Cvetka Bevc, Milan Dekleva, Petra Kolmanič, Zoran Pevec, Aleksander Peršolja, Andraž Polič, Ivo Svetina in Maja Vidmar. Prireditelj je vodil Matjaž Pikalo, večer pa je spremljal pianist Igor Seme. Živahno je bilo tudi v Prešernovi rojstni vasi Vrbi, kjer je Gorenjski muzej 5. februarja odprl razstavo z naslovom Zdravljica – ambasadorica Slovenije. Na njej so Prešernovo poezijo, še posebej pa njegovo Zdravljico, ki je prevedena v številne svetovne jezike, med drugim v arabščino, bengalščino in kitajščino, v tujih jezikih recitali diplomatski predstavniki v Sloveniji oziroma njihovi pooblašeni predstavniki. Razstavo je odprl veleposlanik Republike Avstrije v Sloveniji Valentin Inzko. Od 2. do 7. februarja je v občini Žirovnica potekala slikarska kolonija na temo dr. France Prešeren, ki sta jo pripravila Kulturno društvo dr. France Prešeren in Zavod za turizem in kulturo. Nastale slike so vse od predvečera praznika dalje na ogled v Čopovi hiši. Prešerna so počastili tudi kulturna društva v sodelovanju z osnovnimi šolami: pri tem velja omeniti zlasti koncert Kulturnega društva Kranjski kvintet z naslovom Naš pesnik, ki je bil na Osnovni šoli Helene Puhar v Kranju, in pesniško čajanko Fige, cvetje

in poezija na kranjski Osnovni šoli Franceta Prešerna. Na predvečer praznika je bila osrednja državna proslava s podelitvijo Prešernovih nagrad, proslave pa so bile tudi v drugih slovenskih občinah, kot sta Ptuj in Gornja Radgona; na proslavi v Kulturnem centru Laško so podelili priznanja Antona Aškerc in priznanja Možnar. Na praznični dan so imeli mnogi muzeji in galerije dan odprtih vrat za obiskovalce, v KUD France Prešeren pa se je začel tradicionalni pesniški festival Trnovski terceti. Z dnem odprtih vrat se je praznovanju slovenskega kulturnega praznika pridružila Slovenska kinoteka, v kateri so si ljubitelji filma lahko brezplačno ogledali pet legendarnih slovenskih filmov. Celodnevni praznični program z naslovom Nagrajenci je pripravila knjigarna Konzorcij, kjer so se med pogovori predstavili dobitniki domačih in tujih nagrad: pesniki in pisatelji pa tudi prevajalci, esejisti, filozofi, koreografi, lutkar in ilustrator. Govorili so o odnosu do nagrad, ki so jih prejeli. L. H.

Matjaž Pikalo

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 9. 2.

11.00 Muzej novejšje zgodovine:

O avstro-ogrske vojnih ujetnikov (1914–1918). Predavanje in prikaz dokumentarnega filma tržaške zgodovinarke dr. Marine Rossi.

Slovenski etnografski muzej: Od 9. 2.

do 31. 3. bo odprta razstava z naslovom Sekira v medu – stripi po motivih poslikave panjskih končnic. Pripravlja jo uredništvo revije Stripburger v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem (SEM), italijanskim združenjem Viva Comix in stripovski knjižnico Serieteket iz Stockholma. Devet avtorjev je izbralo vsak svoj motiv iz zakladnice poslikanih panjskih končnic in ustvarilo stripovsko zgodbo.

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Ep o Gilgamešu

21.00 KUD France Prešeren: Trnovski terceti: Kajetan Kovič, Iztok Geister, Otto Tolnai (Madžarska)

PETEK, 10. 2.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, Slovenski komorni zbor, dirigent: George Pehlivanian, violina Tasmin Little

19.30 MGL: R. Harling: Jeklene magnolije

20.00 Gledališče za otroke in mlade, Ljubljana: B. Kobal in S. Verč: Satirični kabaret Zafkon

21.00 KUD France Prešeren: Trnovski terceti: Aleš Muster, Jana Putrle, Eugeniusz Tkaczyszyn – Dycki (Poljska)

SOBOTA, 11. 2.

19.30 SNG Drama: V. Bartol: Alamut

20.00 SNG Opera in Balet Ljubljana: Balet S. Prokofjev: Romeo in Julija

20.00 MGL Mali oder: A. Neilson: Zašita

20.30 Cankarjev dom: Zoran Predin, Žive legende in Orkester. Gost: Boris Cavazza. 10. koncert za zaljubljene.

NEDELJA, 12. 2.

11.00 Cankarjev dom: Sedmerček. Pravljični abonma Janeza Bitenca: O palčku Čopku in čudežni skrinjici

20.00 Gledališče za otroke in mlade Ljubljana: J. Mortimer, B. Cooke: Kadar mačke ni doma; gostuje Špas teater.

20.30 Cankarjev dom: Zoran Predin, Žive legende in Orkester. Gost: Boris Cavazza. 10. koncert za zaljubljene.

PONEDELJEK, 13. 2.

19.30 Mestna hiša: Godalni kvartet Akademije za glasbo, Godalni kvartet Violonti. Iz cikla: »Dobimo se na Magistratu«. Vstop prost.

20.00 Gledališče za otroke in mlade Ljubljana: D. Fo: Naključne smrti nekega terorista. Gostovanje Gledališča Koper Teatro Capodistria.

20.30 Cankarjev dom: Zoran Predin, Žive legende in Orkester. Gost: Boris Cavazza. 10. koncert za zaljubljene.

TOREK, 14. 2.

17.30 MGL: J. Boko: Gledališka ura

19.00 Cankarjev dom: Fenomen teologije osvoboditve. Predava dr. Albin Kralj. Brezplačne vstopnice.

19.30 Slovenska filharmonija: Trio Tel Aviv

SREDA, 15. 2.

18.00 Knjižnica Otona Župančiča: Biseri Južne Amerike. Potopisno predavanje Roka Kofola.

19.00 Cankarjev dom: Zakaž neoliberalizem potrebuje razizem pri ukinjanju socialne države? Predava: doc. dr. Vesna Leskošek. Brezplačne vstopnice.

20.00 SNG Drama: C. McPherson: Jez

Godne za možitev

Monika Maljevič

Pusto podeželsko življenje sester Bennet poživi prihod potencialnih snubcev. Vendar njihovi začetki niso preveč obetavni.

Keira Knightley kot Elizabeth je ena od petih sester družine Bennet, katerih edino razvedrilo je prihod potencialnih snubcev na podeželje. Eden takih je premožni Bingley, ki se zaljubi v Elizabethino sestro Jane, toda njuno razmerje zaradi obojestranske sramežljivosti nikakor ne vzcveti. Bingleyja spremlja prijatelj Darcy (Matthew MacFadyen), ki pa se vede zelo vzvišeno in zadržano, kar Elizabeth ni niti najmanj všeč. Dodatne obtožbe o Darcyjevi nepoštenosti Elizabeth prepričajo, da zavrne Darcyjevo snubitev. S pobegom najmlajše hčerke Lydie pa se nad Bennete zgrnejo številne tegobe, toda na srečo jim priskoči na pomoč prav tisti, od kogar Elizabeth to najmanj pričakuje, kar dodobra spremeni njeno mnenje.

Ko se v bližnjem dvorcu nastani mladi, neporočeni in premožni Bingley, v družini Bennet završi. Hčerke so vse godne za ženitev in Bingley s svojim najboljšim prijateljem Darcyjem je poleg mladih častnikov, nastanjenih v vasi, eden najbolj zaželenih snubcev za vsako mladenko.

Njegovo zanimanje zbudi najstarejša gospodična Bennet, lepa in umirjena Jane, njena sestra Lizzie pa se zaplete v bitko spolov s čednim in na prvi pogled nadutim Darcyjem. Čeprav se pogosto vidita in so njuna srečanja dokaj burna, vseeno ne kaže, da bi si bila usojena. Kljub temu pa se Lizzie ni pripravljena sprijazniti in privoliti v zakon z daljnim sorodnikom Collinsom, kar povsem presune in razočara njeno mamo, ki je upala, da bo lahko oddala vsaj eno hčerko.

Ko Bingley nenadoma odpotuje in z Jane ne ohrani nobenih stikov, je Lizzie prepričana, da je za to kriv Darcy. Očitkov nikakor

Pride & Prejudice

Režija: Joe Wright

Scenarij: Deborah Moggach po romanu Jane Austen

Produkcija: Debra Hayward, Liza Chasin, Tim Bevan

Igrajo: Keira Knightley, Talulah Riley, Donald Sutherland, Matthew MacFadyen, Simon Woods, Brenda Blethyn, Rosamund Pike

Premiera: 9. 2. 2006

Distribucija: Karantanija Cinemas

ne skriva in nekaj časa se zdi, da bo vsako njuno srečanje odslej polno sovraštva. A ko se najmlajša Bennetova hčerka Lydia skoraj zaplete v škandal, se Lizzie končno zave, kakšna je prava narava njenega odnosa z Darcyjem.

Njuna zgodba Čeprav je bil klasični roman Jane Austen že nekajkrat prej prirejen za televizijo, so ga za veliko platno doslej priredili le enkrat, leta 1940, ko sta v glavnih vlogah nastopila Laurence Olivier in Greer Garson. Različica zgodbe je bila predvsem romantična komedija. V desetletjih po njej se je zgodba med Lizzie in Darcyjem pojavljala v različnih oblikah in različnih filmih, med drugim nanjo namigujeja filmski uspešnici o prikupni Bridget Jones. Zato so se odločili, da je skrajni čas, da izvirna zgodba spet pride na veliko platno.

Tokrat dogajanje ni prikazano slikovito in idealizirano, kot je bilo doslej v navadi. Film je realističen in pristen. Zgodba se dokaj zvesto drži romana, odstopa le v nekaterih podrobnostih, ki pa pomagajo občinstvu razumeti ozračje tistega časa. Bolj je poudarjen razlog, zakaj se morajo dekleta nujno poročiti, čeprav se na prvi pogled zdi, da je družina dokaj premožna. Hkrati je film zastavljen predvsem kot Lizzina zgodba. V nasprotju s knjigo Lizzie vse skrivnosti zadržuje v sebi in to jo zelo obremenjuje.

Scenaristka se je zelo potrudila, da je kar najbolj ohranila bogat jezik, značilen za roman. Seveda ni mogla dialoga dobesedno prepisati, a kjer se je dalo, je uporabila iste besede kot Jane Austen. Ne nazadnje je roman taka knjižna uspešnica, da ga številni oboževalci znajo dobesedno na pamet. **D**

Lahko noč in srečno

Čas tik po drugi svetovni vojni je v ZDA zaznamoval senator Joseph McCarthy, ki je izvajal strašljiv lov na domnevne komuniste in njihove privrženice.

Za obtožbo in socialno izobčenje so bile dovolj že povsem izmišljene govorice. Ena redkih, ki sta se temu upala upreti, sta bila televizijski napovedovalec Edward R. Murrow, upodobil ga je David Strathairn, in njegov producent Fred Friendly, igra ga George Clooney, ki sta kljub šikaniranju sledila svojemu moralnemu prepričanju.

Zgodovinska drama govori o zgodnjih letih televizijskega novinarstva v Ameriki v 50. letih prejšnjega stoletja. V ospredju je resnični spor med televizijskim novinarjem Edwardom R. Murrow in senatorjem Josephom McCarthyjem (v filmu so uporabljeni nekateri senatorjevi resnični govori). Kontroverzni Murrow, njegov producent Fred Friendly ter zvesto osebje, ki ga sestavljajo novinarji Don Hewitt, Joe Wershba, Palmer Williams, Jesse Zousmer, John Aaron, Charlie Mack in Eddie Scott, poročajo o

dejstvih in razsvetlujejo javnost. Najtrši oreh je raziskovanje laži in provokacij senatorja McCarthyja med njegovim lovom na komuniste. Ko slednji za komunisto obtoži Murrowa, da bi zatrl njegov napad, pride do javnega spora. Kljub ustrahovanju in grožnjam ekipa CBS nadaljuje z delom in je še odločnejša. S pogumom in vztrajnostjo ji uspe senatorja privedi pred senat in onemogočiti njegovo nadaljnje početje. Končno pridejo na dan njegove laži in ustrahovalna taktika. Murrowu uspe, toda s svojim osebjem mora plačati hud davek. Čas oddajanja je prestavljen na nedeljo in ostane mu le še pet oddaj. Vendarle pa krčevit boj med njim in senatorjem odmeva še danes, delo televizijske ekipe, ki se je ukvarjala s kočljivimi temami, kot so rasno razlikovanje, zapostavljanje črncev in priseljencev, pa je zgled za visokokakovostno televizijsko novinarstvo. M. M.

Good Night and Good Luck

Režija: George Clooney

Scenarij: George Clooney, Grant Heslov

Produkcija: Steven Soderbergh, Jennifer Fox, Ben Cosgrove

Igrajo: David Strathairn, George Clooney, Robert Downey Jr., Patricia Clarkson, Jeff Daniels, Tate Donovan, Ray Wise, Frank Langella

Premiera: 9. 2. 2006

Distribucija: Cinemania group

Na kratko

Homoseksualna kavbojska romanca Gora Brokeback je pobrala osem nominacij za nagrado OSKAR, ki jo podeljuje AMERIŠKA FILMSKA AKADEMIJA. Film je med drugim prejel nominacijo za najboljši film, nominaciji pa sta dobila tudi režiser Ang Lee in igralec glavne moške vloge Heath Ledger. S po šest nominacijami so na drugem mestu izenačeni filmi Crash, Lahko noč in srečno ter Spomini gejše.

Gora Brokeback je dobil nominacije tudi za stransko žensko vlogo (Michelle Williams), stransko moško vlogo (Jake Gyllenhaal) in priredbo scenarija (Larry McMurtry in Diana Ossana) po zgodbi Annie Proulx. Med najboljšimi filmi so nominirani še filmi Capote, Lahko noč in srečno ter München in Crash. Med poražence v tej kategoriji sodi film o življenju glasbenika Johnnija Casha Walk the Line, vendar pa sta za tolažbo nominacijo prejela dobitnika zlatega globusa Joaquin Phoenix in Reese Witherspoon za glavno moško in žensko vlogo. Slabo se je odrezal tudi filmski spektakel o priljubljeni opici King Kong, ki je pobral nekaj nominacij za »tehnične« oskarje. Režiser Steven Spielberg je tudi letos med nominiranci, in sicer za film München, ki je prejel skupaj pet nominacij. Podelitev oskarjev, ki jo bo 5. marca v Los Angelesu vodil komik John Stewart, bo z nestrpnostjo pričakoval George Clooney, ki si je prislužil tri nominacije.

V filmskem studiu v Pragi je pretekli teden padla prva klapa filma o JAMESU BONDU z naslovom Casino Royale, v katerem bo v naslovni vlogi nastopil britanski igralec Daniel Craig. Največji del filma bodo posneli na Češkem, in sicer v Pragi in Karlovih Varih. Nekaj prizorov bodo predvidoma posneli na Bahamih, nekaj pa v Italiji in Veliki Britaniji. Svetovna premiera 21. filma o Jamesu Bondu, ki se navdihuje pri

romanu Iana Fleminga iz leta 1953 in v režiji Novozelanda Martina Campbella, bo predvidoma novembra letos. Daniel Craig bo prvič upodobil najslavnejšega tajnega agenta na svetu. Vloge še niso dokončno razdeljene, kar še posebej velja za izbiro Bondovega dekleta, trdijo v družbi Stillking Films.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Še vedno mlad

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Hyundai getz 1,4 GL – hud car

Najmladostnejši in tudi najmlajši v Hyundaievi ponudbi je mali getz, mestni avtomobil, ki se je v prvi generaciji prodal že v več kot 550.000 primerkih. Pred kratkim so ga prenovili je spet je postal zanimivejši za kupce, ki želijo za svoj denar kar največ, hkrati pa s trendovskim svežnjem opreme »hud car« zna pritegniti mlade.

Malenkosti, ki štejejo Getz je kljub zasnovi, ki temelji na leta 2002 predstavljenem modelu, še vedno simpatično in privlačno vozilo v razredu majhnih avtomobilov. S prenovi je dobil maslo z bolj zaviranimi lučmi in zajetnejšim odbijačem, zadaj pa je meglenka po novem nameščena na sredino odbijača. Spremembe v notranjosti se nanašajo predvsem na nove barvne kombinacije, med katerimi vsekakor izstopa tista iz paketa »hud car«. V testnem primeru rdeča, lahko je tudi modra, ustvarja razgibano in zelo všečno kabino, saj so obarvani sedeži, obloge vrat ter v

usnje oblečena prestavna ročica in volanski obroč. Serijsko so v tem primeru dodani tudi zadnji spojler, klimatska naprava, voznikova zračna vreča, radio s CD-predvajalnikom in gumbi za upravljanje na volanskem obroču ter daljinsko centralno zaklepanje. Vsekakor manjkata vsaj možnosti doplačila za še eno zračno vrečo in ABS. Še boljše bi bilo, če bi bila oba dodatka

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HYUNDAI GETZ 1,4
vrsta motorja	štirivaljni, bencinski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1399
moč v kW (KM) pri vrt./min	71 (97) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	125 pri 3200
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3825 x 1665 x 1490
medosna razdalja v mm	2455
prtljažnik v litrih	254/977
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1000
največja hitrost v km/h	174
pospešek 0-100 km/h v s	11,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,5/5,1/6,0
poraba na testu v l/100 km	7,4
cena vozila v SIT	2.166.081

že med serijsko opremo, saj bi bila cena še vedno zelo ugodna, tako pa sta prihranjena za bogatejši paket TOP-K, ki je slabih 130.000 SIT dražji, a ne ponuja takšnih barvnih kombinacij.

Za daljša potovanja Zaradi dokaj visokega ohišja je tudi prostora v notranjosti povsem dovolj. Vozniku se ni težko udobno namestiti in navdušen bo nad opaznim napredkom pri kakovosti izdelave.

Sami sedeži so razmeroma trdi, zaradi podvozja pa je vožnja udobna in neutrujajoča. Pri naslednji generaciji se inženirji lahko še bolj potrudijo pri vodljivosti, ki seveda zadostuje vsakodnevnim zahtevam, vendar so nekateri evropski tekmeči še vedno spredaj. Lega na suhi cesti je dobra tudi zaradi širokih gum na testnem vozilu, za zimske razmere pa bi bile zaradi nizke mase vseeno primernejše ožje.

Sodobna tehnologija Zelo dobro se v prenovljenem getzu počuti novi bencinski štirivaljnik. Nad 1,4

litra delovne prostornine po novem opravlja delo šestnajst ventilov, ki jih krmilita dve odmični gredi. Hladen se nekoliko obotavlja, ko se ogreje na delovno temperaturo, pa zelo ubogljivo sledi voznikovim ukazom in z 71 kW (97 KM) povsem zadostuje velikostnemu razredu. Tako s pospeški kot s porabo. V prostem teku je v kabini skoraj neverjetno tih, (pre)glasen postane le ob priganjanju v gornje območje vrtljajev, ki ga kljub zasnovi 16V ne mara preveč. Žal mu slabše sledi menjalnik, ki je malce prepočasen in premalo natančen, da bi bili lahko posebej navdušeni nad njim. Ko bodo pri Hyundaiu dodelali še teh nekaj malenkosti, bo getz zares zlahka premagoval svoje tekmece. Že sedaj jim pošteno meša štrene z ugodno ceno in dobljeno vrednostjo, saj je ta čas dejansko eden najboljših nakupov v razredu. Predsodkov o korejskih izdelkih so se kupci, če sodimo po prodajnih številkah, že otresli, getz pa je po novem spet mlad in mladim v prvi vrsti tudi namenjen. **D**

Novice

BMW Z4 COUPE / Z4 M COUPE

Pri BMW so posredovali v javnost prve uradne fotografije in tehnične podatke o novem serijskem kupeju na podlagi modela Z4, ki so ga v študijski obliki prvič predstavili preteklo jesen na avtomobilskem salonu v Frankfurtu. Ob prihodu na trg bodo kupci lahko izbirali med dvema izvedbama. Z4 coupe brez dodatne črke M bo za zdaj na voljo le v izvedbi 3.0 si (265 KM), izvedba M coupe s šestvaljnim bencinskim motorjem, ki lahko mobilizira 343 KM, pa predstavlja vrh ponudbe.

LANCIA DELTA Na spletu sta se pojavili prvi dve skici in še nekaj dodatnih fotografij, na katerih je viden naslednik modela delta, ki bo zasnovan na enaki platformi kot novi stilo, vendar z daljšo medosno razdaljo in bo meril v dolžino okrog 4,4 metra. Prikazujejo 3D-

model nove delte, pri katerem je lepo vidna sorodstvena vez z leta 2003 predstavljeno konceptno fulvio in študijo stilno. Po neuradnih namigih se lahko nadajamo, da se bodo zadnja bočna vrata odpirala v tako imenovanem samomorilskem slogu.

PSA PEUGEOT CITROËN PSA Peugeot Citroen predstavlja dva prototipna avtomobila na hibridni dizelsko-električni pogon, peugeot 307 in citroen C4 hibrid HDi. Avtomobila sta korak naprej na področju manjše porabe goriva in zmanjšanja CO₂ v izpuhu. Prav tako ponujata večjo udobnost pri vožnji v vseh okoliščinah, zlasti v mestnem prometu. Povprečna poraba dizelskega goriva je 3,4 litra na 100 kilometrov in 90g CO₂ na kilometer, kar so za 25 odstotkov boljše vrednosti kot pri podobnih vozilih z bencinskim hibridnim pogonom.

AUDI R10 Novi audi R10 je na testnih vožnjah v Sebringu na Floridi dokazal, da je ambiciozni cilj družbe AUDI AG popolnoma realen. Audi se na dirki 24 ur Le Mansa za skupno zmago namreč namerava potegovati z vozilom z dizelskim motorjem. Zadnji dan uradnega zimskega testiranja za ameriško prvenstvo

American Le Mans Series (ALMS) sta Dindo Capello in Frank Biela z obehma audijema R10 dosegla najhitrejše čase vseh treh dni.

Radio Krka
106.6 MHz

Kralji dizajna

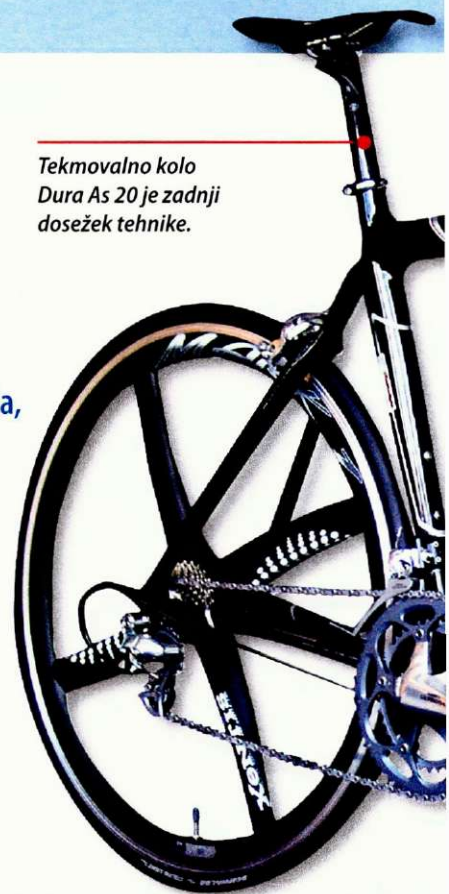
Aleš Kocjan

Če je nekoč veljalo, da je pri stvarih in izdelkih pomembna predvsem njihova uporabnost, postaja v zadnjih letih čedalje pomembnejši tudi njihov dizajn. Tega se zavedajo tudi podjetja, ki se trudijo, da bi bil izdelek poleg tega, da je uporaben, tudi lep na pogled in sodoben.

Podjetja že dolgo časa vedo, da so lahko izdelki še tako uporabni in kakovostni, pa med kupci ne dosegajo takšnega zanimanja, kot bi ga dosegli, če bi bili tudi lepo oblikovani.

Tudi zaradi tega podjetja že nekaj časa zaposlujejo grafične in industrijske oblikovalce, ki so vsaj toliko plačani kot inženirji, ki razvijajo izdelke, včasih pa tudi bolj. Čedalje več pa je tudi podjetij, ki se redno prijavljajo na natečaje, kjer se njihovi izdelki potegujejo za najrazličnejše oblikovalske nagrade. Za eno najprestižnejših nagrad s tega področja velja nagrada red dot, ki jo že vrsto let podeljuje nemški center za dizajn Nordrhein Westfalen. Lani se je za to nagrado potegovalo kar 1.857 izdelkov iz 36 težav, nagrajena pa jih je bila samo četrtnina. Poglejte si nekaj oblikovno najboljših dosežkov. **D**

Tekmovalno kolo Dura As 20 je zadnji dosežek tehnike.

Adidasovi športni copati trdoto podplata samodejno prilagajajo terenu.

Podvodne ure Nike je skorajda škoda za v vodo.

Ličen mobilni telefon iz družine LG Electronics Inc.

Gorenjev pralni in sušilni stroj bi lahko mirno postavili tudi na vesoljsko postajo.

Kavni aparat, ki bi ga marsikdo rad imel v svoji kuhinji

Applov iPod – preprost in učinkovit

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved
za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija
s šestdnevno vremensko napovedjo.

Samsungov kamkorder ni
večji od škatle cigaret.

Kozarec, ki daje vtis
pijače v notranjosti

Samsungova
telefonska centrala.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobitelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Slovenijo bo v Torinu zastopalo 41 športnic in športnikov.

Olimpijada Agnellijevih

Lovro Kastelic, foto: Bor Slana

Jutri (10. februarja) se bodo v Torinu s slovesnim odprtjem začele 20. zimske olimpijske igre. Olimpijski ogenj bo ugasnil 26. februarja.

Na jutrišnjem slovesnem mimohodu, ki ga bo ugasil režiser Marco Balich, bo več kot 2.500 športnic in športnikov iz rekordnih 85 držav vkorakalo v dvajsete zimske olimpijske igre. Med njimi tudi 41-člansko slovensko olimpijsko moštvo, od katerega pa ne smemo pričakovati preveč.

Zanimivo, da bo od celotnega slovenskega zastopstva le umetnostni drsalec Gregor Urbas dejansko del osrednje olimpijske vasi. Vsi drugi bodo Torino, ki je pri 239 metrih nadmorske višine le malok-

daj deležen prave zimske idile, opazovali bolj od daleč in zviška. Iz 100 km oddaljenih visokogorskih vasic. Bardonecchia bo gostila deskarje na snegu, Cesana San Sicario biatlonce, v Cesani Pariol bo tekmoval nasploh prvi slovenski zastopnik v sankanju Domen Pocič, iz San Salaria Friateve bomo nestrpno pričakovali vesele novice po nastopu Tine Maze, v Pragelatu bodo skakali in tekli, vasica Sauze d'Oulx – v 19. stoletju ekskluzivno letovišče za torinsko aristokracijo – bo gostila akrobatsko smučariko in smučarja, v znamenitem

Sestrieru pa bodo sezono reševali naši alpski smučarji.

Gianni Agnelli (post festum)

Novejšo zgodovino Torina zaznamujeta pravzaprav dve obdobji. Leta 1861 je mesto postalo prestolnica novoustanovljene Združene Italije, zatem pa se je preoblikovalo v industrijsko središče, ki ga poznamo po tovarni Fiat. Prestol je zasedla družina Agnelli, piemontska dežela pa je postala njihovo kraljestvo. Do koder je seglo oko, je bilo Agnellijevo. Tudi v najbolj zakotnih

gorskih predelih ob italijansko-francoski meji so si iz nič ustvarjali svoje počitniške postojanke. V 30. letih prejšnjega stoletja je tako – visoko nad dvema tisočakoma – nastal Sestriere, ki je bil nekoč izključno v rokah Agnellijev, danes pa je mondeno zimsko letovišče, ki bo gostilo najboljše tekmovalce v alpskem smučanju.

In ko si je leta 1999 pred 109. zasedanjem tedaj močno skorumpiranega Mednarodnega olimpijskega komiteja Gianni Agnelli zaželel še olimpijski posladek na svojem dvorišču, ga je seveda nekoliko presenetljivo, a vendarle brez pretiranih težav tudi dobil. V finalu je bil švicarski Sion ugnan s 53 glasovi proti 36; Agnellijeva deželica Piemont pa je takrat zlahka opravila tudi s »slovensko« kandidacijo treh dežel. Denar je seveda sveta vladar; vse to pa govori, kako močan je bil vpliv Giannija Agnellija, ki je leta 2003 umrl.

Da bi pokončno zastopali naše barve

Na slovesni prireditvi ob predstavitvi slovenske reprezentance je **minister za šolstvo in šport Milan Zver** slovensko reprezentanco oklical za pokončne ambasadorje naše države. Posebej je poudaril, da od njih pričakujemo le troje: da poskrbijo za rezultat, ki jim bo veliko pomenil, da jim bodo ZOI ostale v lepem spominu in da pridejo zdravi domov. Z ministrom smo naredili kratek pogovor.

Kaj pričakujete od slovenskih športnic in športnikov na letošnjih zimskih olimpijskih igrah in na koga stavite?

Želim, da bi vsak izmed naših športnikov pokončno zastopal naše barve. Da bi nas s svojo srčnostjo, športnim duhom in fair playem navdajali s ponosom in da bi tudi rezultatsko dobro izkoristili priložnost, ki so si jo prigarali. Življenje vrhunskega špor-

Milan Zver

tnika je marsikdaj kruto. Prinaša neprestano in našim očem skrita odrekovanja, obilo bolečin in majhnih razočaranj. K sreči pa je nekaterim redkim dano okusiti slast sodelovanja na olimpijadi. Za večino naših 41 herojev bo to vrhunec njihove kariere in največji obliž na vse rane in praskе, ki so se z leti nabrale. Zato je vsak izmed njih že nagrajen in za vedno zaznamovan s častnim mestom v naši športni zgodovini. Verjamem, da se naša dekleta

Piemontske igre? Zdi pa se, da za kandidaturo Torina država Italija sploh ni stala. Kako bi sicer razumeli prvotno zavrnitev obljubljenih finančnih pomoči v višini 64 milijonov evrov s strani italijanske vlade, ki bi zakrpala »olimpijsko« luknjo? Kako lahko razumemo, da je večini strank, tako tistih na oblasti kakor tistih v opoziciji, popolnoma vseeno, ali bo v Torinu kdo smučal ali ne? Vladni pooblaščenec za igre Mario Pescante je še mesec dni pred začetkom naznanjal bankrot iger, v katere je tako ali tako že všteta izguba 41 milijonov evrov od celotnega proračuna 1.223 milijonov evrov. Tudi vstopnice (še) ne gredo za med, na voljo jih je še tretjina. Olimpijskega ozračja v Juventusovem mestu še ni čutiti. Veliko domačinov se bo v času iger izselilo. Številni so se že odločili za zimski oddih v tropskih krajih. Predstavniki sindikatov za zdaj zagotavljajo, da stavke iger ne bodo ogrozile, vendar delavci v prometu in na televiziji že svarijo. Pravijo, da bodo največ preglavic povzročali protestniki in promet.

Igre zagotovo ne bodo dosegle lillemmerskih, kjer je prevladovalo nepozabno navijaško ozračje. Ali pač ... Ali nemara Italijani – mojstri improvizacije in lepega videza – napovedujejo ponovitev olimpijskih iger v Atenah, kjer se je kaotični prolog prelevil v sanjsko pravljico?

In naši predstavniki? Slovenci bomo tokrat čakali predvsem na petek, 24. februarja, ko se bodo ob pol desetih na olimpijsko progo pognale najboljše veleslalomistke, med katerimi želi po kar najvišjem mestu poseči tudi Tina Maze. Za vse najzvestejše navijače pa tole:

in fantje tega zavedajo in da jih bo zavest o tem na tekmovališčih še dodatno spodbudila.

Največ upov za dobre uvrstitve polagam na skakalce, na Tino Maze in naše biatlonke. Upam, da se bo odprlo tudi deskarju Dejanu Koširju in še kakšnemu posamezniku.

Se boste iger nemara udeležili tudi v živo kot navijač?

Po tradiciji bom v Torino odpotoval v vlogi športnega mini-

enodnevni aranžma stane 30.000 tolarjev; vstopnico boste prejeli na avtobusu, ki bo iz Ljubljane odpeljal ob polnoči. Tistim, ki naših predstavnikov ne boste utegnili spremljati v živo, pa RTV Slovenija ponuja kar 220 ur olimpijskega programa oz. 14 ur na dan.

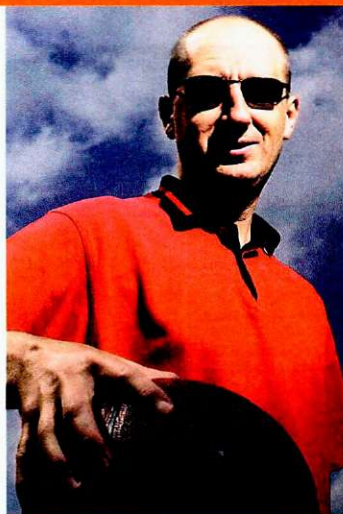
Kljub rezultatsko klavni zimi bodo apetiti pred ZOI narasli do neslučenih višin. Za (lažne?) skomine so ne nazadnje poskrbeli že odborniki za vrhunski šport pri OKS, ki so kompaktni ekipi dvajsetih športnikov in desetih športnic z izpolnjenimi normami tradicionalno pridali še popolno nogometno postavo tistih (štiri alpske smučarje, tri biatlonce in štiri tekače), ki olimpijske norme niso izpolnili. Škandala, katera športna panoga je bliže finančnemu koritu, zdaj ne gre iskati; treba pa je opozoriti na večna dvojna merila. Naj se že enkrat vzpostavijo kvalificirana merila, ki bodo jasno opredeljena in bodo na olimpijskih igrah natančno določala naslednje kriterije: vrhunskost, potrditev kakovosti, predstavitev in uveljavitev najobetavnejših (ki šele prihajajo), popularizacijo nepopularnih in deficitarnih športnih panog. OKS pa je tudi letos z dvojnimi merili pri končni sestavi reprezentance zanel takšno zmedo, ki bo nekaterim omogočila (donosni) turizem.

Po besedah generalnega sekretarja OKS Toneta Jagodica bo projekt olimpijskih iger v Torinu stal 173 milijonov tolarjev. Slovenija tokrat ne bo imela svoje olimpijske hiše. »Pravega zanimanja za hišo ni bilo. Od visokih gostov se je našemu vabilu do zdaj odzval le minister za šolstvo in šport Milan Zver.« **D**

stra. Predvidoma na sklepni del iger, ko si bom ogledal več tekem. Skupaj s slovenskimi navijači pa bom prav gotovo najbolj stiskal pesti na tekmi ženskega veleslaloma.

Katera disciplina vam je še posebej pri srcu?

Od olimpijskih športov najbolj uživam v hokeju, seveda pa bom s posebno nestrpnostjo spremljal predvsem skoke, biatlon in ženski veleslalom.

Prosta presoja

Esad Babačić

Pred dnevi sem slišal opazko, da je Anja Paerson »podarila« zmago svoji najhujši tekmici Janici Kostelić, ki je spet suvereno odpeljala drugi tek slaloma.

Resda je Švedinja zajahala količek in izpadla, a to še zdaleč ne pomeni, da je svoji nasprotnici kar koli podarila. Če bi bilo tako preprosto, potem bi bila Anja z naskokom prva smučarka sveta, kar pa za zdaj še ni. Že nič kolikokrat se je zgodilo, da je takole »podarila« zmago, ki jo je že imela v žepu. Dejstvo, da se ji to kar pogosto dogaja, govori v prid tezi, da je Paersonova psihološko manj trdna od Janice, ki zmaguje tudi z glavo. Hrvatica je preprosto manj obremenjena, kar kaže tudi njeno »drsenje«, ki mu ni para. Anja vozi precej bolj agresivno in dobiva z močjo, kar pa ni vedno dovolj. Ko je treba odpeljati mehko, se hitro znajde v težavah. Še posebej če ji za vrat diha najboljša smučarka tega trenutka. Zato je težko govoriti o »darilih«. Če bi bila pred njo katera druga smučarka, bi morda še držalo, tako pa se s tem ne morem strinjati.

Občudujem rokometaše, ki ob vsem, kar se jim dogaja na igrišču, ohranijo mirno kri, ko stopijo na sceno sodniki. Toliko čudnih odločitev, kot smo jih lahko videli na pred kratkim končanem evropskem prvenstvu v Švici, redko vidimo na kakšnem velikem tekmovanju. Sodniška slepota res nima meja, ko gre za to zanimivo igro z žogo. Velikokrat smo že pisali o ohlapnih pravilih, ki dovoljujejo prevlado proste sodniške presoje, ki naredi precej škode sami igri. Očitno pa je bilo o tem povedanega še premalo, saj se na tem področju ni spremenilo veliko. Vse večkrat se celo dogaja, da sodniki pljunejo v lastno skledo, o čemer smo se lahko prepričali na nekaterih tekmah. Kar nekaj je bilo primerov, ko sta se glavna »raznašalca« pravice razšla glede svoje sodbe. Najpogosteje se je to dogajalo pri piskanju prekrška v napadu, ki je lahko v rokometu zelo hitro tudi navaden prekršek v obrambi. Malo je manjkalo, pa bi se na eni od tekem glavna »pravičnika« sprla zaradi ene od takšnih dvomljivih situacij. Igralci so to začutili in obkrožili sodniški dvojec, ki se je pogajal okrog ene žoge. Na koncu so bili »poraženci« še bolj prepričani o storjeni jim krivici. Takšna zmeda lahko precej vpliva na potek srečanja, zato se slednje lahko kaj hitro prevesi na eno ali drugo stran. Igralci doživljajo takšne krivice precej čustveno, zaradi česar zgubijo igralski ritem. Včasih so sicer nevidni sodniki tisti, ki močno pomagajo, da na koncu nekdo zmagaja.

O pedofilih niti za zaprtimi vrati ne smemo grdo govoriti.

Tožilka užalila pedofila

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Pedofil, ki je leta zlorabljal pastorka, fantka in punčko, je užaljen v svoji časti. Tožilka, ki ga je domnevno užalila z zlorabo položaja, je obsojena na pogojno kazen.

Pred dnevi so pedofili dobili novo bitko za svoje »dostojanstvo«. Koprška državna tožilka Nataša Kuštra Valentič je bila obsojena (sodba še ni pravnomočna) na dva meseca zapora pogojno za eno leto, ker je »kršila človekovo dostojanstvo z zlorabo položaja ali pravic«. Zagovarjala je namreč obtožnico proti pedofilu, ki je več let zlorabljal svoja pastorka, fantka in punčko. V sklepnih besedi (v takšnih primernih je javnost izključena) je omenila, da je obtoženemu očitno vseeno, ali zlorablja fantka ali punčko, odraslega ali otroka, in tudi, da bi mu bilo verjetno vseeno, če bi zlorabljal ovco. Enako formulacijo je omenila tudi v pritožbi na višje sodišče in si zato prislužila še dodatno kvalifikacijo kaznivenga dejanja, pedofilovo dostojanstvo je namreč nadaljevano kršila.

Pedofil, ki je zlorabljal svoja pastorka in bil za to že pravnomočno obsojen na pet let in pol zapora, se je očitno čutil prizadet v svoji časti, čeprav tožilkinega sklepnega govora in tudi pritožbe nihče razen nav-

zočih po uradni dolžnosti ni slišal. On vendar ne zlorablja ovac, njemu zadostujejo fantki in punčke!

Najprej je dal prijavo za pregon po uradni dolžnosti, vendar je bila njegova zahteva zavrnjena. Potem je državno tožilko tožil kot zasebni tožnik. Prvostopenjsko sodišče v Kočevju ga je uslišalo in koprsko državno tožilko na prvi stopnji spoznalo za krivo. Tožilko so seveda v službi suspendirali. Poleg tega je njeno ime objavljeno v časopisih kot

imena vseh drugih obsojencev z izjemo pedofilov in posiljevalcev.

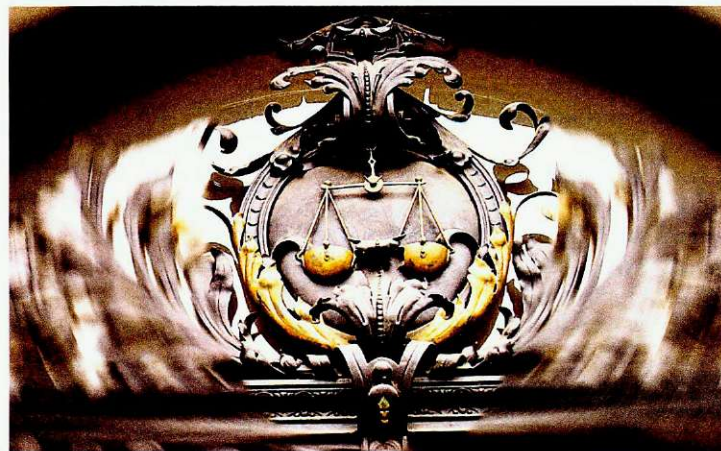
Kakšna sprevržena logika! Ne govorite pregrdo o pokvarjencih, sicer se lahko znajdete skupaj z njimi za rešetkami. Vaše ime bo celo zablistelo v časopisih. Če pa bi namesto tega uničili nekaj otroških življenj, vas nihče ne bo vlačil po zobeh. Niti za zaprtimi vrati sodnih dvoran ne.

Res varujemo žrtve? V veliki večini primerov pedofilije ali

posilstev se identiteta storilca ohranja v tajnosti. Ime, priimek, poklic, vse je skrito. Navadno je skrito tudi njegovo prebivališče. Takšna tajnost kot tudi seveda za javnost zaprta obravnava naj bi predvsem varovala žrtve.

A če natančno pogledamo, to ne drži. Če je pedofil »tretja oseba«, z žrtvijo torej ni sorodstveno povezan, občasno izvemo za njegovo ime. Še posebno če je duhovnik ali učitelj. Popolnoma pravilno. Če pa je pedofil žrtvin sorodnik, njegovega imena ne izvemo. Kdo pa pravi, da bi bilo treba žrtve omenjati z imenom? Kdo pravi, da bi žrtev, če se objavi ime posiljevalca ali pedofila, vsi prepoznali? Hipotetično: če X zlorabi svojega otroka nekje v Sloveniji, žrtve vsaj 99 odstotkov državljanov ne bi prepoznalo. Prepoznali bi jo samo sokrajani. A ti vso zadevo bolj ali manj že poznajo. Potem ko so osumljenca aretirali, pride zadeva vsekakor na dan. Če ne drugače, po vašem »telefonu«.

Na žalost je vse skupaj tako, da se očitno bolj bojimo za duševne bolečine storilca kot žrtve. Morali pa bi se predvsem ozirati na duševne bolečine nedolžnega otroka. **D**

Občani rešili policista

Illegalni prebežnik z udarci skoraj ubil policista. Moža v modrem so rešili trije občani, ki so po naključju prišli mimo.

Ilirskobistriška policijska patrulja je na rednem obhodu okoli polnoči v mestnem središču ustavila avtomobil, ki ga je vozil njihov stari znanec. Le-ta je bil namreč že večkrat obravnavan zaradi prevozov ilegalnih prebežnikov, a očitno se ni prav nič poboljšal. Tudi pri zadnjem ustavljanju je imel v avtomobilu tri ilegalce, državljane Srbije in Črne gore. Voznik je, vdan v usodo, mirno prestajal policijski postopek, trojica ilegalcev pa se je pognala v beg.

Eden od policistov, star 28 let, se je spustil v lov za 25-letnim tujcem. V teku je bil uspešnejši policist, saj je bežečega kmalu dohitel in ga poskušal zadržati. A izkazalo se je, da je ilegalni prebežnik mojster borilnih veščin, in to kikboks. Policista je zasul s točo udarcev in ga zbil po tleh,

mu odvzel kovinsko baterijo in z njo udrihal po varuhu postave. Prav lahko bi ga ubil, a so na pomoč priskočili trije naključni mimoidoči, pretepača obvladali in zadržali. Ali so bili tudi ti trije mojstri borilnih veščin oziroma kako jim je uspelo obvladati razbijača, nismo izvedeli.

Prebežnik se bo moral zagovarjati zaradi ilegalnega prestopa državne meje in tudi zaradi napada na policista. Pretepenega policista so prepeljali na urgenco in je hvala bogu zunaj smrtno nevarnosti. Stvar se je tako razmeroma dobro iztekla. A policijski vrhovi bi se morali vseeno zamisliti nad dokaj nenavadno situacijo. Načelno naj bi namreč moške v modrem državljane varovali pred vsakovrstnimi pretepači in nasilniki, ne pa da sami postanejo njihove žrtve. B. S.

KOPRSKA ROMUL IN REM Zna-
na je zgodbica o Romulu in Remu, bratih, ki sta ustanovila Rim. Romul je lepega dne oral, brat pa je skočil na njegovo brazdo. Razjarjeni Romul je potegnil meč in brata ubil. Manj tragično in bolj komično se je pred dnevi razpletel bratski spor v Kopru. Eden od bratov je skušal orati, drugi pa je legel pred traktor in tako preprečeval oranje. Na srečo sta bila oborožena z mobilnimi telefoni in ne z meči, tako da sta le izmenično klicala policiste in se tožarila. Moške v modrem so komični situaciji naredili konec in bratoma svetovali, naj se posvetujeta z odvnetiki.

TATINSKI LAKOTNIK V Ljutomeru je bila pred dnevi občanka oškodovana na prav nenavaden način. Speljevala je s parkirišča pred nakupovalnim centrom, ko je do njenega avtomobila pritekel neznanec. Odprl je nezaklenjena zadnja vrata avtomobila, segel v notranjost in zagrabil dve vrečki z živili, ki jih je občanka maloprej kupila. Presenečena voznica je obsedela za volanom, lopov pa jo je jadno ucvrl v neznano. Najverjetneje bo poslej okradena Ljutomerčanka dvakrat preverila, ali ima zaklenjena vrata vozila, pa čeprav sedi za volanom. Po kraji je morala znova po nakupih, tatinskega lakotnika pa policisti še iščejo.

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko satelitov in na Mrežnem portalu. Sprejeto preko kablovskega omrežja na kanalih S 9 (Maribor) obiskovalci K 06 (Ptuj), K 35 (Celje) in K 02 in S 9 (Ljubljana) in preko kablovskega omrežja (Murska sobota)

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

bližina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMICA

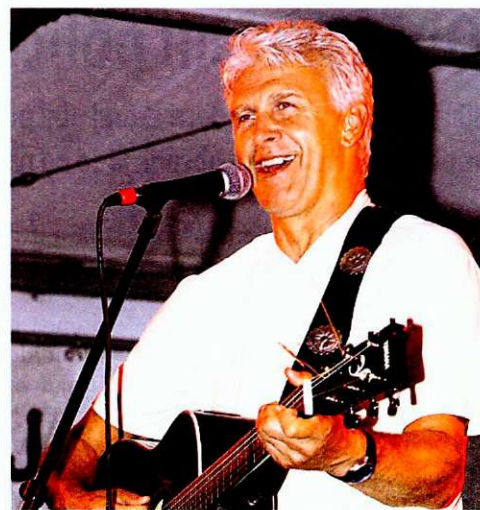
Podeljene nagrade Srf

Zadnji konec tedna v januarju je bil zaznamovan z dvema velikima glasbenima spektakloma. Poleg odmevne Eme je svoj vrhunec doživel tudi Slovenski radijski festival (Srf), na katerem so podelili slovenske glasbene nagrade najuspešnejšim izvajalcem, ki so v preteklem letu osvajali radijski eter. Prireditve je tokrat potekala v maribor-

V znamenju pesmi *Od pekla do raja*

ski dvorani Leona Štuklja, kjer je ogromna množica veselo spremljala nastope skoraj vseh nominirancev v skupno 4 kategorijah: za najboljšo pop- in najboljšo rok skladbo (po mnenju glasbenih urednikov sodelujočih radijskih postaj), največkrat predvajano skladbo in hit leta 2005, ki ga s svojim glasovanjem določijo poslušalci in oboževalci. Nagrado za **najboljšo rok skladbo** je po mnenju radijskih urednikov prejela novomeška skupina **Dan D**, saj so se s pesmijo **Počasi** zagotovo vtisnili v srca poslušalcev in očitno tudi kritičnih radijskih urednikov. Verjetno je k temu uspehu novomeških rokerjev pripomogel prav lanski festival, na katerem so Dan D kot nominiranci najbolj opozorili nase. Za **najboljšo skladbo** so razglasili pesem pevke Neishe **Planet za zadet**. V kategoriji **največkrat predvajana skladba**, ki jo je določilo dejansko predvajanje na radijskih postajah, je nagrado prejel **Jan Plestenjak** z megaluspešnico **Iz pekla do raja**. Do njene uspešnosti je nedvomno pripomogla do pred letom dni še neznana pevka Eva. Glas ljudstva pa je z glasovanjem prek spletne strani ali s sms določil še enega zmagovalca: v kategoriji **hit leta 2005** je bil pravzaprav pričakovan; skladba **Iz pekla do raja** **Jana Plestenjaka in Eve** je bila tako razglašena za največjo uspešnico minulega leta.

Zaradi mečkanja z drugo se ločuje od žene.

Ločen

Andrej Šifrer, ki je že vrsto let navzoč na naši glasbeni sceni in v svoji karieri ustvarja odlične skladbe, se je znašel v neljubi življenjski situaciji. Pevec se je namreč razvezal od svoje žene. Pred približno enim letom so se v javnosti pojavile slike in video-posnetek Andreja Šifrerja med mečkanjem z neznano blondinko v njegovem avtomobilu. Žena ga je kaznovala z ločitvijo ...

100% hiti, 100% zabava, 100% informacije

Prebujamo se z vami

102.4
103.7

Jutranji šov na Radiu št. 1

Poflova Ema

Lovro Kastelic

EMA 2006, slovenski izbor za evrovizijsko popevko, ki bo letos v Grčiji, žal ni bila tista lastovka ki bi prinesla pomlad, temveč je bila kura, ki je z višine neslavno treščila na tla. To je bila namreč predstava slabega okusa!

Italijani so se denimo že zdavnaj odločili, da na Evrosong, prireditve, na kateri so se nekoč potrjevala najbolj znana imena evropske popglasbe, ne bodo več pošiljali svojih predstavnikov. Ne zdi se jim namreč vredno meriti se s konkurenco, ki ji je glasba drugotnega pomena. Evrosong, ki se je medtem prelevil v shajanje istospolno usmerjenih, namreč zdaj prisega le še na ustaljeno podeljevanje glasov (npr. Grčija Cipru in obratno), nastopaštvo – oblika daleč pred vsebino in nostalgijo, plehkim obujanjem spominov na čase Abbe, Johnnija Logana in drugih, ki so že zdavnaj minili.

Tudi večina najboljših slovenskih izvajalcev je že pred časom izstopila iz te dekadence. To je potrdila tudi letošnja Ema. Poleg redkih izjem so se je udeležili sami povzpelniki in bleferji, brez vsakršnega občutka za poslušalca in okus. Režiser prireditve Njegoš Maravič je bil več kot očitno podobnega mnenja – kar ni ravno profesionalno. Ob že znanem dejstvu, da je moral odgovorni urednik razvedrilnega programa Vanja Vardjan bržkone dati zeleno luč za izpeljavo prireditve, ki bo predvsem cenena (nemara tudi najcenejša), v slogu balkanske improvizacije, ki pa je Slovenci ne obvladamo, je Maravič potem s svojim legitimnim nazorom še dodatno očrnil že tako temnačno prireditev. Na roko pa mu žal niso šli niti glavni akterji, ki so bili povsem zunaj forme. Trema, slab pevski nastop, še slabša koreografija. Prav nič jim ne bi zamerili, če bi se pred nastopom občinstvu pred zasloni, pravega razpoloženja v dvorani tako ali tako ni bilo, opravičili s kratkim stavkom: Za malo denarja, malo muzike!

Na koncu je po ključni zaslugi strokovnega mnenja zmagal Anžej Dežan s pesmijo Plan B. Nekdo bi se po lanskem zmagovalcu Omarja Naberja, ki je sicer nadvse dostojno zastopal Slovenijo v Kijevu, in zdajšnjem Dežanovem nemara vprašal, ali ne gre tu za dobro staro kuhinjo. Če bo šlo torej po »planu A«, bi lahko naslednje leto pričakovali zmago Nine Pušlar, zmagovalke Bitke talentov 2005.

V tem primeru bi si raje zamrmral Poredosovo pesem Ko so lipe cvetele, in to iz časov, ko so na Emi še peli in manj plesali: »Prijetno popoldne in hladen vetrič pod krošnjami starih dreves, klopca v gaju, brstenje v maju, poslušava ptiče žgolet. Najprej mal malce, sproščeni klepet, kako lepo je živeti ...«

Saša se je zasidrala v ljudska srca.

Saškine Mandoline

Potem ko nas je Saša Lendero na lanski Emi navdušila s spremembo glasbenega stila, smo pričakovali, da bo po pesmi Metulj nastala še kakšna podobna. Metulju je res kmalu sledila še ena uspešnica lanskega leta, in sicer 'Luna', s katero se je pevka dokončno zasidrala v modernih popvodah. Vendar pa pevki nikoli ni dovolj izzivov, zato se je tudi letos odločila nastopiti na Emi. Še bolje pripravljena, z novo poskočno in dinamično skladbo, ki so ji že

po prvem poslušanju napovedovali uspeh. Na odru je skupaj s plesalci, ki so hkrati tudi spremljevalni vokali, zapolnila vseh 6 dovoljenih mest. Pod vodstvom znanega koreografa Gene, ki je koreografijo sestavil tudi za lanski uspešnici, je pripravila izredno živahno točko. Za njeno opravo je prav tako kot lani poskrbela stilistka Maja Ferme. Saša Lendero je veljala za eno letošnjih favoritk. Postala je zmagovalka ljudstva.

Po razpadem zakonu se je Jennifer opomogla.

Anistonova bo podelila oskarja

Jennifer Aniston, ki so jo nekateri dolgo pomilovali zaradi razpadelega zakona z Bradom Pittom, je doletela pomembna vloga: holivudska ljubljanka bo letos prvič del oskarjevske slovesnosti. 35-letna zvezdnica Prijateljev je bila v preteklosti že večkrat gostja največje noči v Hollywoodu, a ni še nikoli stopila na oder. Letos pa bo podelila enega izmed zlatih kipcev, so potrdili organizatorji. Igralka se je tako pridružila dolgemu seznamu podeljevalcev oskarjev 5. marca v Kodakovem gledališču v Hollywoodu. Med že potrjenimi podeljevalci so lanski zmagovalci Hilary Swank, Jamie Foxx in Morgan Freeman, brata Luke in Owen Wilson ter Jessica Alba.

Slakova Trenja

Magična gledalka

Ve se, da navijam za Uroša Slaka, da imam njegova Trenja še posebej v čislih in da se moram brzdati, da vsak četrtek ne napišem kritike samo o njegovi oddaji.

Tudi v tokratnih Trenjih o odločitvi predsednika Drnovška, da pomilosti Danila Kovačiča, sem kar zardela od sreče. Dva dni po objavljeni informaciji, da je Drnovšek pomilostil Kovačiča, je Slaku uspelo pripeljati v studio povsem solidne govorce, Boštjanu Travnu narediti dobre prispevke za oddajo in preprosto vprašati ljudi, ali se s pomilostitvijo strinjajo ali ne. Seveda se dve tretjini tistih, ki so klicali, (66 odstotkov), s to Drnovškovo odločitvijo nista strinjala.

No, pa najprej o gloriiji. Franc Kangler, Zdenka Cerar, Danijel Starman, Dimitrij Kovačič, Gregor Veličkov, dr. Andrej Anžič, Jadran Vatovec – vsi prepričljivi v podajanju svojih pogledov; Anžič je ob tem nadpovprečno argumentiral, Jani Sever, prvo pero tednika Mladine, pa je predstavljal anti-novinarstvo. Mladina, ki si ves čas prizadeva biti hiperkritična, je v primeru Kovačič povsem pokleknila. Sever se je kritikam na račun Kovačiča ves čas rahlo posmihal in poskušal opravičiti njegovo pomilostitev z vsemi (ne)mogočimi izgovori.

Nazadnje je izustil, da imamo pač »milostnega« predsednika in da je Nelida Nemec pač Kovačičeva sodelavka (!), zakaj naj bi bilo potem čudno, če je prišla ponj pred psihiatrijo z luksuznim avtomobilom. Celo Sergej Ferrari, podpisnik zahteve za Kovačičevo pomilostitev in zbiralec podpisov, je bil v svoji »navidezni navivnosti« pač upravičen gost. Še najbolj v tem, ko je opravičeval Kovačičevo premoženje in stisko njegove družine; še celo to je dejal, da je menda Danilo Kovačič »na robu bankrota«.

A dejstva pri tem presenetljivem Drnovškovem dejanju so neizpodbitno prihajala na

dan (tudi ob ponavljajočih se Slakovih vprašanjih). In ta so: Drnovšek je Kovačiča pomilostil »dvakrat« – najprej mu je znižal sodno določeno kazen na dve leti, nato pa ga je poslal na svobodo pod enim pogojem; če pet let ne bo storil nobenega kaznivega dejanja, bo prost. To je Drnovšek storil na svojo pest, ne da bi upošteval mnenja sodišča, tožilstva in ministra Šturma, ki zahteve o pomilostitvi niso podpirali. Za nameček pa je njegova odločitev še dokončna in je nihče več ne more izpodbijati, kar pomeni, da je prvi mag slovenske tranzicije pravzaprav po nekaj javljanjih iz psihiatrične bolnišnice na svobodi!

O morali oz. nauku te zgodbe ne bom zapisala ničesar, ker je bilo vse rečeno že v oddaji.

Do sem je vse OK. Polemika zanimiva, oddaja pa tudi.

In kaj na koncu naredi naš Slak? Za sto odstotkov obrne ploščo in izusti naslednje vprašanje: »Zakaj pa naj bi ravno Kovačič plačal kazen za vso slovensko tranzicijo?« Marička! Kar sapo mi je vzelo. Slak je

vendar pravnik po poklicu, pa se znebi takega vprašanja. Namesto da bi se vprašal, kje so še drugi tajkuni in kdaj jih bo dosegla roka pravice, ter iz tega izpeljal vprašanje, da je takšna Drnovškova pomilostitev pravzaprav voda na mlin njihovim preteklim kriminalnim dejanjem, se je zatekel k takšni cinični podmeni.

Bila sem kar malce užaljena. Če je voditelj prepričan v to, kar počne, potem se pri isti temi ne more postavljati enkrat sem, enkrat tja, kakor pač nanese. Nekaj osebne konsistentnosti bi, čeprav oddaja nosi naslov Trenja, moral pokazati tudi »ne-strti« voditelj!

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Podporo in pomoč boste najbolj potrebovali v sredo in četrtek. Dobili jo boste od prijatelja, ki vas dobesedno čaka. Sreča bo malo manj na vaši strani. Spomnite se na to, da ne more iti vse tako, kot ste si zamislili.

Bik
21.4.-21.5.

Kaže, da ste se zdajle zbudili iz sanj. Nič okoli vas ni niti najmanj podobno temu, kar ste pričakovali. Predvsem ni treba preveč brati, pač pa bo potrebna akcija za rešitev težav. Konec tedna boste normalno zadihali.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Glede svojih prepričanj ni treba biti preveč okosteneli, bodite raje prožnejši in prilagodljivi. Ugotovili boste, da ste pod precej močnim vplivom nekoga, ki ga sploh ne marate, morda prav iz tega razloga. Zavestno se otresite vpliva.

Rak
22.6.-21.7.

Na ljudi okoli sebe čustveno vplivate, zato pazite, v kakšna čustvena stanja se spravljate. V petek in soboto boste imeli občutek, da obvladujete situacijo. V ponedeljek pa vam bodo naloge nekoliko spolzele iz rok.

Lev
22.7.-21.8.

V četrtek bo najbolj požreti svoj ponos. Le komu bo koristil? Ta trenutek je vsem samo na poti. V naslednjih dneh boste imeli veliko priložnosti za napredovanje in učenje nečesa novega. Neka novica vas bo razveselila.

Devica
22.8.-21.9.

Še vedno ste vodilni, čeprav ste se pred kratkim odločili za drugačen korak od večine. Optimistični boste in srečni, da ste se tako dobro organizirali. Kompatibilnost z neko osebo poleg sebe pa boste morali še krepko preveriti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Čisto vseeno je, kaj boste oblekli na dan, ko je treba praznovati, samo da izberete novo kombinacijo, ki bo presenetila vse. Odgovorili bodo s huronskim navdušenjem. Harmonija se bo vrnila v vaše življenje.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vse napetosti okoli vas so se samo še stopnjevale in prav te dni se bo zgodila eksplozija. Pripravite se, da jo boste kar najbolj prenesli in se izvlekli iz godlje. Veliko stvari se bo ta čas spremenilo, tudi po vaših željah in načrtih.

Strelec
22.11.-20.12.

Nič vas bolj ne skrbi kot izmenjava mnenj na sestanku, določenem za petek. Če boste poslušali nekoga, ki vam želi posredovati sprva za vas nekoliko nenavaden nasvet, bo vse, kot si le morete želeli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ali veste, kaj pravijo o najboljših načrtih? Da se podrejo kljub vsem naporom, če jim je tako namenjeno. Zato je treba vedno imeti v rezervi še plan B. Vsekakor vam bo nekaj uspelo. Imeli boste celo morje časa za vse, kar vas veseli.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vaše veselje bo te dni nalezljivo. Na vso okolico boste zelo dobro vplivali. Poleg tega boste polni altruizma, zaradi česar vas bodo mnogi iskali. V začetku naslednjega tedna pa boste razmišljali predvsem o denarju in svojih prihodkih.

Ribi
19.2.-20.3.

Treba bo razmisliti o vsem, kar vam zadnje dni hodi po glavi. Kmalu boste ugotovili, da bi bilo zelo učinkovito, če bi pri izvajanju nekega načrta prosili za pomoč svoje domače. Uspeh in seveda tudi veselje bosta neizbežna.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **6.2.1850** so Bleiweisove Novice zapisale, da se je tudi v naših krajih pojavil telegraf ali daljnopisnik.

➤ **6.2.1874** so v Nemčiji sprejeli zakon, po katerem je civilna poroka postala obvezna. Zakon je predvidel tudi razvezo.

➤ **6.2.1919** so s predstavo pred vojno prepo-vedanega Jurčič-Levstikovega Tugomerja odprli slovensko Narodno gledališče v Ljubljani.

➤ **7.2.1613** je ruska skupščina za carja izvolila 16-letnega bojarja Mihaela Romanova, ustanovitelja dinastije Romanovih, ki so vladali Rusiji do revolucije.

➤ **7.2.1812** se je rodil angleški pripovednik Charles Dickens. Nekaj časa je bil poročevalec iz angleške poslanske zbornice. Ko so mu njegovi romani prinesli slavo in blaginjo, je ob slovesu podpredsedniku zbornice dejal: »Ne zamerite, ampak po mojem mnenju je edina koristna oseba tu tista starka, ki po končani seji zbornico pomete in zaklene.«

➤ **7.2.1933** je dravska banska uprava razpustila Krščansko socialistično organizacijo Krekova mladina z obtožbo, da je komunistična.

➤ **8.2.1828** se je rodil francoski pisatelj Jules Verne.

➤ **8.2.1990** je bila ustanovljena Zveza društev upokojencev Maribor, ki se je kasneje razvila v Demokratično stranko upokojencev Slovenije (DeSUS).

➤ **9.2.1869** se je v Kostanjevici na Krki rodil zdravnik Ivan Oražen. Vse svoje premoženje je zapustil za ustanovitev in vzdrževanje Oražnovoga doma.

➤ **9.2.1900** je predsednik ameriške teniške zveze Dwight Davies ustanovil tekmovanje za Davisov pokal.

➤ **10.2.1887** se je v Krupi pri Metliki rodil slovenski zgodovinar, esejist, prevajalec in novinar Janko Lavrin. Bil je časnikar v Rusiji in v Veliki Britaniji, kjer je bil 30 let profesor. Med drugo svetovno vojno je sodeloval tudi pri slovenskih oddajah londonskega radia.

➤ **10.2.1898** se je rodil nemški književnik Bertold Brecht.

➤ **11.2.1847** se je rodil ameriški elektrotehnik in izumitelj Thomas Alva Edison. V začetku je bil raznašalec časopisov, s 1.000 izumi pa velja za najuspešnejšega ameriškega izumitelja.

➤ **11.2.1990** so po 27 letih iz zapore izpustili voditelja Afriškega nacionalnega kongresa v Južni Afriki Nelsona Mandelo. Obsojen je bil na dosmrtno ječo.

➤ **12.2.1774** se je v Bodrežu blizu Kanala na Goriškem rodil slovenski pesnik in planinec, predhodnik modernega alpinističnega raziskovanja Valentin Stanič.

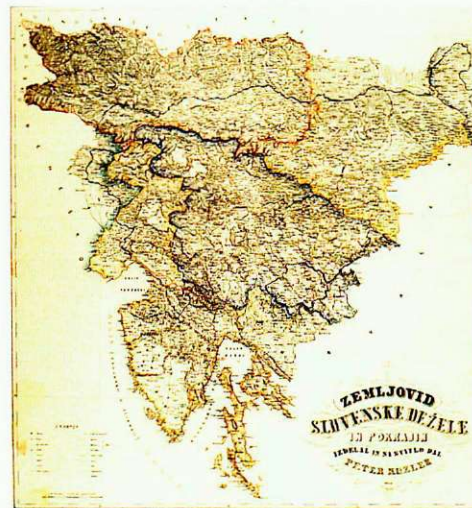
➤ **12.2.1809** se je rodil predsednik ZDA Abraham Lincoln, ki je o sebi rekel: »Trdim, da nisem usmerjal dogodkov, ampak odkrito priznam, da so dogodki usmerjali mene.«

POGLED NAZAJ (OD 6. 2. DO 13. 2.)

Matija Majar Zilski

V Goričah pri Šmohorju se je **7. februarja 1809** rodil narodni buditelj Matija Majar Zilski. Najdlje je služboval kot kaplan v Celovcu in kot župnik v Gorjah v Zilji. Zadnja leta je preživel skoraj slep v Pragi.

Najpomembnejšo vlogo je odigral leta 1848, ko je bil med oblikovalci slovenskega političnega programa najbolj odločen. Prvi je zapisal željo po samostojnem življenju vsakega avstrijskega naroda. Sestavil je peticijo s programom Zedinjene Slovenije. Za ljudi je napisal letak z naslovom Kaj Slovenci terjamo?, ki je bil priložen tudi Novicam 10. maja

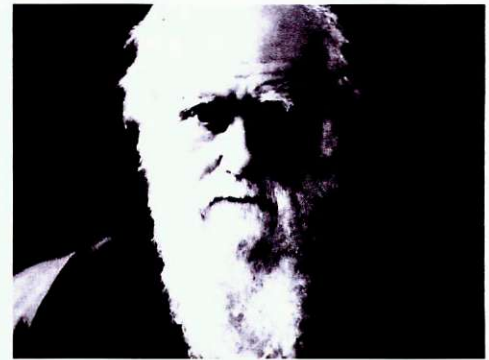

1848. 26. decembra 1848 je predstavil načrt o preureditvi habsburške monarhije v zvezno državo narodov. V času taborov se je zavzemal za Zedinjeno Slovenijo, zahtevo po združitvi Slovencev v posebno enoto v kraljevini pod Habsburžani. Cilj Zedinjene Slovenije je bil deloma uresničen s priključitvijo Primorske matični Sloveniji po 2. svetovni vojni.

Charles Darwin

Nauk o spremenljivosti vrst, pojmovanje, po katerem je živi svet (rastline in živali) nastal in se razvijal po naravnem izboru v boju za obstanek in s prilagajanjem življenjskim razmeram v okolju, imenujemo po angleškem naravoslovcu in fiziologu Charlesu Darwinu – darvinizmu. Rodil se je **12. februarja 1809**.

Bil je sin premožnega zdravnika. V mladosti ni dosti obetal. Najprej je po družinski tradiciji študiral medicino, toda ni prenesel pogleda na trpečega človeka. Med bivanjem v Cambridgeu se je začel ukvarjati z naravoslovjem. To je bil začetek vzpona. Njegovo prvo znanstveno

delo je bila geološka delovna ekskurzija, ko so mu ponudili mesto naravoslovca na ladji. Potovanje je trajalo pet let. Na njem so nastali zapiski, ki so bili pozneje temelj njegovega dela. Darwina so pokopali leta 1882 z vsemi častmi. To pa je bilo tudi vse, kar mu je naklonila kraljica Viktorija. Njena oba velika ministra sta bila namreč njegova nasprotnika z utemeljitvijo: Če naj izbiram med opicami in angeli kot predniki človeka, sem za angele.

Izumitelj Živic

Med našimi predniki je bila bilo izredno veliko uspešnih ljudi, ki so s svojim delom dosegli uspeh in priznanje v svetu. Ker so v času eno-umnega sistema praktično »priznavali« zgodovino šele po 2. svetovni vojni, so bili takšni Slovenci potisnjeni v pozabo. Med njimi je bil tudi podjetnik in izumitelj Valentin Matija Živic, ki se je rodil **12. februarja 1828** v Skopem pri Sežani. Leta 1859 je opravil inženirski izpit in leta 1873 ustanovil gradbeno-trgovsko podjetje v Trstu. V letih 1884–96 je bil mestni odbornik za slovensko zaledje Trsta in dejava v narodnostnem boju tržaških Slovencev.

Največji podjetniški uspeh je dosegel z zgraditvijo vodovoda na Cetinju v letih 1890–91. Priznanih je imel 11 patentov za izume, večinoma naprave za kmetovalce in vinogradnike.

Ukvarjal se je tudi z letalstvom. Gradil je modele in načrtoval helikopter. Leta 1893 je svoje ideje povezal z načrti J. Wellnerja za helikopter z rotorji na vodoravni osi, vendar je zaradi tehnoloških težav ostalo pri poskusih z modeli. Leta 1909 je ustanovil delniško družbo za razvoj in izdelovanje helikopterjev ter promet z njimi. O svojem delu je objavil več člankov.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 4/38

**Herojeva vrnitev
v Suho krajino (1)**

Spoštovani gospod Žajdela, v dveh številkah Demokracije (št. 4 in 5 2006) ste si za obračun z Ladom Ambrožičem-Novljanom odmerili kar šest strani, kjer razen bombastičnih podnaslovov niste mogli najti niti enega samega resničnega Novljanovega medvojnega greha. In to Vi, gospod Žajdela, ki ste, kot v tekstu sami pravite, poklicani za tovrstne naloge... Vse Vaše pisanje temelji na napačnih in nepreverjenih dejstvih.

Prvič, Novljan ni narodni heroj, kar trdite že v naslovu.

Drugič, pri dogajanju v Žvirčah spomladi 1945 ga ni bilo zraven, ker je bil na zdravljenju v Beogradu. S tem smo seznanili že avtorja omenjene trditve, gospoda Iveta Staniča, vendar Vi, gospod Žajdela, kot je razvidno iz Vašega pisanja, o tem niste povsem prepričani, sicer te laži ne bi omenjali.

Tretjič, očitane nam nadutost, ker protestiramo zoper Staničevo insinuacijo, ki jo je objavil iz čistega miru, kot se reče, samo kot intrigo, ki je, po (Vašem?) pričakovanju sprožila to polemiko. Saj niste pričakovali, da bomo Staniču za njegovo laž hvaležni!

Četrto, problematizirate Novljanovo opisovanje medvojnih dogodkov v njegovih monografijah. Kje je tu problem? Se navedena dejstva ne ujemajo z Vašim vedenjem? Ali z Vašo ideologijo?

Petič, očitane mu sodelovanje pri partizanskih napadih na utrjene be-

logardistične postojanke (t. i. vaške straže). Diskusija o tem bi peljala v ponavljanje že stokrat slišane.

Šestič, o poboju Mavsarjeve družine je Novljan nekajkrat jasno in javno povedal, tako tudi v Delu, 9. maja 1998, da je omenjeni zločin delo tedanjega poveljnika VOS, ki je bil zaradi tega nemudoma aretiran, vendar se je v proces vmešal Ivan Maček-Matija in obtoženca na svojo roko rešil pred kaznijo.

Sedmič, škoda, gospod Žajdela, da se kot zgodovinar in poznavalec medvojnega dogajanja na Slovenskem niste nikoli pogovarjali z Novljanom, ko je bil še živ. Razloga za Vašo distanco sta bržkone dva: da pač nočete poslušati argumentov, ki Vam niso pogodu, ali pa Vas je bilo sram, ker ste v začetku 90., na višku protipartizanske evforije, v Delu zapisali svojo največjo laž, in sicer, da je tudi Lado Ambrožič-Novljan sodeloval pri poboju domobrancev po koncu vojne. Če bi se bili vsaj malo potrudili, bi zlahka ugotovili, kje je tedaj bil in kaj je počel. Saj je to delo zgodovinarjev, mar ne?

*Družina pok.**Lada Ambrožiča-Novljana*

št. 5/59

Ambrožinica (1)

Spoštovani, ne vem, s čim sem si zaslužil tolikšno pozornost v Vašem cenjenem glasilu; vsak čas bo pol Demokracije posvečene samo meni in moji družini. Kot kažejo podatki o gledanosti, so moje odjaje v vzponu. Tudi po Vaši zaslugi. Kar ne ubija, krepi!

Očitane mi, da sem v pogovoru z Denisom Latinom (Demokracija, št. 5) izrazil svoje nestrinjanje s sedanjem medijsko politiko na Slovenskem. To preprosto ne drži, tega nisem ne rekel ne mislil. Govoril sem o izkušnjah, ki jih imamo na RTVS z oblastmi, pri tem pa nove oblasti sploh nisem omenil. Izkušnje z novo oblastjo in njeno medijsko zakonodajo šele prihajajo. Ko bo čas, bom svoje skromno mnenje vsekakor povedal. V intervjuju ste

slišali, kar ste pač hoteli slišati. Ali, kot se pravi po domače, če mačku stopiš na rep, zacvili.

*Lado Ambrožič, TV Slovenija***Novi predsednik?**

Dr. Janez Drnovšek se je iz hladnega in zadržanega politika spremenil v človeka z veliko pozitivne energije. Pa vendar, kot nekoč tudi danes deluje premišljeno, čeprav presečna politike, zdravnike pa tudi navadne Zemljane. Prvo izjavo o neodvisnosti Kosova je verjetno dal tudi zaradi lastne udeležbe pri neuspešnem reševanju zapletov konec devetdesetih let prejšnjega stoletja. Realno politiko je postavil na glavo in se podal v duhovnost, ki naj bi presejala zakonitosti globalnega tekmovanja. Človek z veliko znanja in z izkušnjami se prav gotovo zaveda, da svet še ni pripravljen na omejevanje egoizma. Globalni igralci, kot so ZDA, Kitajska in Indija, še niso dosegli zastavljenih ciljev, zato bodo sociala, ekologija in pravičnejši odnosi med ljudmi še dolgo zapostavljeni. A njegova velika zasluga lahko postane, da bodo ljudje začeli še bolj vplivati na politike v zavedanju bremena slabe vesti človeštva. Tudi sam je bil v nekdanji federaciji politik neuvrščene gibanja. Takratno taktiziranje med bloki je rodilo mnoge diktature v tretjem svetu in tu je našel plodna tla tudi neokolonializem.

Intenzivno poseganje v svetovno politiko ima po mojem mnenju še eno razsežnost. Predsednik države se prav gotovo zaveda, da smo v domačem okolju premalo naredili. Ne mislim le na »zgodbo o uspehu«, ampak predvsem na nerazčiščene travme naroda iz polpretekle zgodovine. Maša v Rogu v navzočnosti prejšnjega predsednika in en pogovor s pomembnimi ljudmi sedanjega predsednika je mnogo premalo,

da bi se začela uveljavljati pravna sproščenost. Sedaj sta na vrsti najvišji moralni zakonodajni instanci družbe, t. j. predsednik države in parlament. Med vodilnimi sopotniki in potomci največkrat ni razlike, zato je odgovornost toliko večja. Sopotnik revolucije Edvard Kocbek je pred 30 leti zapisal: »Prvič v življenju mi je iz globine žal, da sem se rodil kot Slovenec. In prvič po 30 letih mi je postalo iz vseh vlaken mojega človeka žal, da sem se odločil za partizanstvo. Komunizem je resnično satansko maščevalna in infernalna sila.« Brez obsodbe komunistične revolucije in njenih posledic se del upora proti zavojevalcem ne bo rešil iz blata, mlada država, ki potrebuje za svojo prihodnost vse dobro misleče ljudi, bo še naprej usodno zaznamovana. Zločini Čila in Ruande, Iraka in Srebrenice imajo verjetno korenine tudi v dogajanju med drugo svetovno vojno in po njej. Genocid v Darfurju je nadaljevanje neke žalostne zgodovine. Brez razčiščene preteklosti je prihodnost negotova. Dobri zgledi iz domačega okolja bi našemu predsedniku šele prinesli mednarodni ugled. Strašno obžalovanje misleca slovenske družbe v drugi polovici 20. stoletja zavezuje tudi našo generacijo 30 let pozneje, da najde pot očiščenja in sprave.

*Ernest Pušnik, Hrušica***„Brutalna RKC na Slovenskem“**

Neizčrpna je domiselnost tožnikov RKC pri nas in prav jim pridejo vse puhlice levega političnega žargona sovražnikov Cerkev. Zlo vselej najde primerne sodelavce, da praviloma napadajo nekaj, česar ne poznajo. Prizadevajo si izničiti edini kažipot odrešitve človeka iz minljivosti v večnost, kar se kaže v lažnivih pričah, izmišljenih obtožbah in mučencih ▶

► skozi vso cerkveno zgodovino. Te ustanove, ki je hkrati grešna in sveta – grešna zaradi grešnikov v njej, ki iščejo svojo pot k Bogu, in sveta, ker jo je ustanovil Bog. Hkrati je edina učiteljica človeštva duhovnih vrednot življenja, saj je luč v temi na poti k božji ljubezni. Ni naključje, da imamo prav v naši državi človeka z mrakom sovraštva do vsega, kar je sveto in dano od Boga za človeka, in ni naključje, da imamo prav pri nas zveste in vztrajne sodelavce zla, katerih duhovni micelij se oplaja še z lažmi iz časov komunizma. Prav vse, kar je v bistvu dobrega, je nasprotno njihovemu dojemanju svobodnega razuma in slabo za sedanjost državo. Kakovost svojega omejenega razuma povečujejo s strupenimi napadi na RKC, njene voditelje in ne nazadnje tudi na vernike. Celotako daleč so šli, da so jih označili za »nemisleč« državljanke po nekem neslavnem potomcu pesnika Zlobca.

Vsak pošten Slovenec danes ve, da RKC na Slovenskem ni noben »bav-bav« ali protidržavni element, kar je morala biti v svinčenih časih naše preteklosti, ker je veliko pripomogla k našemu osamosvajanju in prizadevanju mlade države in ker jo je reakcionarna desnica prej priznala kot žlahtna levica po g. Kučanu! Še sanjati ni smela o kakršnih priznanjih s strani države, tako kot so to zahtevali »zaslužni borci« za svoje »žlahtne glasove« pri osamosvojitvi. Tudi na silo odvzeto premoženje le mukoma dobiva nazaj, kar predvsem skrbi poslanca g. Potrča. Večina državljanov prav dobro ve, da Cerkev to premoženje uporablja v korist

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Cerkve, a tudi v korist vernikov in države. Kakšna gonja se je sprožila proti odločitvi, da bi policija imela svojega kurata, medtem ko so njihovi politični komisarji lahko vtikali svoj nos celo v vsebino pridig v cerkvah. Duhovna oskrba sodi v sklop človekovih pravic. Če umirajoči oziroma bolni vojak ali policist ne more v cerkev, zakaj mu duhovne tolažbe ne bi ponudili znotraj njegove institucije?

Laži in konstruktov še kar mr-goli po naši domovini. Celotako v Dražgošah je Jelko Kacin znova ponarejal zgodovino in hujskal šesttisočglavo množico z nesprejemljivimi trditvami za današnji čas. Revez namreč ne ve, da so domove Slovencev požigali tisti, ki jih niso imeli, branili pa tisti, ki so bili prisiljeni to početi. Junaški partizani so se namreč od tam umaknili, okupator pa se je znesel nad ubogimi Dražgošani. Požgana vas, pobiti in izgnani domačini so bili običajna podoba NOB.

Slovenci še vedno branimo vsak svoj breg iste reke. Ponarejanje zgodovine, nepriznavanje zločinov in nekaznovanje kot tudi rehabilitacija nedolžnih žrtev prav nič ne pripomorejo h graditvi mostu, ki se vedno gradi z obeh bregov reke.

Alojz Schweiger, Črnomelj

Usoda ali izzivanje usode

Skoraj ne mine dan, da ne bi v javnih občilih zasledili obvestila o kakem tragičnem dogodku. Ljudje se o tem pogovarjajo in ugibajo, zakaj se je to zgodilo in zakaj se nesreča zgodi le nekaterim. Je to usoda ali izigravanje usode?

Že v davnih časih, ko se je človek zavedal in začel živeti v skupinah, so obstajale norme, ki so predpisovale, kako naj se človek vede, da ne bo grešil zoper postavo in sočloveka. Nato so državne oblasti začele sprejemati predpise, po katerih se morajo ravnavati ljudje, da ne bodo škodovali sebi, državi in sočloveku. Te zadeve se dopolnjujejo do današnjih časov, ko imamo na stotine predpisov, po katerih naj se ravna ljudje, da ne bodo delali škode. Najobširnejši so predpisi v javnem prostoru, na cestah, smučiščih, na morju. Vse je določeno, kako naj človek ravna, ko se poda na javno površino, ki jo uporabljamo vsi ljudje. Nadalje so predpisi, kaj smo dolžni dati državi kot davek ali prispevek, da država lahko deluje. O moralnih vrednotah pa govorijo cerkvene zapovedi, ki učijo človeka, kako naj živi, kakšen odnos naj ima do sočloveka in domovine.

Vse te stvari in še mnogo drugih je napisanih v zakonih, ki jih pred-

piše država za normalno življenje in varnost državljanov, moralne norme pa uči Cerkev. Z vsem tem se človek seznana do polnoletnosti, ker od tedaj dalje odgovarja sam zase, medtem ko pred tem zanj odgovarjajo starši. Ko človek postane polnoleten, dobi lahko tudi voziško dovoljenje za vožnjo po cestah, po morju in v zraku. Nekateri si te dokumente pridobijo z znanjem, vendar tega znanja v praksi ne uporabljajo, ker nimajo moralnih vrednot, da bi spoštovali državo in njene predpise in sočloveka, ki ga srečajo na javnih površinah. Vidi jo samo sebe! Ko prezirajo državne predpise in moralne norme, se podajajo v nevarnost, posledica tega pa so zmečkana pločevina, zlomljene kosti in še kaj hujšega. Kršilci zakonov in moralnih norm so kaznovani, če jih zaloti policija, nekateri pa se tudi sami kaznujejo, ko oholost presega vse norme in drvi v smrt. Predpisi so naravnani tako, da ni nobene potrebe po tem, da bi morali imeti žrtve, če jih seveda upoštevamo; če ne, je to izzivanje usode.

Alojz Senekovič, Maribor

Kdaj plačilo za resnične vojne žrtve?

S takim naslovom začenja v intervjuju (Delo, 28. 11. 2005) predsednik Združenja žrtev okupatorja Tone Kristan iz Kranja, ki očita, »da v strogi tajnosti deluje komisija, ki na temelju zakona o povojnih žrtvah izplačuje velike denarje kolaborantom in okupatorskim plačancem«, v isti sapi pa priznava, da je njegova organizacija v letu 2005 dobila za 25 odstotkov manj davkoplačevalskega denarja, torej le »bore« 3 milijone tolarjev.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Na te žaljive očitke mu 3. 12. 2005 odgovarja član vladne komisije za izvajanje zakona o popravni krivic žrtev komunističnega nasilja g. Jože Dežman, že naslednjo soboto, 10. 12. 2005, pa se v Delu usuje pravi plaz nestrpnosti in zmerjanja, tokrat s podpisom Toneta Kristana, mentorja za prevzgojo zavednih. Seveda bi bilo že kar nenavadno, če mu ne bi pri tem pomagal dežurni akter v tej zgodovinski tematiki Alojz Kunej iz Krškega.

Žal se tu ne morem spuščati v podrobnosti resničnih medvojnih dogajanj, ker mi mediji tega ne bodo omogočili. Vendar pa se vseeno tudi sam sprašujem, tako kot Kristan v naslovu, kdaj plačilo za resnične vojne žrtve. Kdaj bo torej sprejet zakon, ki bo izenačeval vse žrtve državljanske revolucije na naših tleh od 1941 do 1952? Veljavni zakoni so skrajno diskriminatorni, torej krivični, zato se še danes žrtve delijo na rdeče in črne. Nerazumljivo je tudi, da se nekateri še danes sramujejo izreči resnico takratnega obdobja in zato zelo neuglašeno trobijo le o kolaboraciji in izdajstvu. Očitno ne poznajo ali pa ne želijo poznati stvarnega dogajanja od spomladi 1943 med partizani in Italijani v okolici Novega mesta (Straža), torej že pred kapitulacijo Italije. Ne želijo poznati resnice med partizani, Sovjeti in Nemci. Tako očitno nekaterim ni do zgodovinske resnice, kakršna je bila sprejeta že leta 1933 na vukovarskem kongresu komunistične partije oziroma v nadaljevanju aprila 1937 s sprejetjem partijskih smernic na Čebinah, da ne omenjamo dolomitskega ultimata v času, ko je bila Slovenija okupirana. Vse to je, podkrepitveno z bojševizmom, privedlo do bratomorne državljanske vojne. Ne bi se želel vračati v leto 1941, ko so se s strani VOS izvrševale likvidacije znanih uglednih vernih Slovencev. Med kupi listin, ki se še hranijo, bom izpostavil le dva primera, za katera mi preživeli zagotavljajo, da sta resnična. Junija 1942 so »osvoboditelji« iz Stranske vasi – Ivančna Gorica ponoči odpeljali Antona Z., rojenega 7. 10. 1893, očeta devetih otrok, skupaj s starejšo hčerko, rojeno leta 1921. Zapustil je ženo v šestem mesecu nosečnosti, hčer

Frančiško pa so naslednji dan izpustili in je pripovedovala o grozodejstvih v gozdu. Žena umorjenega je prejela takšnole pismo: »... še veliko farških podrepnikov bomo spravili s poti!« Truplo njenega moža so svojci našli po italijanski ofenzivi, ko je okupator partizane pregnal iz gozdov. Poleg njega so našli še številna druga trupla, tudi ženske, vsi pa so bili pomorjeni brez strela. Ko je bila leta 1944 zajeta skupina partizanov, je bil med njimi tudi udeleženec v takratnih likvidacijah A. E.. Ob zaslišanju je priznal, da so Antona Z. takrat morali ustreliti samo zato, ker je hodil v cerkev. Si upate, g. Kristan, trditi, da so bile te iznakažene žrtve kolaborantje? Vsekakor pa svojci teh in še mnogih drugih nikoli niso dobili moralnega opravičila za doživete travme, kaj šele da bi dobili kako odškodnino. Kaj so dobili prebivalci Žvirč ali Hinj v Suhi krajini, ki so jim »osvoboditelji« dva meseca pred iztekom vojne vasi požgali in zravnali z zemljo? Še nepokretnega starčka niso pustili evakuirati iz goreče hiše. Znano je, kdo je bil komandant tega zločina, in morda veste za izjavo Stometa S. Dakija: »Še nikoli nisem tako užival kot tedaj, ko je ta vas gorela.« Gre seveda za vas Ambrus, ki so jo partizani požgali ob zori 16. 3. 1943. Sam poznam kar nekaj ljudi, ko že navajate upravne enote, ki so prejeli lepe denarce za hiše, ki so jih požgali Italijani, pa čeprav niso bile nikoli v njihovi lasti.

Trditev, ki se vam je zapisala v prvih osmih točkah, da »celo Cerkev poziva (Družina, št. 47), naj se prijavijo vsi, ki želijo prejeti denar, seveda pod pogojem, da so sami ali njihovi predniki vsaj malo sodelovali z okupatorjem«, je neresnična. Član vladne komisije g. Janez Lampret je le obrazložil, da so upravičenci tudi tisti, ki so se morali skrivati, biti v taboriščih ali na prisilnem delu. Pričakujem pa, da bo zakon o vojnih žrtvah za vse enak, z nezakonito in nedopustno zločinsko raboto v takratnem času pa naj se ukvarja sodstvo. Sami pa ne obtožujte vseprek z žaljivkami, s tem ko trdite, da so bili vsi pomorjeni izdajalci in sodelavci okupatorja, tudi tisti, ki so bili vaški stražarji

Predsednikova metamorfoza

Marija Vodišek

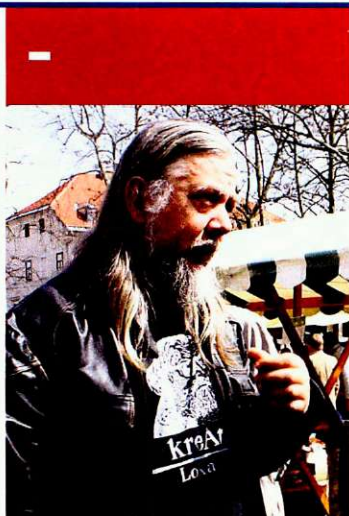
Sprememba predsednika Slovenije Janeza Drnovška je bila bliskovita. Molčeč, vase zaprt, skoraj nedostopen je postal nenadoma odprt in nasmejan. Kaj je tako nenadno vplivalo na njegovo povsem novo odzivanje na vse, kar se dogaja okrog nas in po svetu? Bi kdaj postal politik, če ga Slovenci ne bi poslali v Beograd, kjer je od maja leta 1989 do maja 1990 opravljal funkcijo predsednika predsedstva SFRJ? Seveda pod nadzorom Miloševića. Vsekakor mu lahko štejeemo v dobro, da se je na slovensko osamosvajanje odzval pozitivno. Nekateri smo upali, da se bo pridružil eni od strank slovenske pomladi. Je na njegovo odločitev vplivalo lobiranje ali njegov svetovni nazor? Je res menil, da so slovenski liberalci »pravi« privrženci največje individualne svobode na vseh področjih in nasprotniki vsake državne intervencije? Verjetno ne in mu to niti ni bilo mar. Koliko so z njim manipulirali in ga izrabljali za lastne načrte? Toliko, kolikor je sam hotel! Ko je po končanem mandatu Milan Kučan moral zapustiti funkcijo predsednika Slovenije (upamo da za vedno), je za to funkcijo poleg še nekaterih kandidiral Janez Drnovšek. Na koncu sta ostala dva, kandidatka številnih Slovencev Barbara Brezigar, ki ji je zmanjkalo le nekaj glasov, in Janez Drnovšek, ki je zmagal. V volilni kampanji ni bil vedno tako prijazen in razumevajoč, kot se predstavlja danes. Celo napadalno krivičen je bil do svoje najuspešnejše tekmice. Še danes mi je žal, da ni zmagala Barbara Brezigar, vendar mi izvoljeni predsednik ni antipatičen. Menim pa, da je njegovo prvo poslanstvo Slovenija, šele prek nje preostali svet. Okrog njega pa so se začeli zbirati nekateri »iluminiranci« (obsijanci, razsvetljenci), ki slepo sledijo svoji intuiciji, ki jo imajo za »odkritje in vizionarstvo«. Kot beremo, je predsednik Janez Drnovšek ustanovil svoje gibanje in izstopil iz LDS, prej pa ji je omogočal agresivnost. Predsednikove ideje o rešitvi najrevnejšega in namerno zapuščenega sveta so hvalevredne! Toda to je predvsem delo svetovne organizacije OZN, ki je bila za to ustanovljena. Njene dolžnosti so zagotavljati svetovni mir in varnost vsem ljudstvom, narodom in državam sveta. Združeni narodi imajo za to ustanove in te bi morale izvrševati tisto, za kar so ustanovljene. Svoj položaj predsednika države lahko izkoristi za pritisk na svetovno organizacijo in odločno zahteva, da slednja začne izvrševati svoje dolžnosti. Izpostavljati se nevarnostim Darfurja in družiti se s pridelovalci koke pa lahko koristi edino starim in novim revolucionarjem, kot je Morales. V Sudanu, največji afriški državi, kjer je uradni jezik arabščina, že desetletja trajajo krvavi spopadi med Arabci na severu in krščansko-poganskimi črnici na jugu, v zadnjih letih pa še med Arabci in črnimi Darfurci na zahodu. Vlada v Kartumu je proarabska in pred očmi vsega sveta omogoča, da vladna arabska milica množično pobija prebivalce Darfurja. Rodovitne planjave ob zgornjem toku Belega in Modrega Nila in umno gospodarjenje bi lahko nahranili vse Sudance. Tu morajo nujno posredovati Združeni narodi, ne pa »zbor zanesenjakov«.

ali kasneje domobranci. Mar to ne zveni tako, kot če bi danes trdili, da so vsi partizani odgovorni za storjene dokazane zločine pomorjenih? Sicer pa je tudi moje stališče enako vašemu, ko pravi-

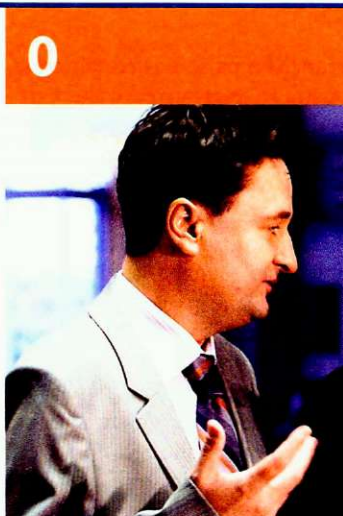
te, da moramo biti pred zakonom vsi državljani Slovenije enaki, torej tudi tisti Slovenci, ki so bili barbarsko pomorjeni in nihče ne ve za njihove grobove.

Milan Muhič, Ambrus

Politični semafor

Gulič ne popušča Poslanec LDS Aleš Gulič se kar ne more sprijazniti, da njegov predlog zakona o verski svobodi in verskih skupnostih ni bil sprejet, zato je prvega februarja v parlamentarni postopek vložil nov predlog zakona. Tudi v tem primeru gre za zavlačevanje sprejemanja zakona o verski svobodi in verskih skupnostih, ki ga je v parlamentarni postopek vložila vlada in naj bi bil sprejet letos spomladi. Vse v skladu s Kacinovim žuganjem, da se je treba Cerkvii »postaviti po robu«.

Lustracija na pohodu? Med navdušenci za Drnovškovo Gibanje za pravičnost in razvoj je tudi zagorski župan in poslanec LDS Matjaž Švagan, ki pa se v nasprotju z Bogdanom Biščakom in Ivom Vajglom ni odpovedal članstvu v LDS. Njegova poteza je naletela na neodobravanje, saj ga je vodstvo LDS obvestilo, da ga ni več na listi županskih kandidatov LDS. Vse torej kaže, da LDS čuti Drnovškovo gibanje kot konkurenco, sicer ne bi uporabila lustracijskega ukrepa.

Zmanjšanje plače Minister za javno upravo Gregor Virant velja za odločnega ministra v Janševi vladi, prav odločnost pa prinaša rezultate, saj se je število zaposlenih v javnem sektorju od začetka do konca minulega leta zmanjšalo za 60, s čimer se je obrnil trend zaposlovanja v državni upravi. Med njegovimi dosežki je tudi nov sistem obračunavanja plač, po katerem se bodo plače funkcionarjev zmanjšale. Nekateri mu očitajo, da gre v tem primeru za poceni populizem vlade.

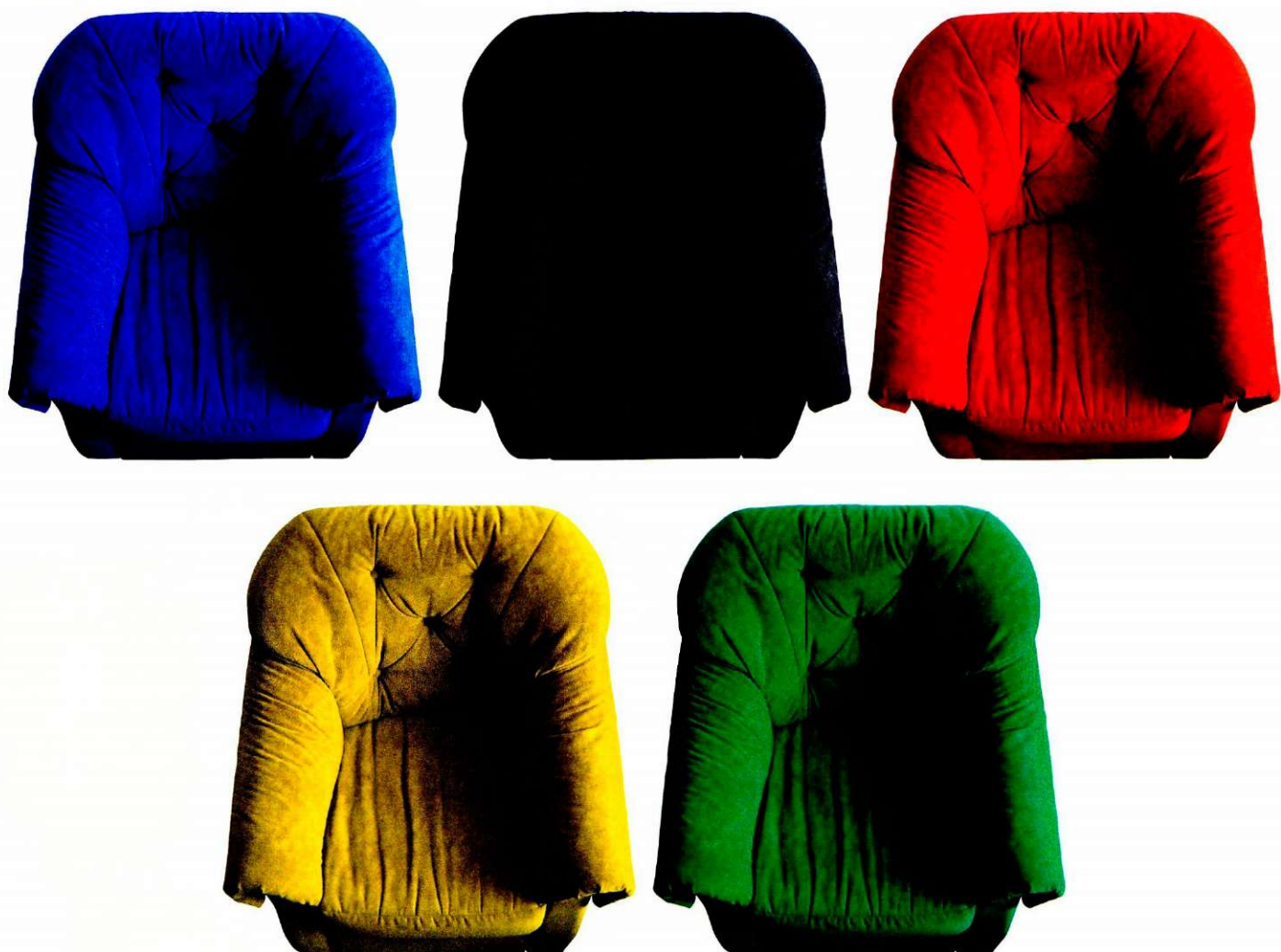

Književnik s hrbtenico

Eden od dveh letošnjih Prešernovih nagrajencev je pesnik, dramatik, pisatelj in esejist Milan Dekleva, ki je bil po končanem študiju primerjalne književnosti dolgo časa novinar, nato pa urednik kulturne redakcije časnika Dnevnik. Sedaj je urednik otroškega in mladinskega programa na RTV Slovenija. Precej časa je bil tudi član sveta RTV Slovenija, v katerem je zastopal zaposlene, vendar je zaradi vnovične izvolitve Janeza Kocijančiča za predsednika sveta RTV in njegovega kasnejšega ravnanja še z nekaterimi člani protestno izstopil iz sveta RTV, s čimer je pokazal svojo načelno držo, s tem pa se je bržkone precej zameril varuhom partijske preteklosti. Pred nedavnim je v imenu zaposlenih na RTV Slovenija kandidiral za programski svet, vendar mu je izvolitev za »mišjo dlako« speljala Nataša Bolčina Žgavec, ki bo tako zastopala kulturne ustvar-

jalce na RTV, razen če bo ugodeno pritožbi sindikata kulturnih ustvarjalcev RTV, ki zahteva, da se volitve ponovijo. Kljub temu pa je lahko ponosen na svoj dosedANJI umetniški opus, ki mu je prinesel najbolj znano slovensko nagrado za umetniške dosežke. Drugi Prešernov nagrabenec je režiser Karpo Godina. G. B.

Z nami v Torinu.

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

VEDNO PRISEB(N)I.

Nova storitev Integral vam omogoča, da ste **kjerkoli in kadarkoli** seznanjeni s svojo e-pošto in koledarjem. Vse spremembe v e-poštnem predalu ali koledarju vašega računalnika se namreč **takoj prikažejo na vašem mobilniku/dlančniku – in obratno**, saj se računalnik in mobilna naprava samodejno sinhronizirata. Na zahtevo Integral omogoča tudi prenos, odpiranje in rokovanje z e-pošti pripetimi datotekami.

Namestitev Integrala je **brezplačna** in možna **na več že obstoječih telefonih** iz naše dosedanje ponudbe.

11.05.2005 12:29 344 KB

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: **031/041/051 700 700**,
Elektronski naslov: **integral@mobitel.si**.

Integral

